

num et locorum huiusmodi bona, fructus, iura et actiones capitulari mensis praeditis; ita tamen ut, dictis canonicis regulis defunctis vel inde translatis, ut praefertur, quatuor alii canonicatus et quatuor praebendae in dicta ecclesia Bolo-niensi ex ipsius mensae capitularis ponentibus¹, pro todidem canonicis ipsius ecclesiae omnino constituentur, determinatusque numerus unius et viginti canonicatum et praebendarum esse debeat, uno tamen et una certis usibus, iuxta dictae divisionis formam, assignatis, in perpetuum applicamus et appropriamus.

Collationes
dignitatum et
beneficiorum a
quo sint facien-
dae.

§ 7. Necnon collationes, provisiones, praesentationes et omnimodas alias dispositiones prioratum, dignitatum, personatum, administrationum, officiorum, parochialium et aliarum ecclesiarum, necnon cappellarum, cappellaniarum perpetuarum, hospitalium ceterorumque omnium et singulorum beneficiorum ecclesiasticorum, necnon praesentationes et electiones ad illa, confirmationes et institutiones in eis, iusque universum conferendi, prout in praedicta divisione specificata, distributa et declarata sunt, et etiam quondam episcopi et capituli, aliarumque personarum olim ecclesiae Morinensis fuerunt: praeterea illa, quae quondam abbatis et conventus suppressi monasterii huiusmodi communiter vel divisim erant, episcopo et capitulo ac universis et singulis personis ecclesiae Bolo-niensi huiusmodi, videlicet quae olim abbatis, deinceps episcopi; quae vero conventus extiterunt², post hac capituli.

§ 8. Nulli ergo etc. hanc paginam nostrae suppressionis, extinctionis, erectionis, institutionis, assignationis, translationis, applicationis, appropriationis et concessionis infringere etc.

Clausulae.

Datum Romae aequo Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo

¹ Ed. Lux. legit conventualis proventus oco capitularis ponentibus (n. T.).

² Eadem ed.: extiterant, posthac capituli praedictorum esse debeant, etiam in perpetuum concedimus (n. T.).

quingentesimo sexagesimo septimo, quinto nonas martii, pontificatus nostri anno II.
Dat. die 3 martii 1567, pont. an. II.

L.

Forma expediendi literas apostolicas super gratis resignationum beneficiorum ecclesiasticorum.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Cogit nos necessitas ut novam futuris aliquot huius Curiae negociis formam imponere curemus. Quo circa dilectis filiis S. R. E. vicecancellario, literarum apostolicarum abbreviatoribus, et in illarum expeditione dicto vicecancellario assistentibus, summatori ceterisque omnibus id expeditionis munus in Curia et Camera Apostolica et ubicumque gerentibus, tenore praesentium, auctoritate apostolica, mandamus.

Exordium.

§ 1. Ut deinceps, super omnibus gratis et concessionibus apostolicis de quibusvis beneficiis, cum cura et sine cura, saecularibus et quorumvis Ordinum regularibus, etiam apud Sedem Apostolicam vacantibus, dispositioni apostolicae reservatis, in quibus addita fuerit clausula *et in forma dignum*, literas apostolicas expediant in eadem forma, qua aut ad episcopum dioecesanum aut ad vicarium generalem aut ad officiales eiusdem episcopi disiunctive, ad electionem impetrantis, diriguntur, cum limitationibus et clausulis infrascriptis, videlicet, de parochialibus ecclesiis, vel earum parochialibus ecclesiis dumtaxat; et per resignationem vacantibus, in dictis literis, post verbum *mandamus*, ut si tibi constiterit quod dictus N. resignans in sacris ordinibus constitutus existat, aliunde commode vivere possit, ac per diligentem examinationem, per te, adhibitis examinadoribus ad hoc a concilio Tridentino designatis,

Forma provisionis primae.

Quarta.

si istic sint, ubi esse debent, in dioecesana synodo deputati, sin autem, absque illis faciendam, dictum I. resignarium ad hoc idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, ecclesiam praedictam, cuius, etc.; et inferius, post verba *cum omnibus iuribus et pertinentiis suis*, eidem Ioanni, quibuscumque aliis sese ad examen praedictum, etiam per mutuum concursum, admitti et sibi de dicta ecclesia provideri petentibus penitus exclusis, infra triginta dies postquam praesentes literae tibi praesentatae fuerint, auctoritate nostra conferas et assignes, etc.

Secundae.

In ceteris vero literis de quibusvis aliis beneficiis, per eandem resignationem vacantibus, similiter, post verbum *mandamus*, inseratur ut si tibi constiterit quod dictus N., quatenus in sacris ordinibus constitutus existat, aliunde commode vivere possit, ac per diligentem examinationem dictum I. idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, canonicatum et praebendam praedictam, quorum etc. Et inferius, post verbum *pertinentiis suis*, eidem I. intra xxx dies postquam praesentes literae tibi presentatae fuerint, auctoritate nostra conferas, etc.

Tertiae.

Propterea in omnibus mandatis provisionum seu commendis de quibuscumque beneficiis et monasteriis per similem resignationem seu cessum vacantibus, ad finem, ante clausulam decreti irritantis, addatur haec clausula, videlicet, Ceterum ne, dum prodesse studemus, aliqua forte irrepat iniquitas in exitium animarum, tu attente his circumspicias an ex praedictae¹ N. et I. praedictorum super dicta resignatione vel cessione, ut fieret, quam nos nullo hucusque vitio laborare deprehendimus, intercesserit simoniae labes aut alia illicita pactio, vel etiam corruptela, nos eum etc.

In reliquis autem provisionibus et

¹ Legendum fortassis ex parte (n. T.).

Bull. Rom. Vol. VII.

70

commendis quorumcumque curatorum et simplicium beneficiorum, saecularium et regularium praedictorum, etiam reservatorum, aliter quam per resignationem quovis modo vacantibus, videlicet quoad parochiales ecclesias vel earum perpetuas vicarias dumtaxat, post verbum *mandamus*, ut si per diligentem examinationem, per te, adhibitis examinadoribus ad hoc, ut supra usque *oneramus*, ecclesiam praedictam, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, eidem Io., intra triginta dies etc., conferas.

Et similiter in omnibus aliis eadem forma servetur, ommissa clausula *adhibitis examinadoribus*.

Quinta.

Et deinde super omnibus huiusmodi literis, etiam aliae literae executoriae dari debeant, directe vel ad metropolitanum, vel uni ex propinquioribus episcopis, sive eorum vicario vel officiali, disiunctive, aut nomine dignitatis episcopi expresse, quando alii executores, super hoc a nobis dati, pro tempore adfuerint. Videlicet pro parochialibus ecclesiis per resignationem vacantibus in hunc modum, videlicet: Fratri archiepiscopo N. salutem etc. Hodie cum dilectus filius N., nuper parochialis ecclesiae rector N. et N. dioecesis, dictam ecclesiam, quam tunc obtinebat, per certum procuratorem suum, ad id ab eo specialiter constitutum, in manibus nostris sponte et libere resignasset, nosque resignationem huiusmodi duxissemus admit-tendam, venerabili fratri nostro episcopo N. per alias nostras literas dedimus in mandatis ut, si constaret quod N. in sacris ordinibus constitutus existeret, aliunde commode vivere posset, ac per diligentem examinationem, per eundem episcopum, adhibitis examinadoribus ad id a concilio Tridentino designatis, si isthic sint, ut esse debent, in dioecesana synodo deputati; sin autem, sine illis faciendam, dilectum filium Io. clericum dictae dioecesis ad id

idoneum esse reperiret, clausulam¹ praedictam, per resignationem eandem tunc vacantem, et antea dispositioni apostolicae reservatam, etiamsi illa alias quovis modo, aut ex alterius cuiuscumque persona vacaret, cum illis forsann annexis, ac omnibus iuribus et pertinentiis suis, praedicto Io., quibuscumque aliis sese ad examen praedictum et per mutuum concursum admitti, et sibi de dicta ecclesia provideri petentibus penitus exclusis, intra triginta dies postquam dictae literae praesentatae fuerint, auctoritate nostra conferret et assignaret, prout in dictis literis plenius continetur. Quocirca fraternitati tuae etc. mandamus ut, si dictus episcopus eandem ecclesiam intra praedictos triginta dies ipsi Io. non contulerit et assignaverit, tu, illis elapsis, postquam tibi constiterit quod dictus N., si in sacris ordinibus constitutus extitit, aliunde commode vivere possit, ut praefertur, ac per solertem examinationem, a te, etiam adhibitis tribus vel pluribus aliis probis et peritis viris, quam primum faciendam, praedictum Io. idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, praedictam ecclesiam cum annexis ac iuribus et pertinentiis supradictis eidem Io., quibuscumque aliis huiusmodi concurrentibus prorsus exclusis, dicta auctoritate conferre et de illa etiam providere procures, inducens, per te vel alium seu alios, ipsum Io. vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem ecclesiae ac annexorum iurium et pertinentiarum praedictarum, et defendens inductum, amoto exinde quolibet detentore, ac faciens illi de ecclesiae ac annexorum eorumdem fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et de obventionibus universis integre responderi; contradictores etc. Non obstantibus omnibus quae in dictis literis volumus non obstare; aut si pro tempore existenti episcopo N. vel quibusvis aliis, com-

¹ Leg. forte ecclesiam (R. T.).

muniter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possit per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Ceterum tu attente istic circumspicias an ex parte N. et I. praedictorum, supradictae resignationi¹, ut fieret, intercesserit simoniae labe aut alia illicita pactio vel alia corruptela. Dat. etc.

In ceteris vero beneficiis praedictis per similem resignationem vacantibus, ut supra. Venerabili archiepiscopo N. salutem. Hodie cum dilectus filius F., nuper canonicus B., canonicatum et praebendam ecclesiae B., quos tunc obtinebat, per certum procuratorem suum etc., ut supra, duxissemus admittendam, venerabili fratri nostro episcopo N. per alias nostras literas dedimus in mandatis ut, si ei constaret quod dictus F., si in sacris ordinibus constitutus esset, aliunde commode vivere posset, ac per diligentem examinationem dilectum filium Io. clericum N. dioecesis ad id idoneum esse reperiret, canonicatum et praebendam praefatos, per resignationem eandem tunc vacantes, et antea apostolicae dispositioni reservados, etiam si illi alio quovis modo aut ex alterius cuiuscumque persona vacarent, cum illis forsann annexis, et plenitudine iuris canonici, et omnibus iuribus et pertinentiis suis, praedicto Io., intra triginta dies postquam dictae literae deputatae forent, auctoritate nostra conferret et assignaret, prout in dictis literis plenius continetur. Quocirca fraternitati tuae etc. mandamus ut, si dictus episcopus eosdem canonicatum et praebendam intra praedictos triginta dies ipsi Io. non contulerit et assignaverit, tu, illis elapsis, postquam tibi constiterit quod dictus F., si in sacris ordinibus constitutus sit, aliunde commode vivere possit, ut praefertur, et per

¹ Forte super dicta resignatione (R. T.).

Septimae,

similem examinationem quamprimum faciendam, praefatum Io. idoneum esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, canonicatum et praebendam praedictos, cum omnibus annexis et plenitudine iuris canonici ac omnibus iuribus et pertinentiis praedictis, eidem Io. conferre et de illis etiam providere dicta auctoritate procures, vel inducens, per te vel alium seu alios, ipsum Io. vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem canonicatus et praebendae ac annexorum, iuriumque et pertinentiarum praedictarum, et defendens inductum, amoto exinde quolibet detentore, ac faciens illum vel pro eo procuratorem praedictum ad praebendam huiusmodi in dicta ecclesia in canonicum recipi et in fratrem, stallo in choro et loco in capitulo dictae ecclesiae, cum iuris canonici plenitudine, assignatis, sibi que de canonicatus et praebendae ac annexorum eorumdem fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis integre responderi; contradictores etc. Non obstantibus omnibus, quae in dictis literis volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque; aut si pro tempore existenti episcopo et dilectis filiis capitulo B. vel quibusvis etc., mentionem. Ceterum tu attente istic circumspicias etc. Dat. etc.

Septimae,

Aliis autem provisionibus seu commendis huiusmodi beneficiorum alias vacantibus, alia forma executoria concipiatur, quae literae congruant principali.

Octavae,

Similiter quando vicario vel officiali praedicto huiusmodi literas, tam pro principali quam pro executoria, dirigi contigerit, communi eis formula, servatis aliis omnibus supradictis, ordinetur.

Nonae,

Ceterum omnibus mandatis de praebendis vel commenda monasteriorum, etiam reservata, tam virorum, quae extra consistorium expediuntur, quam etiam mulierum vetus forma commissaria, si-

cubi desuevit, restituatur, ac literae desuper expediantur cum clausula: quod delegatus de meritis et idoneitate promovendi se informet, et si eum ad regimen et administrationem monasterii repererit idoneum, conscientiam illius onerando, provideat vel commendet intra triginta dies, ut supra, et desuper forma executorialium etiam concipiatur, quae suis provisionibus correspondeat.

Denique in ipsis commendis, post verbum *idoneum repereris*, inserantur verba *ad monasterium vel beneficium in commendam obtinendum*.

§ 2. Volentes praesentes tam in dicto Cancellariae libro, quinterno nuncupato, quam etiam Camera praedicta registrari et ab omnibus inviolabiliter custodiri. Ac decernentes irritum etc.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, stilo Cancellariae et Camerae Apostolicae quantocumque temporum servato, ceterisque contrariis quibuscumque.

Placet, et ita motu proprio mandamus. M.

Lectus et publicatus fuit supradictus motus proprius Romae in Cancellaria Apostolica, anno Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, die decimatercia martii, pontificatus SS. D. N. Pii divina providentia Papae V anno secundo.

Publ. die 13 martii 1567, pontif. anno II.

LI.

Damnatio cuiuscumque collationis ecclesiarum parochialium, non servata forma concilii Tridentini, hactenus factae vel de cetero faciendae.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

In conferendis beneficiis ecclesiasticis, et praesertim parochialibus ecclesiis per-

Decimae.

Iussio regis astraudi.

Clausula de rogatoria.

Exordium.

sonis dignis et habilibus, quae in loco residere, et per se ipsos curam exercere valeant, quantam diligentiam adhiberi oporteat, Alexandri III, Lateranensi, et Gregorii X, Lugdunensi generalibus conciliis, ac Innocentii similiter III et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum editae constitutiones testantur.

Concil. Trid., sess. VII, c. XIII; et sess. XXIV, c. XVIII, *De Reformatione*, tradidit formam conferendi parochiales ecclesias, et interim eis de vicario providendi.

§ 1. Quod ut diligentius ac rectius perficiatur, statuit etiam synodus Tridentina ut, occurrente vacatione parochialis ecclesiae, etiam generaliter vel specialiter, etiam vigore indulti in favorem S. R. E. cardinalium aut alias quomodolibet reservatae vel affectae, debeat episcopus, habita notitia vacationis ecclesiae, si opus fuerit, idoneum in ea vicarium, cum congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius ecclesiae sustineat, donec ei de rectore provideatur. Et deinde episcopus et qui ius patronatus habet, intra decem dies aut aliud tempus ab episcopo praescribendum, aliquos clericos ad regendum ecclesiam idoneos, examinatorebus iuxta formam eiusdem synodi deputatis, nominet; et nonnisi ab eisdem examinatorebus per concursum aliorum examinerum, etiam tamquam magis idoneo ab episcopo iudicato et electo, de ecclesia provideatur, alias provisiones seu institutiones omnes, praeter formam praedictam factae, surreptitiae censeantur.

Quidam vero episcopi de huiusmodi ecclesiis providebant, non servata d. forma.

§ 2. Sed quoniam res humanae semper in deterius prolabantur, nisi quis eas retineat, ac debitae executioni demandet, et verendum sit ne, propter constitutionum huiusmodi transgressionem, maximi abusus oriantur, nos, ad quorum notitiam non sine gravi nostra molestia pervenit nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris archiepiscopis et episcopis, occurrente vacatione parochialium ecclesiarum, eas, nullo aut minus rite servato examine,

praesertim illo quod per concursum fieri debet ex concilio Tridentino, vel etiam examine rite servato, personis minus dignis, carnalitatis aut alium humanae passionis affectum, non rationis iudicium, sequentes, contulisse et de eis providisse, volentes, quantum cum Deo possumus, huiusmodi ac etiam futuris periculis occurrere.

§ 3. Eorumdem praedecessorum nostrorum constitutiones praefatas etiam innovando, auctoritate apostolica, tenore praesentium, omnes et singulas collationes, provisiones, institutiones et quasvis dispositiones parochialium ecclesiarum ab eisdem episcopis et archiepiscopis ac quibusvis aliis collatoribus, tam ordinariis quam delegatis, etiam S. R. E. cardinalibus ac Sedis Apostolicae legatis vel nunciis, praeter et contra formam ab eodem concilio Tridentino, praesertim in examine per concursum faciendo, praescriptam, factas aut in futurum faciendas, nullas, irritas ac nullius roboris vel momenti fore et esse, nullumque provisum ius aut titulum, etiam coloratum, possidendi praebere, et parochiales ecclesias huiusmodi, ut prius ante collationes huiusmodi vacabant, ex nunc vacare statuimus, decernimus et declaramus; easque omnes pro tempore sic vacantes nostrae et Sedis Apostolicae seu eorum quibus ius conferendi eas, praeterquam episcopis et archiepiscopis, qui curam dicti examinis, iuxta decretum concilii, habere debent, competet, dispositioni reservamus.

§ 4. Insuper, ne parochiales ecclesiae diu in suspensio maneat, in maximum animarum periculum, quarumcumque parochialium ecclesiarum, quarum dum pro tempore vacant, ad episcopos, archiepiscopos, primates et patriarchas et quosvis alios ordinarios collatores, in mensibus ordinariis collatoribus etiam per nostras regulas assignatis, provisio et collatio spec-

Ideo hic Pontifex collationes factas ac faciendas contra formam dicti conc. annullat, et beneficia vacare decernit et Sedi Apost. reservat.

Immo collationes parochialium spectare ad Sedem Apost., si de eis, servata forma dicti conc. ordinarii non providerint in temp. et modo hic expressis.

tat et pertinet, de quibus iidem episcopi et ordinarii praedicti, intra sex mensium spatium a die vacationis earundem, perfecto examine iuxta formam concilii Tridentini praefati, non providerint, ac illarum etiam quarum collationes nobis et dictae Sedi generaliter vel specialiter et ex quavis causa reservatae seu affectae existunt, aut aliis ex indulto Sedis Apostolicae competunt, ad quas, occurrente illarum vacatione, episcopi et archiepiscopi praefati personas per examen, concursu mutuo habito iuxta dicti concilii Tridentini formam, approbatas et magis idoneas non elegerint, aut electas nobis vel successoribus nostris aut iis, ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinenda, intra quatuor mensium spatium a die illius vacationis, non significaverint; necnon parochialium ecclesiarum similium, quae iurispatronatus ecclesiastici vel aliorum seu clericorum et laicorum simul fuerint, si praesentatus intra tempus eisdem patronis a iure praefixum, praevio examine, iuxta formam dicti concilii approbatus, petatur institui, institutioque ipsa per duos menses a die praesentationis dilata fuerit, collationem, provisionem, institutionem ac omnimodam dispositionem nobis et ipsi Sedi ac personis indulta huiusmodi conferendi, providendi seu instituendi obtinentibus respective reservamus, data tamen in parochialibus iurispatronatus optione ipsis patronis, ut si institutio ad ordinarios spectabit, ipsis ordinariis illam facere negligentibus, et ultra dictos duos menses differentibus, possint, pro huiusmodi institutione obtinenda, habere recursum ad metropolitanum vel viciniorem ordinarium aut ad Sedem Apostolicam.

Terminus concilii non pro-rogatur

§ 5. Prohibentes etiam eisdem ordinariis ne tempus decem dierum, eisdem ordinariis et patronis ab eodem concilio Tridentino ad nominandum idoneos cle-

ricos coram deputatis examinatorebus praefixum, ultra alios decem dies prorogare audeant vel praesumant.

§ 6. Districtius inhibentes ne quis, praeter Romanos Pontifices aut alios indulta huiusmodi obtinentes, ut praefertur, quicumque sit super hoc auctoritate munitus, de huiusmodi beneficiis sic reservatis (ut praefertur) disponere, vel circa illa, etiam per viam permutationis vel alias, innovare quoquomodo praesumat.

§ 7. Ut autem non solum dignis, sed magis idoneis repertis, iuxta eiusdem concilii decretum, parochiales ecclesiae conferantur, volumus et eadem auctoritate decernimus quod si episcopus minus habilem, posthabitis magis idoneis, elegerit, possint ii, qui reiecti fuerint, a mala electione huiusmodi ad metropolitanum, vel si ipse eligens metropolitanus aut exemptus fuerit, ad viciniorem ordinarium, uti nostrum et Sedis huiusmodi delegatum, aut alias ad ipsam Sedem Apostolicam appellare; ac praeelectum ad novum examen, coram ipso appellationis iudice et eius examinatorebus, provocare, et constituto de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque revocato, parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate nostra (quatenus collatio ad episcopum a quo appellatum fuit spectaret) conferatur, alias eidem magis idoneo per iudicem appellationis approbato conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, provisio vel institutio spectabit.

§ 8. Haec tamen appellatio interposita interim non impediat aut suspendat quominus electio per ordinarium primo loco facta interim debitae demandetur executioni, et prorsus ab eadem ecclesia, causa appellationis huiusmodi dependente, non amoveatur.

§ 9. Et si quis a sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad Sedem ipsam Apostolicam appellabitur.

Beneficia sic reservata ordinarii non conferant.

Collatio praedictorum statim appellatur.

Appellatio autem non suspendit executionem electionis.

Et a iudice appellationis ad Sedem Apostolicam appellabitur.

appellabit. Si secus in praemissis omnibus et singulis actum aut attentatum fuerit, irritum decernimus et inane.

Transumptio- rum fides.
§ 10. Volumus autem quod praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem porsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Forma et officio publicatio- nis.
§ 11. Quodque literae ipsae, Camerae et Cancellariae Apostolicae et Audientiae causarum Palatii Apostolici valvis, et in acie Campi Florae, dimissis inibi copiis, publicatae et affixae, omnes ita afficiant et arctent, ac si illis personaliter intimatae fuissent.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae MDLXVII, XV kalendas aprilis, pontificatus nostri anno II.
Dat. die 18 martii 1567, pontif. anno II.

LII.

Quod religiosi regulares, ob defectum presbyterorum, in partibus Novarum Indiarum officio parochorum fungi valeant 1.

Pius Papa V.

Carissime in Christo fili noster,
salutem et apostolicam benedictionem.

Philippus II, rex Hispan. huius Pont. exposuit quod in partibus Indiarum, ob defectum presbyterorum, religiosi parochorum officio functi sunt, in maximam christiani fidei propagationem.
§ 1. Exponi nobis nuper fecit tua maiestas regia quod, iuxta sacri oecumenici concilii Tridentini decreta, nulla matrimonia, nisi praesente parcho aut de illius licentia, contrahi, nullusque religiosus, absque episcopi licentia, verbum Dei praedicare, ac saecularium personarum confessiones audire; episcopi vero novas parochias in locis ab invicem longe distan-

1 Has Novas Indias Alexander VI donavit regi et Elisabeth reginae, ut in eius constit. IV, *Inter caetera*, tom. V, pag. 361.

tibus constituere possint. Quia tamen in partibus Indiarum maris Oceani religiosi, propter presbyterorum defectum, hactenus officio parochi functi fuerunt, et id, quod ad conversionem Indorum attinet, exercuerunt et exercent, ex quo non modicos, sed maximos fructus, etiam verbum Dei eisdem Indis praedicando et explicando, ac confessiones audiendo, ad fidei catholicae propagationem fecerunt, dicta maiestas tua nobis humiliter supplicari fecit quatenus ipsis religiosis, ut illi ad uberiores fructus in dicta conversione Indorum reportandum incitentur, in locis eis assignatis, officium parochi, matrimonia celebrando et sacramenta ecclesiastica ministrando, prout hactenus consueverunt, exercendi, et, ab eorum superioribus in capitulis provincialibus obtenta licentia, verbum Dei praedicandi, et saecularium confessiones, de suorum superiorum licentia, audiendi facultatem concedere, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

§ 2. Nos igitur, qui singulorum, praesertim catholicorum regum, votis, ad divini cultus augmentum et animarum salutem tendentibus, libenter annuimus, huiusmodi supplicationibus inclinati, omnibus et singulis religiosis quorumcumque, etiam Mendicantium, Ordinum in dictis Indiarum partibus, in eorumdem Ordinum monasteriis vel de illorum superiorum licentia extra illa commorantibus, ut in locis ipsarum partium, eis de simili licentia assignatis et assignandis, officium parochi, huiusmodi matrimonia celebrando, et ecclesiastica sacramenta ministrando, prout hactenus consueverunt (dummodo ipsi in reliquis solemnitatibus dicti concilii formam observent) exercere, et verbum Dei, ut praefertur, quatenus ipsi religiosi Indorum illarum partium idioma intelligant, de suorum superiorum licentia, ut praefertur, in eorum capitulis

Et ideo supplicat pro indulto in futurum, habita per religiosos licentia ab eorum superioribus in capitulis provincialibus.

Pontifex concedit dictum indultum religiosi idioma Indorum intelligentibus et cum dicta licentia superiorum, ac servata concilii Trid. forma in reliquis solemnitatibus;

Clausula derogatorie.

provincialibus obtenta, praedicare, ac confessiones audire, ordinariarum locorum et aliorum quorumcumque licentia minime requisita, libere et licite valeant, licentiam et facultatem, auctoritate apostolica, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Episcopis inhibet ne illos molestant.
§ 3. Et insuper, ne in locis illarum partium, in quibus sunt monasteria religiosorum, qui animarum curam exercent, aliquid per praedictos episcopos innovetur, eadem auctoritate et tenore statuimus et ordinamus.

Clausula sub- lata, etc.
§ 4. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, iudicari et definiri debere; ac quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, irritum et inane decernimus.

Deputatio saecularium.
§ 5. Mandantes nihilominus dilectis filiis Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori et B. Mariae de Mercede, ac Del Carmen, extra et intra muros Hispalensium monasteriorum, per priores gubernari solitorum, prioribus, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, eisdem religiosis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant eis et eorum cuilibet concessione, indulto, statuto et ordinatione ac aliis praemissis pacifice frui et gaudere. Non permittentes eos, per locorum ordinarios et alios quoscumque, contra praesentium tenorem, quomodolibet molestari, perturbari aut inquietari; contradictores quoslibet et rebelles, per censuras ecclesiasticas, ac etiam pecuniaras poenas, eorum arbitrio moderandas et applicandas, appellatione postposita, compescendo, ac censuras ipsas etiam interatis vicibus aggravando, interdictum ponendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus; ac monasteriorum et Ordinum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis, monasteriis et Ordinibus praedictis eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis, et forma in eis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Fides transumptorum.
§ 7. Et quia difficile foret praesentes literas ad singula quaeque loca, in quibus de eis fides forsitan facienda foret, deferre, etiam volumus et eadem auctoritate apostolica decernimus quod illarum transumptis, manu notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, in iudicio et extra, ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,

sub annulo Piscatoris, die xxiv martii, anno MDLXVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 24 martii 1867, pontif. anno II.

LIII.

*Prohibitio alienandi et infeudandi civitates et loca S. R. E., vel de eorum alienationibus et infeudationibus tractandi quovis praetextu, etiam evidentis utilitatis*¹.

**Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Exordium.

Admonet nos suscepti cura regiminis universalis Ecclesiae, cui, auctore Domino, praesidemus, ut civitates, terrae, oppida et loca, nobis et Sedi Apostolicae in temporalibus mediate et immediate subiecta, perpetuo in iure, dominio et proprietate ac possessione dictae Sedis conserventur.

Causa huius constitutionis.

§ 1. Sane, licet nonnulli Romani Pontifices praedecessores nostri, per eorum constitutiones, rerum ecclesiasticarum alienationes prohibuerint et iam factas revocaverint et annullaverint; nihilominus, cum retroactis temporibus nonnulli nimium ambitiosi et dominandi cupidi, sub variis praetextibus, coloribus et causis, saepe etiam falsis (quod non sine maximo animi nostri moerore referimus), aliquibus Romanis Pontificibus suggestionibus et insinuationibus suis conati sint ostendere et persuadere magis utile et expediens S. R. E. et Sedi praefatae fore, si aliquae civitates, terrae, oppida, castra, arces et loca, ad ius et proprietatem eiusdem Sedis pertinentia, in feudum, gubernium, vicariatum, ducatum aut quemvis alium titulum perpetuum, vel ad tertiam generationem, seu ad vitam, aut alias ad lon-

¹ Primus omnium alienationes interdixit Siciliae episcopus sanctus Leo I, const. IX, *Occasio*, tom. I, pag. 68.

gum tempus concederentur; vel etiam ex eo quod alias in feudum data aut quovis alio titulo huiusmodi alienata fuerint, et propterea, tamquam ad Sedem praedictam devoluta vel devolvenda, posse et debere de iure iterum infeudari ed alienari, atque inde nonnullas alienationes, infeudationes et concessionem a Sede Apostolica emanasse, ex quibus illa non mediocrem diminutionem non solum patrimonii, sed etiam aestimationis recepisse dignoscitur.

§ 2. Hinc est quod nos, considerantes omnium civitatum et locorum praedictorum singularem fidem et promptam devotionem eidem Sedi exhibitam omni tempore valde utilem et salutarem fuisse et esse; ac volentes non solum alienationes huiusmodi (quas tempore nostro omnino exulare intendimus) de medio tollere, et quod nobis licere non patimur, nostris successoribus indicamus, quod non immemores fore speramus ante Domini nostri Iesu Christi, in examine diei magni adventus, tribunal, villicationis nostrae rationem reddituros nos esse, sed ut omnis alienationum huiusmodi fiendarum occasio penitus aboleatur, quantum cum Deo possumus, per amplius providere, constitutionibus praedecessorum nostrorum huiusmodi etiam inhaerendo, illasque innovando, motu proprio et ex certa nostra scientia, non ad alicuius super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed ex mera animi nostri deliberatione, et de apostolicae potestatis plenitudine, habita etiam super his cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus in consistorio nostro secreto consultatione matura, de eorum consilio et unanimi assensu (qui etiam iuraverunt praesenti constitutioni non contravenire, nec Pontificibus alienationes contra tenorem praesentium attentantibus consentire, et absolutiones a iuramento huiusmodi non petere nec acceptare), hac

Declaratio
quod civitates
et loca S. R. E.,
tam alienata,
infeudata et de-
voluta, quam
alienanda et
devolven. cen-
seantur ipso
iure Sedi A-
post. incorpo-
rata.

nostra perpetuo valitura constitutione decernimus et declaramus civitates et loca praedicta, etiam hactenus in feudum aut quemvis alienationis titulum dari solita vel consueta, ad nos et Sedem praefatam quomodolibet devoluta et pro tempore devolvenda, absque alia ulteriori declaratione et illorum possessionis apprehensione, eo ipso Sedi et Camerae Apostolicae incorporata, ac ad ius et proprietatem et dominium pristinum ac possessionem rediisse censi, perinde ac si, per quadraginta annos et ultra, civitates et loca praefata a nobis et Sede praefata immediate possessa, et numquam in feudum aut alium titulum concessa fuissent.

Prohibitio de
retero quavis de
causa infeudandi
et alienandi, vel
de eis tractandi.

§ 3. Statuimusque et decernimus quod omnes et singulae, tam communitates et universitates, quam cives et incolae civitatum, terrarum et locorum praedictorum, aliaeque quaecumque personae, tum ecclesiasticae, tum saeculares, cuiusvis dignitatis et ordinis, etiam episcopalis vel maioris, existentes, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, tum publice in consiliis civitatum et locorum praefatorum, quam privatim alibi in quibusvis locis, etiamsi civitatum et terrarum earumdem gubernatores aut Sedis Apostolicae legati vel prolegati existant, tractantes, consulentes, aut alias verba facientes de infeudationibus aut alienationibus de civitatibus et locis praefatis immediate ad nos et Sedem praefatam spectantibus et pertinentibus, etiam devolutis, etiam in feudum communiter et pluries dari solitis, etiam ex causa permutationis vel sub annuo censu aut canone aut alias quomodolibet, etiam contemplatione meritorum erga Sedem praefatam, aut sub praetextu necessitatis vel evidentis utilitatis faciendis, seu de postulandis a nobis et Sede praefata quibusvis personis, cuiusvis dignitatis, status, gradus, etiam nobis et successoribus nostris secundum carnem con-

iunctis, etiam sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, aut quavis alia temporali vel ecclesiastica dignitate fungentibus, in duces, vicarios, gubernatores seu quemvis alium titulum, ad vitam vel in perpetuum vel longum tempus, aut etiam Sedis Apostolicae beneplacitum, civitatum et locorum praefatorum, ac propterea de eligendis oratoribus, ad nos et successores nostros super praemissis vel illorum occasione mittendis, proponentes, tam ipsi quam oratores munus huiusmodi recipientes, aut alii quicumque alienationes huiusmodi Romano Pontifici pro tempore esistenti, per se vel alium seu alios, insinuantes vel suadentes, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant, a qua, nisi ab ipso Pontifice, praeterquam in mortis articulo, absolvi nequeant. Et insuper sanctae Romanae Ecclesiae et Sedis Apostolicae praefatae rebelles, etiam in primo capite laesae maiestatis, et proditores civitatum et locorum praefatorum, ac bona eorum fisco et Camerae nostrae Apostolicae ipso iure devoluta et incorporata sint et esse censeantur; omnibusque ecclesiis, monasteriis et aliis per eos quomodolibet obtentis beneficiis ecclesiasticis eo ipso privati existant, neque ad civitates et loca praefata ullo unquam tempore remitti possint. Et si aliquando eos reintegrari contigerit, nihilominus infames remaneant, illisque honorum et dignitatum portae perpetuo claudantur.

§ 4. Et quoniam intelleximus aliquos etiam cardinales, civitates, terra, oppida, castra, arces et loca ad vitam seu tertiam vel aliam generationem, aut alias a dicta Sede, etiam ex causa onerosa, obtinere, habere et possidere, cum facultate faciendi in illis melioramenta, ita quod ab eis amoveri non possint, nisi restitutis sibi prius pecuniis in melioramenta huiusmodi expositis, omnes et singulas facultates fa-

Revocatio privi-
legiorum de il-
lis meliorandis
et retinendis
usque ad eorum
reformationem.

ciendi melioramenta praefata quibusvis personis, etiam cardinalibus, per eosdem praedecessores nostros aut alios ad id facultatem habentes quomodolibet concessas harum serie revocamus et annullamus, et nemini deinceps suffragari posse, neque debere; ac cuicumque facultatem faciendi melioramenta huiusmodi habenti, illa etiam pro munitione et tuitione, nisi ex causa necessariae conservationis locorum eorumdem, facta fuerint, post publicationem praesentium facere omnino interdiciamus ac prohibemus; et si secus a quoquam factum attentatumve fuerit, melioramenta quaecumque per eos contra tenorem praesentium facta locis ipsis cedere, et Cameram ad illorum satisfactionem minime teneri et obligatam esse volumus et declaramus.

§ 5. Decernentes praesentes literas, sub quibusvis revocationibus, cassationibus, derogationibus et aliis contrariis dispositionibus, sub quibusvis tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis pro tempore quomodolibet factis, minime comprehendere, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas et de novo concessas esse et censi debere.

§ 6. Irritum quoque et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac civitatum et locorum praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Sic igitur devotionis et fidei constantia civitatum et locorum praefatorum erga nos et successores nostros et eandem Romanam Ecclesiam perseveret, ut merito integritatis virtus maiora beneficia ab eadem Sede consequi mereatur.

§ 9. Volumus autem quod, sicut omnes et singuli cardinales praesentes constitutionem huiusmodi, quantum in eis erit, observare, illique non contravenire, nec Pontificibus contrafacientibus consentire, aut absolutionem a iuramento praestito non petere, nec oblatam aut concessam acceptare, in consistorio nostro secreto promiserunt et iurarunt, idem per absentes cardinales a consistorio, in habitatione eorum, et a Romana Curia, ut quodcumque ad eandem Curiam se contulerint, ac per futuros pro tempore cardinales, in assumptione pilei, promitti et iurari debeat, ac promissionem et iuramentum huiusmodi in forma iuramenti per eosdem cardinales praestari soliti adiungi et inseri debere; ac contrafacientes poenam per iurii et perpetuae infamiae iuris et facti eo ipso incurrere decernimus. Propterea quod ipsi cardinales, occurrente Apostolicae Sedis vacatione, in conclavi, quando de observandis literis Iulii Papae II, praedecessoris nostri, super electione Romani Pontificis et aliis constitutionibus iuramentum praestare solent, etiam de inviolabiliter observanda praesenti constitutione nostra, per quemlibet eorum, qui in Romanum Pontificem electus fuerit, et postmodum idem ad summi pontificatus fastigium assumptus, post eius assumptionem, hoc ipsum promittere ac iurare, et deinde post coronationem suam, promissionem et iuramentum huiusmodi per literas suas speciales harum confirmatorias reiterare debeat. Quod si illud a Pontifice (quod credendum non est) recusabitur aut differetur, tunc dicti cardinales, in primo consistorio secreto, et praecipue eorum decanus et capita Ordinum apud eum omni cum instantia et instantissime pro praesentium observatione petere et rogare ac obtestari non cessent, idque ut omnino efficiat, diligentissime curare studeant, statuimus et ordinamus.

Iuramentum a cardinalibus praestatum pro observantia huius constitutionis.

Et etiam a Pontifice electo.

Forma publicandi hanc constitutionem.

§ 10. Quodque praesentes literae in libellum redigantur, et post praedictas Iulii literas, quae in dicto conclavi legi solent, inter alias constitutiones nostras adiungantur, et etiam in quinterno Cancellariae Apostolicae cum aliis extravagantibus nostris describantur, ac ad valvas basilicae Beati Petri principis apostolorum, et in Cancellaria nostra Apostolica, ac acie Campi Florae publicentur. Et quia difficile foret praesentes ad singula quaeque loca deferri, decernimus etiam et declaramus quod earum transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii subscriptis, et sigillo alicuius praelati munitis, eadem prorsus fides ubique, in iudicio et extra, adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

§ 11. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, revocationis, decreti, statuti et interdicti, prohibitionis, ordinationis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, quarto kalendas aprilis, pontificatus nostri anno II.

† Ego Pius, catholicae Ecclesiae episcopus.
† Ego F. cardinalis Pisanus, episcopus Ostiensis.
† Ego Io. cardinalis Moronus, episcopus Portuensis.
† Ego Christoforus cardinalis Madrucius, episcopus Praenestinus.
† Ego A. cardinalis Farnesius, episcopus Tusculanus, vicecancellarius.
† Ego Io. Mi. cardinalis Saracenus.
† Ego Ful. cardinalis Perusinus.
† Ego Ioannes Baptista Cicada, cardinalis S. Clementis.

† Ego B. cardinalis Tranensis.
† Ego Scipio cardinalis Pisanus.
† Ego Io. cardinalis Capisuccus.
† Ego Clemens cardinalis Araetiae.
† Ego Io. cardinalis Sabellus.
† Ego Io. Antonius cardinalis S. Gregorii.
† Ego Aloysius cardinalis Cornelius.
† Ego Bernardus cardinalis Salviatus.
† Ego Philippus cardinalis a Burdesia.
† Ego Ludovicus cardinalis Simoneta.
† Ego Antonius cardinalis Granuelanus.
† Ego F. cardinalis Paciecco.
† Ego Marcus Antonius cardinalis Amulius.
† Ego Hieronymus cardinalis de Corrigia.
† Ego Io. Franciscus cardinalis de Gamba.
† Ego N. cardinalis de Sermoneta.
† Ego Hippolitus cardinalis Ferrariensis.
† Ego Innicus Avalos cardinalis Aragonensis.
† Ego Marcus Ant. cardinalis Columna.
† Ego Io. Franciscus cardinalis Commendon.
† Ego Marcus Antonius cardinalis Bobba.
† Ego Hugo Boncompagnus cardinalis Sancti Sixti.
† Ego Alexander cardinalis Sfortia.
† Ego Alexander cardinalis Cribellus.
† Ego Franciscus Abundius cardinalis Castilionus.
† Ego Benedictus cardinalis Lomellinus.
† Ego Gulielmus cardinalis Sirdetus.
† Ego F. M. cardinalis Alexandrinus.
† Ego Hieronymus cardinalis Simoncelius.
† Ego Vitellotius Vitellius sanctae Romanae Ecclesiae cardinalis.
† Ego Franciscus cardinalis Alciatus.

Anno a nativitate Domini nostri Iesu Christi MDLXVII, indictione X, die vero XXIII mensis maii, pontificatus Sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Pii divina providentia Papae V anno eius II, retrospectae literae affixae et publi-

Publicatio.

catae fuerunt ad valvas Principis Apostolorum de Urbe, et Cancellariae Apostolicae, ac in acie Campi Florae, per nos Ioannem Andream Rogerium, et Nicolaum de Matthæis sanctissimi domini nostri Papæ cursores.

Antonius Clerici, magister cursorum.
Dat. die 29 martii 1567, pontif. anno II.

LIV.

Quod festum sancti Thomae de Aquino, uti festum de praecepto sanctae Romanae Ecclesiae, in Regno Neapolis; alibi vero uti festum quatuor catholicae Ecclesiae doctorum de cetero celebretur 1.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium. Mirabilis Deus in sanctis suis, qui se daturum illos in laudem et gloriam et honorem, prophetae ore, promisit, ut quos, sicut sol in conspectu suo fulgentes, ob merita sanctitatis coronat de coelo, admirabiliter etiam honoraret in saeculo, et in eo, quod illis tribui iubet, laudis et venerationis officio, debitum quoque Maiestatis suae honorem et gloriam agnosceret. Quorum non modo vitam, sed mortem, sepulcra, monumenta, reliquias et imagines, ad catholicae fidei confirmationem et ad confusionem haereticae pravitatis, ut felicius etiam, quam in praesenti vita, doceret vivere mortuos qui in Domino moriuntur, saepissime dignatus est decorare et illustrare miraculis.

§ 1. Ex quo sanctorum laudabili numero, qui catholicam veritatem corde, opere et ore roborarunt, angelici doctoris sancti Thomae de Aquino, Ordinis fratrum Praedicatorum, in coelum assumptio, multis

1 Hunc sanctum canonizavit et eius festum instituit Ioannes XXII, ut in eius const. xxxiv, *Redemptionem*, tom. IV, pag. 302.

ante annis, orbi terrarum, et divinis et propriis est comprobata testimoniis. Nam et miraculorum signis, quibus servi sui Thomae perpetua verae pietatis opera nobilitare voluit inexhausta Dei benignitas, et certissima christianae regula doctrinae, qua sanctus doctor apostolicam Ecclesiam, infinitis confutatis haeresibus, illustravit, adductus, felicitis recordationis Ioannes XXII, praedecessor noster, illo in sanctorum numero relato, eius diem festum nonis martii, quo die nunc etiam colitur, anniversario honore celebrare iussit.

§ 2. Sed quoniam omnipotentis Dei providentia factum est ut angelici doctoris vi, et veritate doctrinae, ex eo tempore quo coelestibus civibus adscriptus fuit, multae quae deinceps exortae sunt haereses confusae et convictae dissiparentur, quod et antea saepe, et liquido nuper in sacris Tridentini concilii decretis apparuit, eiusdem memoriam, cuius meritis orbi terrarum a pestiferis quotidie erroribus liberatur, maiore etiam quam antea grati et pii animi affectu colendam statuimus. Quod officium nostrum, praeter beneficia ex illius salutaris disciplina, in dies magis profecta, in sacrosanctae Ecclesiae filios, ad quorum pastorem paternamque curam Dei benignitati humilitatem nostram placuit evocare, postulat etiam aliqua ex parte eiusdem Ordinis Praedicatorum communio et societas, unde, licet imparibus meritis, nos etiam tamquam ex fonte profuimus.

§ 3. Itaque primum, ut in civitate et regno Neapolitano, quod in eam provinciam, quae, ad salutarem omnium gentium institutionem, ex nobilissima familia Aquinate, clarissimum hoc edidit Ecclesiae Dei lumen, tantum inde laudis decorisque divina bonitas redundare voluerit, de venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium consilio atque unanimi assensu, ipsa die nonarum martii,

Hic modo Pontifex, ex causis hinc expressis,

Eius festum celebrari iubet.

qua praestantissimus doctor migravit in coelum, posthac semper universi utriusque sexus, ab omnibus vetitis ac servilibus operibus laboribusque abstinentes, festum divi Thomae solemniter, sub duplici maiori officio, sicut ceteras eius generis solemnes festivitates, quae de ipsius Ecclesiae praecepto servantur; in aliis autem orbis terrae partibus, quemadmodum sanctorum quatuor Ecclesiae doctorum festivitates, pia memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, praecepto, celebrantur, sic eundem festum diem sancti Thomae in perpetuum posthac omnes item utriusque sexus christifideles celebrent et venerentur, apostolica auctoritate statuimus ac sancimus.

Indulgentias eius altaria visitantibus,

§ 4. Ut vero etiam memoriae sancti doctoris maiori studio ac pietate cultus et debita veneratio adhibeatur, de omnipotentis Dei ac beatorum apostolorum Petri et Pauli auctoritate confisi, omnibus utriusque sexus christifidelibus vere poenitentibus et confessis, qui in ipso sancti Thomae festivitatis die sacellum vel altare in ecclesia Sancti Dominici Neapolitani situm, in quo scriptoris angelici doctrina, Salvatoris crucifixi ore (sicuti pia testatur historia), mirabiliter probata fuit, a primis eius diei vespere usque ad occasum solis, devote visitaverint, septem annos et totidem quadragenas.

Festumque celebrant. concedit.

§ 5. In ceteris autem orbis terrae partibus, iis qui eundem festum diem, ut praefertur, solemniter celebraverint, et ad ecclesiam, quae apud eos fuerit vel sacellum aut altare sub eiusdem sancti Thomae invocatione, pie ac devote accesserint, quoties id fecerint, toties centum dies de iniuncta ipsis poenitentia per praesentes literas in perpetuum valituras, quas sub aliis cuiuscumque generis indulgentiarum concessionibus et illarum revocationibus nullo modo comprehendere volumus, misericorditer in Domino relaxamus.

§ 6. Et quia difficile esset has ipsas literas ad singula orbis terrarum loca pervenire, volumus et auctoritate apostolica decernimus ut earum exemplis etc.

Exemplis bullae credi iubet.

§ 7. Nulli ergo etc.

Sanctio poenalis.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, tertio idus aprilis, pontificatus nostri anno II.
Dat. die 11 aprilis 1567, pontif. anno II.

LV.

Confirmatio literarum super reductione monasteriorum Conventualium nonnullorum Ordinum in regnis Hispaniarum ad suorum Ordinum observantiam, additis etiam ad id consequendum aliis ordinationibus et reformationibus 1.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Superioribus mensibus emanarunt a nobis literae in forma brevis, tenoris subsequentis: Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam. Maxime cuperemus eos, qui, religiosam vitam professi, divino se cultui dedicarunt, ita vivere ut eorum Religio immaculatum decorem suum obtineret, et ex illorum vitae ac morum honestate bonisque operibus coelestis glorificaretur Pater; sed quia multi a fundatorum Ordinis sui institutis nimis iam pridem aberrant, ipsos auctores et Ordinem moribus suis non parum dedecorantes, cogit zelus domus Domini eorum irreligiosae vitae atque licentiae, quandoquidem ipsi modum eius nullum faciunt, finem imponere. Non sine magna animi sane molestia nobis innotuit fratres Ordinis Sancti Francisci Conventuales in diversis Hispaniae partibus et provinciis constitutos, professionis et salutis suae immemores, et privilegiis benignitate impetratis

Pius per alias literas (cuius hic tenor inseritur) domos fratrum Conventualium in Hispania tollendas statuerat.

Causa, quam motus Pontifex constitutionem decrevit, praecibus etiam Philippi II Hispaniarum regis.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

abutentes, vitam ab institutis fundatoris et patris sui Seraphici admodum discrepantem ac remotam ducere, et pravis suis exemplis quamplurimos christifideles pusillos non mediocriter offendere. Cum igitur tam grave tamque inveteratum scandalum, divini honoris et salutis animarum causa, pro commisso nobis officio, tollere statuerimus, piis etiam adducti precibus charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici, religiosissimi principis, timentis ne qui pro populo apud Deum intercessores esse debent, nimia sua vivendi licentia illius iram acrius provocent, universis et singulis christifidelibus archiepiscopis et episcopis per Hispaniam constitutis, in virtute sanctae obedientiae, praesentium tenore committimus atque mandamus ut quisquis eorum in civitate vel dioecesi sua habet domum vel domos fratrum Minorum Conventualium, is, Dei tantum omnipotentis honorem ante oculos propositum habens, assumptis secum de Ordine fratrum Minorum de Observantia ministro provinciali eius provinciae, in qua illi fratres consistunt, et aliquo praeterea eiusdem Ordinis Observantium, quem ipse minister provincialis idoneum duxerit, accedat ad domum seu domos singulas, si plures sint, dictorum fratrum Conventualium, in eisque conventibus ex auctoritate Sedis Apostolicae, cuius vices in hoc negotio ei tenore praesentium delegamus, aboleat penitus et in perpetuum tollat atque extinguat formam vivendi conventualem, eosque fratres ad eandem vivendi formam eademque instituta redigat, quae fratres Minores de Observantia seu Familia vocati observant; et eorum ecclesias ac domos Ordini fratrum Minorum de Observantia assignet perpetuo habendas, atque in eas domos alios fratres de conventibus fratrum eiusdem Ordinis de Observantia, quos et quot sibi visum fuerit, de illorum dictorum fra-

trum sibi assistentium consilio, transferat, et ex ipsis guardianum atque alios officiales, ad eum conventum regendum et gubernandum idoneos, auctoritate nostra deputet atque constituat; ipsos vero fratres Conventuales, aliorum fratrum Minorum de Observantia consortio aggregatos atque unitos, ex domibus, in quibus antea vitam conventualem egerant, translatos, per conventus fratrum Minorum de Observantia distribuat, ut posthac eiusdem ipsi quoque Observantium Ordinis etiam appellentur et sint, sub eiusdem minister generalis obedientia atque regimine. Quae autem de fratribus Conventualibus Ordinis Sancti Francisci ad vitae regularis observantiam reducendis mandavimus, eadem, propter easdem causas, et ad eadem tollendum offendicula et scandala, de fratribus in Hispania consistentibus aliorum quoque Ordinum quorumcumque Conventualibus ad vitae regularis observantiam reducendis, eadem auctoritate iisdem venerabilibus fratribus mandamus, velut Canonorum Regularium Sancti Benedicti, Cisterciensium, Praedicatorum, Eremitarum Sancti Augustini, Carmelitarum et aliorum quorumvis Ordinum, ex quibus tamen, praeter fratres Conventuales, sint quoque aliqui eiusdem Ordinis in Hispania vel extra Hispaniam Observantes; ad eam enim formam omnes eiusdem Ordinis, qui ad hoc tempus Conventuales fuerint, suscipiendam et observandam, iuxta sua cuiusque Ordinis regularia instituta, et sacri concilii Tridentini decreta, redigi, et ad alios conventus transferri, eodemque modo, ut de domibus et ecclesiis fratrum Minorum Conventualium diximus, ipsorum quoque domos et ecclesias fratribus, una cum bonis omnibus eiusdem Ordinis, Observantibus assignari volumus. De fratribus vero illorum Ordinum, quorum nulli usquam conventus sunt, qui vitam regularem observent, sed omnes tantum Conventuales sunt, quem-

Domos fratrum Conventualium penitus tollere decernit, delegata Sedis Apostolicae auctoritate archiepiscopis et episcopis provincialium in quibus existant;

Domos praefatas et eorum fratres Conventuales redigit sub formam vivendi fratrum Minorum de Observantia et obedientia minister generalis;

Canonicos Regulares, Cistercienses, Praedictores, Eremitas S. Augustini aliosque Conventuales eiusmodi, eorumque domos ad fratres Observantes eorum Ordinum similiter transferre decernit.

Poenam in eos, qui obedientiam praestare noluerint.

admodum ipsi quoque reformandi, et ad quam vivendi in communi formam sint reducendi aliis literis statuimus. Si qui autem de fratribus Conventualibus ad regularis vitae observantiam reduci se pertinaciter recusaverint, eos in carceribus, donec ad cor redeant, sub fida custodia retineri mandamus. Ne autem ipsorum fratrum Conventualium excessus et delicta remaneant impunita, in eos procedendi, et pro culparum atque excessuum magnitudine animadvertendi, et si quorum delicta adeo gravia forent ut, si laici essent, ultimo fuerint supplicio puniendi, ad triremes eos damnandi, si modo aetas et vires illi labori apti sint; sin minus, in perpetuum carcerem ad agendam poenitentiam relegandi; excessus vero minus graves, nec poenam capitis meritos, secundum canonicas sanctiones seu archiepiscopi episcopive, ad quem id spectabit, et provincialis atque illi adiuncti fratris arbitrio puniendi; bona praeterea quaecumque mobilia et immobilia, tam quae domus eorum in communi possident, quam fratrum Conventualium antea propria ex consuetudine, vel forsitan ex aliquo obreptitio vel subreptitio privilegio, vel dispensatione apostolica eis obtinere concessa sive permissa, vel ea eorum industria acquisita, vel ex parentum successione, aut ab aliis relictas, legatas donatas, ab eis, tam quod ad usum et possessionem, quam quod ad proprietatem attinet, in perpetuum abdicandi; de conventibus etiam fratrum regularis Observantiae, uno vel pluribus, alios in huiusmodi conventus, de ipsorum fratrum assistentium consilio, transferendi; omnia denique, quae vel ad abolendam vitam conventualem, et vitae regularis observantiam loco eius introducendam, vel ad inquirendam criminum veritatem fuerint necessaria quoquo modo aut opportuna agendi, faciendi et exequendi, ipsis venerabilibus fratribus, una

Apostolica conceditur auctoritas pro ceterorum effectui, quae necessaria essent ad praefatam abolitionem consequendam.

cum dictis provinciali et eius socio, sicut dictum est, plenam et liberam auctoritatem apostolicam damus atque concedimus potestatem. Quod si qui vel ipsorum fratrum Conventualium vel aliorum Ordinum praedictorum ad alium Ordinem regularis Observantiae transferri maluerint, id eis permitti volumus, dummodo ad Regulam transeant arctiorem. De bonis autem ipsorum fratrum Conventualium mobilibus et immobilibus, et de omnibus huiusmodi conventuum redditibus, ipsos venerabiles fratres nostros, ad quos pertinebit, ita de consilio provincialis et socii eius sibi assistentium disponere volumus ut fratribus regularis Observantiae illuc introducendis de suppellectili et aliis rebus victui eorum aut divino cultui, et reparationi ecclesiarum ac domuum necessariis per eos provideatur. Quae vero ultra huiusmodi sumptus superfuerint, ea singulis in locis apud idoneas personas deponi volumus et sequestari fideliter conservanda, ac postea Sedem Apostolicam consuli, in quos usus ea converti debeant; contradictores et omnes qui ipsis fratribus Conventualibus, ad impediendam reductionem huiusmodi, consilium, auxilium vel favorem praestare ausi fuerint, per censuras ecclesiasticas et alia iuris ac facti remedia opportuna, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam, si opus fuerit, brachii saecularis auxilio. Non obstantibus quibuscumque apostolicis, et inter ceteras felicis recordationis Sixti IV et Leonis X, praedecessorum nostrorum, etiam *Mare Magnum* appellatis; ac in generalibus, provincialibus synodalibusque conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus; statutisque et consuetudinibus ipsorum Ordinum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis, dictis Ordinibus, necnon eorum superio-

Permissio Conventualibus aliisque fratribus concessa eo transferendi ad alium Ordinem Observantiae.

Bona praefatorum fratrum quomodo eroganda et de residuis quid in posterum agendum esset.

Poenam in contradictores.

Clausulae amplissimae cum revocat, specialis mentionis faciendae.

ribus, quocumque nomine vocentur, conventibus et personis, sub quacumque verborum forma, et cum quibuscumque decretis et clausulis, quantumvis efficacibus et insolitis, etiam derogatoriis derogatoriis, quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, ac saepius confirmatis. Quibus omnibus, etiamsi de eis eorumque totis tenoribus specialis, expressa, individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales eandem vim habentes, esset mentio facienda, eorum tenores perinde ac si praesentibus inserti fuissent pro expressis habentes, auctoritate apostolica specialiter et expresse, pro hac vice dumtaxat, derogamus; omniaque, quae supradictam reductionem fratrum Conventualium ad vitae regularis observantiam seu harum literarum executionem quovis modo impediri possint, concessa hactenus atque edita, revocamus et annullamus. Quia vero difficile foret praesentes literas ad omnium, quorum opus fuerit, pervenire notitiam, transumptis earum, manu alicuius notarii publici, subscriptis, vel impressis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eandem fidem ubique haberi volumus atque decernimus, ac si originales literae exhibitae essent vel ostensae. Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die secunda decembris MDLXVI, pontificatus nostri anno primo. Antonius Floribellus Lavellinus.

Mandavi etiam reformationem monasteriorum monialium.

Causae constitutionis eisdem super litteris praefatis

§ 2. Ac postmodum per alias nostras in simili forma brevis literas, sub datum XII eiusdem decembris proxime praeteriti, sub certis modo et forma tunc expressis, reformationem etiam monasteriorum monialium Conventualium Hispaniae fieri mandavimus.

§ 3. Cum autem, sicut praedictus Philippus rex nobis nuper exponi fecit, in aliquibus partibus Hispaniae, provinciae sint admodum amplae et latae, in quibus

sunt plures praelati et multa monasteria, ita tamen ut in singulis provinciis unus tantum sit provincialis, qui eodem tempore cum singulis episcopis adesse, et etiam in una dioecesi plura monasteria consistant, atque episcopi eodem similiter tempore accedere non poterunt, ex quo facile sequetur ut visitatio ipsa differatur, unde diversa damna et inconvenientia subsequi possent, quia fratres et moniales, intelligendo reformationem huiusmodi fieri in uno ex dictis monasteriis, ex aliis aufugere, et, quod peius esset, bona mobilia et libros et alias scripturas suorum monasteriorum, in quibus eorum redditus sunt annotati, occultare et abscondere poterunt. Quare idem Philippus rex nobis humiliter supplicari curavit ut, quo opus adeo laudabile dictae reformationis, dante Domino, facilius perfici queat, tam super praemissis quam aliis etiam infrascriptis opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

§ 4. Nos igitur, qui nihil magis exoptamus quam ut omnium christifidelium, et praesertim religiosarum personarum, reformatio nostris potissimum temporibus suum debitum et optatum consequatur effectum, huiusmodi supplicationibus inclinati, singulis archiepiscopis et episcopis praedictis, ut eorum vicarios in spiritualibus generales aut officiales; provincialibus vero huiusmodi in eorum respective provinciis, ut unum aut plures guardianos vel alios fratres probos et idoneos, qui una cum ipsis archiepiscopis, episcopis aut eorum vicariis vel officialibus ad executionem omnium in dictis nostris literis contentorum procedere valeant, subdelegare possint, plenam et liberam, auctoritate apostolica, tenore praesentium, facultatem concedimus et potestatem.

§ 5. Praeterea, quoniam aliqua mona-

is aliisque, de quibus infra.

Facultas subdelegandi exco-
municatores dictarum litterarum pro reformatione monialium archiepiscopis et episcopis concessa.

Facultas eisdem concessa uniendi plures domos seu monasteria Conventualium pro congrua fratrum Observantiae sustentatione.

steria fratrum et monialium Conventualium praedictorum sunt sita in locis, in quibus inconveniens erit, aut propter asperitatem locorum, vel quia solitaria aut adeo paucorum habitatorum sunt, ut in illis fratres ipsi Observantes habitent vel potius eos ibi minime habitare posse verendum sit ex defectu praecipue elemosynarum, ex quibus vivere debent, seu quoniam prope illa sunt alia monasteria de Observantia, sicque elemosynae pro tempore colligendae pro omnibus nequaquam sufficere. Propterea archiepiscopis, episcopis et provincialibus aliisque per eos subdelegandis praedictis, quod sibi super hoc iustum et honestum esse videbitur, faciendi et exequendi; et si expediens esse cognoverint, etiam monasteria sibi benevisa invicem alterum alteri uniendi; et ut fratres in illis monasteriis, in quibus eis visum fuerit residere habeant, ordinandi ac praecipendi facultatem pariter impartimur.

§ 6. Insuper, quoniam in praecursoris literis praedictis fit mentio quod de fratribus illorum Ordinum, quorum nulli usquam conventus sunt, qui vitam regularem observent, sed omnes tantum Conventuales sunt, quemadmodum ipsi quoque reformandi et ad quam vivendi in communi formam sint reducendi, aliis literis statuimus. Ideo, cum in dictis Hispaniarum regnis nonnulli Ordines et quamplurima monasteria similia existant, quae reformatione indigere noscuntur, prout sunt monasteria Tertii Ordinis Sancti Francisci, in quibus degunt fratres dissolute et perverse viventes, malumque exemplum et varia scandala praebentes, qui, si a suis non probatis institutis et solito vivendi modo non removerentur, difficilius postea reformari possent. Nos, pro horum fratrum reformatione, illos ad observantiam fratrum dicti Ordinis Sancti Francisci per supradictos, eisdem modo et

Monasteria Tertii Ord. Sancti Francisci reformatione decernit.

forma quibus sunt reducendi fratres Conventuales, omnino reducendos esse decernimus et declaramus. Item, cum in dictis regnis Hispaniarum quaedam monasteria Ordinis Praemonstratensis sub Regula S. Augustini consistant, quorum fratres valde dissolute vivere et non parva tam in capite quam in membris super eodem vivendi modo reformatione indigere dicantur, in dictoque Ordine nullum monasterium de Observantia reperiatur, volumus et harum serie mandamus quod dicti fratres Praemonstratenses ad observantiam fratrum S. Hieronymi de Observantia Hispaniarum, pariter sub Regula S. Augustini militantium, per eosdem archiepiscopos et episcopos eorumque vicarios et officiales, adhibitis secum duobus probis et idoneis religiosis ipsius Ordinis S. Hieronymi de Observantia, cum effectum reducantur.

§ 7. Quodque septem vel octo monasteria Ordinis, etiam S. Hieronymi Eremitarum, in predictis regnis existentia, quorum fratres non religiose, sed male et non sine scandalo vivere intelleximus, fereque impossibile esse illos ad rectam et honestam vivendi normam revocare, nisi ad observantiam fratrum dicti Ordinis S. Hieronymi, et sub eorum generali in Hispania commorante reducantur, ubi multa et insignia sunt monasteria ipsorum fratrum S. Hieronymi, qui, sub regulari observantia et religiosa vita degentes, devotum Altissimo famulatum continuo exhibent, a quibus praedicti Eremitae, ut asseritur, processerunt ac originem habuerunt, similiter ab ipsis archiepiscopis et episcopis vicariisque et officialibus, una cum duobus religiosis praedicti Ordinis Sancti Hieronymi de Observantia, sub obedientia dictorum fratrum S. Hieronymi etiam de Observantia, eorumque generalis, sine aliqua excusatione, ponantur, subiiciantur et constituentur.

Fratres Praemonstratenses reformati et subiiciuntur Regulae Observantiae S. Hieronymi.

Similiter monasteria Eremitarum Sancti Hieronymi.

Fr. monasteriorum Ordinum Carmelitarum, SS. Trinitatis, et B. Mariae de Mercede ad observantiam suorum Ordinum reducend. esse iubet, opportuna, ut in praedictis, concessa facultate;

§ 8. Deinde in dictis regnis quamplurima monasteria Ordinum Carmelitarum, et Sanctissimae Trinitatis, ac Beatae Mariae de Mercede esse nobis pro parte dicti Philippi regis insinuatum fuit, qui a recto vivendi tramite Religionisque honestate assidue recedere non formidant, ex quo eos, tam circa modum eorum vitae quam clausurae observationem, maxime reformare necesse sit; cum praesertim in dictis Carmelitarum, et Sanctissimae Trinitatis, ac Beatae Mariae de Mercede monasteriis nulli fratres reformati reperiantur. Idcirco quibusvis archiepiscopis et episcopis, in quorum dioecesi monasteria huiusmodi consistunt, etiam mandamus per praesentes ut per se vel vicarios aut officiales suos, seu alios probos et idoneos ab eis deputandos, assumptis secum duobus fratribus senioribus Ordinis Sancti Dominici de Observantia peritis ac probatis, qui in his assistere habeant, monasteria quaecumque Carmelitarum, ac SS. Trinitatis, ac Beatae Mariae de Mercede huiusmodi ad veram suorum Ordinum respective observantiam omni cura et diligentia reducant, eisque eandemmet facultatem, auctoritatem et potestatem in reformandis aliis monasteriis per praeinsertas nostras literas sibi concessam, etiam ad haec omnia facienda et exequenda earumdem tenore praesentium extendimus et ampliamus.

Praedicta omnia extendit etiam ad monasteria monialium.

Quinque monasteria Ord. Sancti Francisci in regno Navarrae a regno Aragonum disiungit et provinciae Burgensium eiusdem Ordinis de Obser-

§ 9. Nos enim quodcumque supradictum est de monasteriis fratrum, etiam de monasteriis monialium dici et intelligi debere volumus atque censemus.

§ 10. Postremo, cum intellexerimus consistere in regno Navarrae quinque monasteria Ordinis S. Francisci, quorum duo sunt fratrum de Observantia, reliqua vero tria fratrum Conventualium existunt, ipsumque regnum Navarrae regno Castellae coniunctum et unitum esse, magisque conveniens et expediens videri ut

monasteria huiusmodi potius superioribus in regno Castellae quam in regno Aragonum existentibus subiecta sint; ideo dicta quinque monasteria a provincia Aragonum, sub qua hactenus fuerunt, harum serie apostolica auctoritate penitus abdicantes et totaliter separantes, illa, de cetero, cum omnibus eorum fratribus, personis, iuribus, iurisdictionibus et pertinentiis, ceterisque ad ea quomodolibet spectantibus et pertinentibus, provinciae Burgensi eorumdem fratrum S. Francisci de Observantia, quae in praedicto regno Castellae esse dignoscitur, eiusque ministro provinciali nunc et pro tempore existenti eadem auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo supponimus ac subiicimus; necnon illa eidem provinciae Burgensi, ita ut sub illius ministri provincialis dominio, superioritate, obedientia, visitatione et correctione deinceps existant et permaneant, ab eisque visitentur, corrigantur et gubernentur, et illis cum effectu pareant et obediant, prout alia monasteria et fratres ipsius provinciae Burgensis, in omnibus et per omnia, perinde ac si dictae provinciae Burgensi, eiusque ministro provinciali, non autem provinciae Aragonum dudum subiectae fuissent, in perpetuum unimus, incorporamus et applicamus, illaque perpetuo supposita, subiecta, unita, incorporata et applicata fore et esse; sicque et non aliter ab omnibus iudicari, interpretari ac censi debere decernimus.

§ 11. Mandantes venerabilibus fratribus Seguntino et Conchensi episcopis, quatenus ipsi vel alter eorum, per se vel alium seu alios, faciant separationem et subiectionem dictorum quinque monasteriorum debitae executioni demandari, et ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari; contradictores quoslibet et rebelles, per poenas, etiam pecuniarias, ac demum per sententias et cen-

vantia in regno Castellae subiecta esse decernit;

Dictae separationis executiones, sancita poena in contradictores, etiam invocato auxilio brachii saecularis, deputat;

suras ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, censurasque, et poenas ipsas, legitimis super his habendis servatis processibus, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Professores Conventuales ad Observ. transientes professionem iterum emittere non debere declar. quamquam, si id velint pro conscientiae securitate, permittit.

§ 12. Et licet ambiguum non sit fratres Conventuales transeuntes ad fratres de Observantia, qui semel professionem tacitam vel expressam emisissent, dum in conventualitate vivebant, postquam transiverint ad fratres Observantes, minime ad professionem iam emissam emittendam teneri, cum tam Conventuales quam Observantes sub eadem Regula Beati Francisci militent; verumtamen, si quisquam Conventualium, pro tranquillitate animi sui, voluerit denuo professionem emittere, concedimus ut eam, quando et quoties voluerit, etiam non expectato professionis, anno, emittere possit, provincialibusque praedictis per praesentes committimus ut professionem huiusmodi recipere possint et valeant.

Fratres Conventuales quo modo ab eis de Observantia haberi debeant et caritatis officia in eos exerceri.

§ 13. Volumus autem et hortamur ac praecipimus ipsis fratribus de Observantia, ut huiusmodi fratres Conventuales, quorum conventus reformandos de mandato nostro et Sedis Apostolicae receperint, in aliis tamen conventibus, sub Observantia aedificatis, mittant, et eos fraternae ac charitative pertractent, dummodo regulariter et observantialiter vivant, assignato sibi loco in choro et in processibus secundum tempus professionis inter Conventuales emissae.

Clausulae.

§ 14. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, statutisque et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis, etiam Mari Magno et Bulla Aurea aut Unionis seu alias quomodolibet nuncupatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis specialis et expressa ac de verbo ad verbum mentio

seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis habentes, ad effectum praesentium, specialiter et expresse derogamus, necnon omnibus illis, quae in dictis literis voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 15. Volumus autem quod praesentium transumptis, etiam super qualibet earum parte separatim conficiendis, manu aliquius notarii etc.

Fides transumptis danda.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris die XVI apr. MDLXVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 16 aprilis 1567, pontif. anno II.

LVI.

Moderatio indultorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, super collatione beneficiorum.

Sanctissimus in Christo Pater et dominus noster dominus Pius divina providentia Papa V.

Ex tam multis sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium super beneficiorum ecclesiasticorum dispositione indultis et multiplicatione aliarum super aliis facultatum, quae quotidie literis dictorum indultorum diffuse inseruntur, saepenumero impeditus, quo minus solitam antehac Sedis huius benignitatem erga pauperes et benemeritos liberaliter exercere possit.

Exordium.

§ 1. Idcirco, rationem capere volens ut, tanta dehinc eiusmodi indultorum et facultatum largitione praecisa, dictis personis commodius benefaciendi via sibi libera recludatur, omnia et quaecumque indulta, concessionem, facultates et alia privilegia conferendi quaecumque beneficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, saecularia et quorumvis Ordinum regularia, qualitercumque qualificata, ad col-

Revocatio indultorum S. R. E. cardinalium circa beneficiorum collationem.

lationem, provisionem, praesentationem, electionem et quamcumque aliam dispositionem dictorum cardinalium, ratione parochialium, metropolitanarum et aliarum cathedralium ecclesiarum, necnon monasteriorum, prioratum, dignitatum et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum, quae quomodolibet obtinent et in posterum obtinebunt; ac etiam quorum collatio, provisio et quaevis alia dispositio illis, ex causa factae per eos cessionis, regiminis et administrationis seu commendae, aut resignationis ecclesiarum, monasteriorum et aliorum beneficiorum huiusmodi, apostolica auctoritate reservata existit, vel in posterum reservabitur; necnon quorumcumque inferiorum collatorum et collatricum, de iure, privilegio, consuetudine ac alias quomodolibet pertinentia; et etiam illa commendandi, ac alias de eis disponendi, omnibus et singulis cardinalibus praedictis, etiam de dictorum inferiorum collatorum consensu, per quoscumque Romanos Pontifices ac Sanctitatem Suam et dictam Sedem, etiam motu proprio et ex certa scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, et etiam ex pactis inter dictos Pontifices et cardinales diversis temporibus factis, firmatis et iuratis, ac quibusvis onerosis et aliis causis concessa et etiam iteratis vicibus innovata atque extensa, quibuscumque concepta formulis, ac etiam restitutivis, mentis attestativis, praeservativis, derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, necnon vim contractus inducentibus et aliis decretis suffulta, quorum omnium tenores Sanctitas Sua haberi voluit pro expressis, specialiter et expresse revocavit, literasque apostolicas desuper confectas, et quoad ea in quibus illa nondum erant sortita effectum, et inde secuta quaecumque cassavit et annullavit, viresque et effectum de cetero non habere decrevit.

§ 2. Praeterea voluit et ordinavit quod omnes deinceps literae apostolicae facultatum et indultorum huiusmodi pro singulis cardinalibus praedictis, praesentibus et futuris, ad unam tantum cathedralem vel maiorem ecclesiam, seu illius loco, unum vel duo monasterium seu monasteria, aut unum aliud vel duo alia, beneficium seu beneficia, in dictis literis exprimendam seu exprimendum vel exprimenda, quam seu quod vel quae ipsi cardinales, ultra illas sex episcopales ac presbyterales et diaconales cardinalium ecclesias, tunc temporis obtinebunt, seu cuius vel quorum collatio eis reservata fuerit, ut praefertur; ac etiam sublata omnino altera huiusmodi indultorum parte super consensum ipsorum cardinalium requirendo in provisione beneficiorum apud Sedem praedictam pro tempore vacantium, alias sub dictis indultis comprehensorum, de quibus omnibus Sanctitas Sua posthac libere disponere intendit, et etiam citra facultates commendandi monasteria aliaque beneficia ecclesiastica, saecularia et regularia; necnon disponendi de monasteriis, etiam cura et conventu carentibus, et dignitatibus conventualibus et in metropolitanis aliisque cathedralibus post pontificales maioribus, et in collegiatis ecclesiis principalibus; ac etiam disponendi de beneficiis referendariorum causarum Palatii Apostolici auditorum, protonotariorum et aliorum officialium dictae Sedis, necnon familiarium, ceterorumque omnium, qui constitutionibus declaratoriis felicis recordationis Pauli Papae III ad perpetuam rei memoriam editis continentur; denique cum moderatione facultatum disponendi de beneficiis familiarium ipsorum cardinalium, ac concessionum eis per regulas Cancellariae Apostolicae factarum, de consensu per ipsos in provisionibus apostolicis praestando, ad eos solos fami-

Declaratio et limitatio circa futuram litterarum concessionem.

liares, continuos commensales eorumdem, qui, vera et actuali familiaritate, continua commensalitate huiusmodi durante, extra Romanam Curiam, vel cardinalibus ipsis in dicta Curia existentibus, apud dictam Sedem decesserint, et ad ea sola beneficia, quae ipsi familiares, continui commensales viventes, ad collationem dictorum cardinalium pertinentia, obtinebant, seu quae ex collatione sibi ab eisdem cardinalibus facta assecuti fuerant, expediantur. Aliter vero, etiam motu, scientia et potestate similibus, ac etiam cum praesentium speciali et expressa derogatione expeditae, nullius sint prorsus roboris vel momenti. Et nihilominus huiusmodi constitutiones et regulas super beneficiis familiarium cardinalium editas, etiam quoad cardinales indulta huiusmodi non habentes, ad familiares et beneficia praedicta dumtaxat restrinxit et moderatus fuit.

Decretum irritans.

§ 3. Decernens sic in iis ceterisque omnibus praemissis per quoscumque etc., etiam causarum dicti Palatii auditores, ac etiam ipsos cardinales, sublata etc.; necnon irritum et inane quicquid secus per quoscumque, etiam praetextu indultorum, facultatum et concessionum huiusmodi, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae derogatoriae.

§ 4. Statuto, ordinatione, decreto, declaratione Sanctitatis in crastinum eius assumptionis ad summi apostolatus apicem editis, quod cardinales in constitutionibus et regulis per eam, post priorum suarum constitutionum et regularum editionem et publicationem, in posterum faciendis, non includantur, nisi illae eorumdem cardinalium favorem concernant, vel ipsae edendae constitutiones de illorum seu maioris partis eorum consilio editae fuerint, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque.

Placet, publicetur et describatur. M.

Lecta et publicata fuit suprascripta regula Romae in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis dominicae MDLXVII; die vero mercurii, ultima mensis aprilis, pontificatus praefati SS. D. N. Papae anno II.

A. Lomellinus, custos.

Publ. die 30 aprilis 1567, pontif. anno II.

LVII.

Confirmatio et nova concessio plurimorum indultorum pro Ordinibus fratrum et monialium Mendicantium; et declaratio atque extensio concilii Tridentini circa ea, et communicatio eorumdem indultorum cum aliis Ordinibus regularibus, necnon et iurisdictio conservatorum.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Etsi Mendicantium Ordines qui sedulum in vinea Domini quotidie exhibere non cessant famulatum, summo semper studio, etiam dum in minoribus essemus, amplexi sumus; ad summi tamen apostolatus apicem, meritis licet imparibus, divina favente clementia, assumpti, dum id mente recolimus, facere non possumus quin eos propensiori caritate et paterno affectu amplectamur, ac exinde, pro suis sanctis studiis, honestisque laboribus, proque salute animarum, ab Apostolica Sede, cuius continue pacem et dignitatem Ordines ipsi fortiter tutati sunt, tam spiritualia quam temporalia subsidia ornamentaque acceperint et accipiant, quibus et sancta sua officia ac vitam suam regularem facilius atque expeditius exequi et transigere possint, et ceterae religiosae personae Ordinesque alii, exemplo ipsorum promp-
tiores alacrioresque ad sua officia persolvenda reddantur.

Causa huius constitutionis.

§ 1. Hinc est quod nos, attendentes ple-

Episcoporum molestiae erga Mendicantes hic referuntur.

rosque ex venerabilibus fratribus nostris archiepiscopis et episcopis qui eosdem Ordines praecipue, tamquam fructiferos in agro Domini palmites, et colere et adiuvere deberent, non solum id exequi negligere, verum etiam, concilii Tridentini decretis in pravam sensum retortis, eos et eorum quemlibet variis afficere incommodis et perturbationibus, eorumque privilegiis non modicum asferre gravamen conantur.

Prima molestia pro praedicatorum approbatione;

1. Quidam enim episcopi, ut accepimus, nolunt admittere quosdam regulares ad praedicationem, etiam in suis ecclesiis faciendam, quamvis de eorum habilitate ad huiusmodi opus exercendum habeant bonum testimonium a suis superioribus. Alii vero volunt ut nedum semel, sed etiam pluries in anno, coram ipsis vel eorum vicariis praedicatores praesententur, ac pro licentia praedicandi, quam nonnisi in scriptis dare volunt, aliquid quandoque exigunt. Alii etiam episcopi maximam regularibus iniuriam irrogare videntur, dum praeter ordinem et veterem consuetudinem, absque ulla ratione quosdam reiciunt et quosdam, pro eorum libito, admittunt ad praedicationem huiusmodi habendam in locis suae dioecesis.

Secunda pro confessoribus;

2. Quorundam etiam locorum ordinarii, quosdam religiosos probos viros et idoneos, etiam a suis superioribus approbatos, ad confessiones audiendas admittere nullo modo volunt. Quidam ex eis volunt, non solum singulis annis, sed etiam pluries in anno in aliquibus partibus eodem confessores sibi praesentari, in aliquibus vero oppidis, tam episcopi seu eorum vicarii quam presbyteri curati nolunt ut fratres Mendicantes vocati ad audiendas confessiones infirmorum, maxime si infirmitas est gravis, aut etiam sanorum, in privatis illorum domibus vel alibi, praeterquam in suis ecclesiis aut monasteriis, possint accedere.

3. Nonnulli etiam audent confessores monialium, qui pleno iure subsunt regularibus, examinare, cum tamen id minime per concilium decernatur, sicut et de fratribus, qui sunt audituri confessiones aliorum fratrum.

Tertia monialium confessores respicit;

4. Quidam etiam in aliquibus partibus nituntur asserere seu facere ne quisquam infra annum possit sacram Eucharistiam in ecclesiis Mendicantium recipere, neque etiam moniales Tertiarias nuncupatas suorum Ordinum, ut aliqui asserunt, in aliquibus partibus fieri, cum tamen solum in Paschate, quoad saeculares dumtaxat, iuxta privilegia Summorum Pontificum praedecessorum nostrorum eisdem Ordinibus concessa, id observari debeat.

Quarta Eucharistiae administrationem;

5. Alii vero episcopi seu eorum vicarii audent ad eorum libitum dare licentiam quibuscumque quaecumque monasteria monialium, etiam Sanctae Clarae, ingrediendi etiam si regularium curae subdita sunt.

Quinta ingressum in monialium domos;

6. Quidam vero, sub praetextu exquirendi voluntates puellarum, ante professionem earum, volunt eas extrahere a monasteriis, et per longum tempus alibi detinere, ipsasque puellas seu novitias de plerisque rebus interrogant, neque necessariis, neque in decreto concilii Tridentini desuper contentis, ex quibus non modica potest oriri occasio scandali.

Sexta puellarum e monasteriis extractionem;

7. Alii vero plerique noluerunt quosdam regulares aliarum dioecesium sacris Ordinibus initiare, ac etiam a suis Ordinibus praelatis approbatos admittere nolunt.

Septima ordinum collationem;

8. Aliqui vero singulis dominicis diebus in suos parochianos ad sonum campanae excommunicationem promulgant, ut non possint interesse missis, concionibus et divinis officiis nisi in propria parochia. Alii vero, in aliquibus partibus, in eorum ecclesiis, conciones sacrae Scripturae et sermones pro mortuis haberi nolunt; et si aliquid ipsis relictum fuerit ut ab ipsis

Octava missae celebrationem et sacrae Scripturae conciones etc.;

missae dicantur, vel alia officia pro mortuis celebrentur, ipsi sibi ea usurpant, dicentes quod ipsi ea exequi non possunt quia ipsi sunt pastores. Alii vero, sub excommunicationis latae sententiae et exilii per decennium a dioecesi poena, inhibuerunt ne missae in eorum ecclesiis celebrentur in diebus festivis, antequam rector parochialis ecclesiae celebraverit. Alii etiam nolunt ut, dum praedicatio in ecclesia cathedrali habetur, alibi praedicetur.

Nona controversias excitatas;

9. Ac insuper in quibusdam omnem ordinem et quietem perturbant, dum controversias iamdiu sopitas et extinctas super praecedentia excitarunt, et ubi nullae erant pepererunt, dum, pro arbitrio et voluntate eorum, hos illis praeferre noluerunt.

Decima animarum curam;

10. Quidam etiam episcopi volunt regulares a cura animarum excludi et illam solis presbyteris saecularibus committi.

Undecima quartam funeralium;

11. Quidam vero quartam funeralium extendere volunt etiam ad missas, legata et alia quaecumque, quae domibus regularium relinquuntur.

Duodecima praestationem super relictis;

12. Alii autem volunt quartam partem omnium eorum, quae etiam pro ornamento ecclesiae, palliorum, planetarum, cortinarum, pannorum et eorum etiam quae pro victu fratrum relinquuntur.

Decima tertia ius sepulturae;

13. Aliqui etiam in quibusdam partibus etiam volunt ut non solum ius sepulturae solvi consuetum, quod semper solvitur, neque denegatur, sed etiam omne illud, quod ecclesiis Ordinum ad eorum libitum partes dant quando sepeliuntur ibidem defunctorum corpora, id totum curatis etiam de novo solvatur, instanter conantur, impediendo ne aliter corpora defunctorum ad monasteria fratrum deferantur, unde in hoc maxime tam partes quam ipsos fratres gravari contingit.

Decima quarta decimas;

14. Aliqui vero, etiam ex locis Mendicantium, qui curam habent animarum,

volunt pro seminario decimas exigere, ac in casu renitentiae etiam pignus exigunt. Alii autem praefatos fratres ac moniales sub eorum cura degentes subsidium regium persolvere cogunt, cum multae earundem monialium vix habeant pro earum victu et vestitu necessaria vitae.

Decima quinta Mendicantes et decimas;

15. Alii etiam in quibusdam partibus pauperes Mendicantes eleemosynas petere prohibent pro eorum dumtaxat substantiatione, et si invenerint eos panem vel aliquid aliud simili amore Dei sibi collatum portantes, quandoque ab eis auferre minantur, afficientes gravi iniuria et contumelia. Nonnulli vero episcopi vel capitula canonicorum pauperes Mendicantes, tam fratres quam moniales suorum Ordinum, tam de redditibus bonorum, si quae habent, quam de possessionibus, vineis, agris et aliis suis quibuscumque, non solum largitione fidelium sibi concessis, sed etiam alias iustis de causis ab eis acquisitis ac pecuniis emptis, sibi decimas, ac primitias aliis respective solvere cogunt.

Decima sexta inquisitiones et processus contra fratres etc.;

16. Alii autem ausi sunt inquirere et processus facere contra aliquos regulares intra claustra delinquentes vel de quorum delictis aliqua erat suspicio, non expectata suorum superiorum censura. Alii vero episcopi monialium monasteria ingredi et illa ingrediendi licentias aliis concedere et adversus illas processus formare, ipsorum Ordinum superioribus irrequisitis, praesumunt. Aliqui etiam dominium temporale super moniales habere praetendunt. Nonnulli vero frequentissime regulares citant, iurisdictioni suae subiicere tentant, ac eorum conventum occupant, ipsos expellendo, ac in ipsos iurisdictionem vel potestatem exercent. Aliqui vero ipsos carceribus, absque causae cognitione mancipant, ac manibus pedibusque laborant, ut regulares Mendicantes suae ditioni subiiciant, et usque adeo se intromiserunt in gubernatione conventuum et in correctionibus fratrum,

ut provincialibus et generalibus nullus amplius videatur relictus locus aut ulla iurisdiclio.

Decima septima rationes atque computa;
17. Aliqui autem, conventuum priores et guardianos rationes et computa facere cum syndicis conventuum huiusmodi prohibent.

Decima octava fratres recurrentes ad extraneos;
18. Fratres quoque qui ad episcopos huiusmodi recursum habent, a prioribus et guardianis praefatis castigari et puniri interdiciunt. Inhibent quoque superioribus Ordinum ne faciant processus contra fratres, ac in ipsos imperium et brachium saeculare exercent.

Decima nona extra claustra degentes;
19. Alii vero ipsos extra claustra degentes sub eorum protectione recipiunt, eosque sic permanere permittunt, eosque, etiam invitis suis superioribus, detinent.

Vigesima bona fratrum;
20. Aliqui vero bonorum ipsorum fratrum tamquam ad eos, si extra claustra defuncti fuerint, spectantium, possessionem occupare praesumunt, et ad habitum Religionis reversis sua bona consignare nolunt.

Vigesima prima uniones beneficiorum;
21. Ac etiam uniones a Sede praedicta aut alias rite factas de beneficiis ecclesiasticis impediunt, et sibi relaxare debere volunt, et contradictores excommunicationis gladio feriunt.

Vigesima secunda campanas et missas;
22. Alii vero regulares campanas diebus festivis pulsare, vel eodem tempore, quo ipsi celebrant, missas celebrare nolunt.

Vigesima tertia licentias domos aedificandi;
23. Aliqui etiam, pro licentia danda aedificandi quamdam domum regularem, triginta vel quadraginta ducatos exigere non erubuerunt.

Vigesima quarta mortuos;
24. Alii vero eos mortuorum corpora associare, alii autem illos cum parochia similia munera subire non permittunt, nisi maior canonicorum pars intervenerit.

Vigesima quinta officia pro mortuis.
25. Alii vero mortuorum officia in regularium ecclesiis peragi nolunt, nisi cum ipsorum praesentia, et ipsorum moniales vel alias personas, etiam si in earum fu-

nere parochus intervenire non deberet, sepelire prohibent, nisi ipsi parochus prius certum quid solutum fuerit; et si aliquem ipsi sciverint in regularium ecclesiis sepulturam eligisse, eum, ut dicitur, non ante ad illas deferre sinunt, quam ad parochi ecclesiam delatum, inibique officium peractum fuerit.

Vigesima sexta testamenta.
26. Postremo vero testamenta sine presbyterorum praesentia fieri prohibent, et si quid ipsis regularibus relictum fuerit, id asserentes contra concilii Tridentini canones esse, revocare omnino procurant.

Hic ideo Pontifex dictis molestiis hunc finem imponit.
§ 2. Ac propterea volentes praemissis ac aliis similibus excessibus et gravaminibus, ex nostri pastoralis officii debito providere, attendentes etiam illos qui onus diei et aestus, tam in praedicationibus quam in ceteris spiritualibus muneribus quotidie sustinent, nisi etiam aliquantisper sublevantur, facile fore ut oppressi a suis officiis omnino desistant, ne in posterum eis aliquod inferatur gravamen, concilii Tridentini huiusmodi decreta, quorum falsa seu minus vera intelligentia praemissa irrepserunt, quorumque declaratio nonnisi ad nos spectat, modo et forma infrascripta declaranda censuimus.

Declaratio prima molestiae 1.
1. Nos igitur, motu proprio, non ad alicuius instantiam, sed de mera deliberatione et ex certa scientia nostris ac de apostolicae potestatis plenitudine, declaramus, canonem sessionis xxiv, capite iv, per quem omnibus regularibus, etiam in suorum Ordinum ecclesiis, contradicente episcopo, praedicationis officium interdicitur, Mendicantium Ordinum fratres huiusmodi, quando a suis generalibus vel eorum ministris provincialibus ad id deputati fuerint, non comprehendere neque eos afficere posse, immo volumus quod in suis ecclesiis, quando eis placuerit, licite et absque ullo impedimento vel contradictione, etiam episcopi, nisi ipse praedicaverit, praedicare possint.

1 In hoc extat alia declaratio infra in alia bulla huic subsequenter annexa.

Declaratio secunda molestiae.
2. Quod vero in sessione xxiii, capite xv, circa confessiones a regularibus non audiendas statuitur, hoc etiam dictorum Ordinum fratres, a praefatis suis generalibus vel ministris provincialibus ad audiendas confessiones utriusque sexus christifidelium approbatos, ut praemittitur, minime comprehendat, ita ut a confessionibus audiendis, tam intra eorum ecclesias ac domos quam extra, minime prohibeantur, super hoc literas felicis recordationis Pauli Papae quarti, etiam praedecessoris nostri, concedentes eisdem fratribus Mendicantibus regularis Observantiae posse confessiones saecularium personarum, etiam infirmarum, etiam extra domos et monasteria sua et ubilibet, audire approbando et de novo concedendo. Statuimus etiam quod ille qui semel in una dioecesi admissus per episcopum fuerit, semper in eadem dioecesi habeatur pro admissio, nec amplius examinari vel praesentari in dicta dioecesi debeat, tam quoad praedicationes faciendas, quam quoad confessiones audiendas, nec aliquid pro praedictis exigere vel recipi debeat.

Declaratio tertia molestiae.
3. Confessores vero monialium quae degunt sub cura regularium ab ordinario examinari nolumus, quemadmodum neque etiam fratres si debeant audire confessiones aliorum fratrum examinari debent. Lectores insuper ex eisdem fratribus, et in theologia graduati, qui cum licentia suorum superiorum ad gradum admissi fuerint, cum de ipsorum doctrina ambigendum non sit, tam confessiones audituri, quam praedicationis munus subituri, ab episcopis minime examinentur.

Declaratio quarta molestiae.
4. Ipsique christifideles sacramentum Eucharistiae (Resurrectionis dominicae festivitate dumtaxat excepta) sumere, eisque illud fratres huiusmodi administrari valeant; nec ad illud faciendum per locorum ordinarios, aut ecclesiarum rectores praefatos, seu alios quoscumque (illorum

licentia minime requisita), etiam sub censuris ecclesiasticis et aliis poenis, cogi vel compelli possint seu debeant, etiam decernimus et declaramus. Et licet in sessione xxv, capite xii caveatur quod censurae et interdicta ecclesiastica, etiam a locorum ordinariis promulgata mandante episcopo, a regularibus in eorum ecclesiis publicari debeant; tamen si tempore celebrationis alicuius ex festis Sanctorum Ordinum eorumdem, ac aliis festivitibus iuxta eorumdem Ordinum privilegia apostolica, interdictum huiusmodi emanaverit, illud in praefatis festivitibus et earum octavis suspendimus.

Declaratio quinta molestiae.
5. Cum inhonestum sit quemlibet in alienam messem falcem iniicere, cumque monialium monasteria nonnisi de episcopi vel superioris licentia, et in casibus necessariis, aliquis ingredi praesumat, in sessione xxv, capite v prohibetur, hoc tantum in illis monasteriis locum habere volumus quae ordinariis ipsis pleno iure subsunt, in quibus, in casibus necessariis, ipsi dare licentiam possint, et non in aliis monasteriis. Ita ut praefatis monasteriis, quae ordinariis ipsis pleno iure non subsunt, ipsi ordinarii illa ingredi non possint, prout in Regulis earum seu de iure statuitur; et eis aliquos processus adversus moniales ipsas, seu fratres huiusmodi propterea, seu alias ipsorum Ordinum superioribus requisitis, quoquomodo formare aut facere posse omnino prohibemus, ita ut aliquam iurisdictionem seu aliquod quodcumque dominium in moniales et fratres huiusmodi respective habere, exercere aut exequi nullatenus possint aut debeant immo illas et illos omnes ab eorum superioritate, dominio et iurisdictione et potestate eximimus et liberamus, prout eis concessum est per sua privilegia a Sede praefata obtenta; et ita praefatae moniales ac fratres sint exclusi a superioritate et iurisdictione ordinariarum respective huius-

modi, ut etiam in illarum vel illorum syndicis aut procuratoribus deputandis, vel in disponendis illorum facultatibus, vel alia sibi non competentia facienda, ullatenus non se intromittant; nec etiam ordinarii ipsos regulares praefatos citare et iurisdictioni suae subiicere, ac eorum conventus occupare, ipsos ab eis expellendo, ac in ipsos iurisdictionem aliquam et potestatem exercere, ut praemittitur, aut ipsos carceribus mancipare et contra eos aliud facere possint, ut suae ditioni subiiciantur.

Declaratio sex-
tae molestiae.

6. Volumus etiam quod puellarum Deo dicandarum, an scilicet coactae vel seductae fuerint, examen faciendum, non nisi infra quindecim dies postquam, iuxta concilium Tridentinum, episcopi vel eorum vicarii requisiti fuerint, fieri possit; quibus elapsis, amplius in hoc illis se intromittere non liceat, cuius occasione, nec episcopus nec eius vicarius intra septa monasteriorum ingrediantur, sed stent ante cratem ferream, et interrogationes alias, quam eas quae praefatum concilium Tridentinum iubet eis fieri, omnino prohibemus; ac similiter volumus quod puellae seu novitiae ipsae ad alias interrogationes respondere minime teneantur.

Declaratio septimae molestiae.

7. Sessione vero xxiii, capite vii neminem nisi a proprio episcopo ordinari posse statuens, in regularibus locum non habere omnino declaramus: ita quod fratres huiusmodi praefatos etiam sacros ordines a quolibet antistite, gratiam et communionem Apostolicae Sedis habente, ordinarii loci minime requisita licentia, in locis seu domibus fratrum huiusmodi aut alibi recipere possint.

Declaratio octavae molestiae.

8. Et insuper sessione xxii decretum, per quod populum saepe ad suas ecclesias, saltem dominicis et maioribus festis diebus, convenire debere monet, insequendo, volumus quod fratribus Men-

dicantibus huiusmodi non solum prohiberi non possit ne missas et alia divina officia faciant in eorum ecclesiis, verum etiam in quibuscumque aliis ubi celebrari missas solitum est, etiam ipsis non vocatis seu ad id requisitis, celebrare valeant; ac etiam quod conciones et lectiones sacrae Scripturae et sermones pro mortuis, etiam in ecclesiis, facere; ac eleemosynas pro celebrandis huiusmodi missis et aliis divinis officiis peragendis, si eis illas donari seu relinqui contingat, recipere; nec non missas et divina officia huiusmodi, etiam in diebus dominicis vel festivis, etiam antequam rector parochialis ecclesiae celebraverit, celebrare et facere, et quando eis videbitur, etiam si tunc in ecclesia cathedrali praedicetur, praedicare; ac etiam quicumque utriusque sexus christifideles, totius anni tempore, illas et illa in ecclesiis fratrum huiusmodi audire possint. Ipsi christifideles ullatenus desuper molestari aut impediri per locorum ordinarios seu rectores parochialium ecclesiarum aut alios quoscumque, ullo pacto, causa vel occasione, non valeant seu debeant; sed praefati christifideles, audiendo missas et alia divina officia in ecclesia fratrum huiusmodi diebus dominicis aut festivis, praecepto Ecclesiae de illis audiendis satisfecisse censeantur.

9. Controversias autem omnes de praecedentia, quae, eadem sessione xxv, capite vii, per episcopum terminari mandantur, non nisi durantes per illum dirimi, finitas autem nullo pacto innovari posse statuimus.

10. Cumque, licet caput xi sessionis xxv statuatur quod in domibus virorum seu mulierum, quibus animarum personarum saecularium cura imminet, nulli, etiam ad nutum amovibiles, inibi deputentur, nisi de ordinarii consensu, ac praevio examine huiusmodi praecedente, ad cu-

Declaratio nonae molestiae.

Declaratio decimae molestiae.

ram huiusmodi admitti posse omnino volumus praefatos regulares.

Declaratio undecimae molestiae.

11. Quartam autem funeralium, de qua sessione xxv, capite xiii, nequaquam solvere teneantur monasteria, quae a quadraginta annis citra fundata existunt, postquam concilium ipsum loquitur tantum de monasteriis ante annos quadraginta fundatis, quae ipsam quartam solvere consueverunt; et ubi solvi consuevit, id tantum cerae et aliorum, quae in aliquibus partibus deferri contigerit tempore quo defunctorum corpora ad sepulturam deferuntur, non autem de missis seu legatis vel aliis, fratribus ipsis seu monialibus huiusmodi relictis, aut alias quomodolibet donatis, solvi debet; sicque intelligi concilii decretum, quoad quartam huiusmodi solvendam, debere decernimus. Ubi vero non est consuetudo solvendi quartam huiusmodi, de nullo suprascriptorum solvi debere declaramus.

Declaratio duodecimae molestiae.

12. Nec ad quartam seu aliam partem omnium eorum, quae etiam pro ornamento ecclesiae, palliorum, planetarum, cortinarum, pannorum et aliorum quae dictis ecclesiis relinqui vel dari contigerit, etiam si pro victu fratrum aut alias relinquuntur, aliquid contribuere teneantur.

Declaratio decimae tertiae molestiae.

13. Ac etiam ius sepulturae solvi tantum consuetum curatis, et non aliquid aliud eis solvi debeat, quamvis partes, ad earum libitum, ecclesiis Ordinum huiusmodi seu eorum fratribus alia quaecumque tribuant, seu eleemosynas elargiantur, quando sepeliuntur ibidem corpora mortuorum huiusmodi; nec propterea impediri debeant quin possint defunctorum corpora praefata ad eorum ecclesias tumulanda deferri facere.

Declaratio decimae quartae molestiae.

14. Inhonestum quoque esse censentes Mendicantium Ordines ad aliquorum onerum contributionem teneri, illos illorumque loca, etiam si curam animarum

habeant, ac quaecumque beneficia illis unita, ad contributionem pro seminario, aut decimarum aliquarum solutionem, immo illos et eorum domos, monasteria, beneficia et loca quaecumque, et ab illis quomodolibet dependentia, eorumque possessiones, vineas, agros et prata ac alia bona quaecumque, tam ad ipsos quam ad moniales praefatas, etiam per largitionem fidelium seu alias iustis de causis ab eis acquisita ac pecuniis empta, vel alias quomodolibet pertinentia, minime teneri; illosque et illas a quibuscumque decimis, primitiis, quartis, mediis et aliis fructuum partibus, necnon subsidiis caritativis, etiam per nos concessis, ad quorumcumque, etiam regum, principum, et dominorum temporalium instantiam, quacumque etiam urgentissima et de necessitate exprimenda causa, ac etiam aliis quibuscumque oneribus, tam ordinariis quam extraordinariis, etiam ratione fructuum, olerum, virgultorum, lignorum, beneficiorum et aliarum quarumcumque rerum, tam pro victu quam vestitu, alias sibi necessariarum quomodolibet, etiam auctoritate apostolica nunc et pro tempore impositis, ita ut penitus et omnino ad alicuius rei contributionem minime teneantur, omnino eximimus et liberamus; illosque et illas ad illas et illa, etiam si saeculares et aliae personae quaecumque in eas exigendi possessione fuerint, minime teneri debere volumus; nec sub capite xii sessionis xxv comprehendi posse vel debere decernimus.

15. Quod vero de usu quaestorum eleemosynarum auferendo loquitur sessione xxi, capite viii, id ad Mendicantium Ordines nullo modo referri posse vel debere etiam decernimus, quin potius, cum eleemosynis huiusmodi vivere cogantur, eis id facere liberum omnino esse declaramus.

16. Quoniam vero ex nimia episcopo-

Declaratio decimae quintae molestiae.

Declaratio de-
cimae sextae mo-
lestiae.

rum sibi irrogata auctoritate, ipsi perso-
nas regulares, suae iurisdictioni subicere
omnino student; ac decreto concilii prae-
fati, sessionis xxv capite xiv edito, quo
cavetur quod si regularis intra claustra
existens, et extra ea ita notorie delique-
rit ut populo scandalosus sit, termino ab
episcopo praefigendo, a suo superiore
omnino puniatur, sin minus, ab ordinario
delinquens puniri possit, confisi, variis
indebitisque gravaminibus regulares affi-
ciunt, ordinarios praefatos aliquid contra
regulares occasione vel causa innovare
non posse, vel debere in claustris degen-
tes huiusmodi, quovis praetextu, ¹ nec ali-
quos processus contra ipsas personas regu-
lares formare aut facere posse volumus,
nisi propter manifestum scandalum, et suorum
Ordinum superioribus prius consultis et
negligentibus, alioquin omnia et singula
contra praemissa facta et gesta ac facienda
in futurum pro nullis et infectis habeantur.

Declaratio de-
cimae septimae
molestiae.

17. Neque etiam se intromittant ullo
pacto aut aliqua ratione in gubernatione
conventuum, tam fratrum quam monia-
lium huiusmodi, et illorum correctioni-
bus, sed omnia ista et alia necessaria ad
correctionem et gubernationem fratrum
aut monialium huiusmodi eorum ge-
neralibus ministris seu provincialibus
vel aliis eorum aut earum respective su-
perioribus, etiam ratione computa facien-
di cum syndicis conventuum huiusmodi
omnino relinquatur, nec ullo modo in
praedictis, per se vel alios, se intromittant.

Declaratio de-
cimae octavae
molestiae.

18. Fratres quoque, si contigerit eos ad
huiusmodi ordinarios recursum habere, a
praefatis generalibus ministris seu pro-
vincialibus, prioribus, guardianis et aliis
superioribus castigari et puniri posse et
debere, neque ipsos ordinarios praefatis
superioribus Ordinum huiusmodi ullatenus
inhibere. Quinimmo praefatos supe-

¹ Ita hunc locum legit p. Ripoll . . . regula-
res in claustris degentes huiusmodi, quovis prae-
textu, occasione vel causa, innovare non posse
vel debere (A. T.).

riores processus contra fratres suos et
moniales huiusmodi, quando opus fuerit,
circa delictorum inquisitionem vel casti-
gationem facere posse decernimus, invo-
cato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio
brachii saecularis.

Declaratio de-
cimae nonae
molestiae.

19. Inhibemus etiam ipsis ordinariis,
ne fratres extra claustra degentes sub
eorum protectione recipiant, eosque, in-
vitis suis superioribus, detineant.

Declaratio vi-
gesimae mole-
stiae.

20. Prohibemus quoque eisdem ordi-
nariis, ne aliquo modo se intromittant in
bonis dictorum fratrum extra claustra
suorum monasteriorum pro tempore de-
gentium sive decedentium, et, quamvis in
habitu sive absque habitu moriantur,
volumus quod eorum bona mobilia et im-
mobilia ad Ordinem quem professi sunt
pertineant, disponenda iuxta constitutiones
seu ordinationes praefatorum Ordinum;
neque illa ordinarii praefati occupare
praesumant; immo huiusmodi, et ad ha-
bitum Religionis revertentium, bona omnia
monasteriis ipsis, cum ea quae acquirunt
monachus de iure monasterio acquirantur,
pertinere etiam decernimus.

Declaratio vi-
gesimae primae
molestiae.

21. Ac ipsis ordinariis, ne quascum-
que uniones, etiam perpetuas, a Sede
praedicta vel alias, ut praefertur, hactenus
factas et pro tempore faciendas, de
beneficiis ecclesiasticis seu illorum fru-
ctibus, quin suum sortiantur effectum im-
pediant, omnino etiam prohibemus, et
censuras ecclesiasticas et alias poenas per
eos in contradictores pro tempore latas,
nullius esse roboris vel momenti, simili-
ter decernimus et declaramus. Insuper,
volumus quod praefati regulares, qui-
bus cura animarum est, possint per se
ipsos, iuxta suorum superiorem ordina-
tionem, aut alios vicarios seu cappellanos
saeculares, ipsorum regularium nutu amo-
vibiles, ab eis deputatos et ab ordinario
pro idoneis nominatos et approbatos,
praefatam curam exercere: neque in eo-

rum deputatione vel amotione, neque
alicuius partis fructuum consignatione
pro praefatis cappellanis seu vicariis sae-
cularibus, si per tales curam exerceri
contigerit, episcopi ullo pacto se intro-
mittant.

Declaratio vi-
gesimae secun-
dae molestiae.

22. Prohibemus insuper eisdem ordi-
nariis ac aliis quibuscumque personis,
ne impediunt ipsos fratres, quando eis
placuerit, tam in diebus dominicis seu
festivis aut aliis totius anni temporibus,
campanas pulsare et, etiam tempore quo
ipsi celebraverint, missas celebrare, nec
non mortuorum corpora associare, et illa
per fratres ipsos, quando in ecclesiis suis
praefatis delata fuerint, absque praesentia
rektorum ecclesiarum huiusmodi sepeliri
facere, ac officia mortuorum huiusmodi
peragi posse; necessariamque praesen-
tiam rektorum aut aliorum clericorum,
quin infirmi libere sua possint condere
testamenta, minime esse; ac ipsos regula-
res legata aut quaevis alia sibi in testa-
mentis relicta exigere et obtinere posse,
neque aliquod ius in contrarium esse de-
cernimus et declaramus.

Declaratio vi-
gesimae tertiae
molestiae.

23. Licentias vero pro construendis
domibus regularibus, quae in capite xxv
sessionis, nisi de ordinarii licentia, con-
strui prohibentur, gratis omnino dari, et
nonnisi legitima subsistente causa, su-
perioribus explicanda, illas recusari posse.

Declaratio vi-
gesimae quartae
molestiae.

24. Necnon fratres praefatos, etiam so-
los, mortuorum corpora associare, ac
mandatum in die Coenae Domini fieri so-
litum in ecclesiis seu domibus fratrum
cuiuslibet Ordinis praedictorum, solem-
niter facere, et praedicta die praedicare
hora qua eis videbitur, nec per locorum
ordinarios aut rectores ecclesiarum seu
alios quoscumque prohiberi posse etiam
decernimus et declaramus.

Declaratio vi-
gesimae quintae
molestiae.

25. Mandantes etiam universis locorum
ordinariis, ne mortuorum officia agere
rectores parochialium in ecclesiis ipso-

rum fratrum, contra illorum voluntatem,
permittant. Ac moniales dictis fratribus
subditas, vel personas sepulturam in eo-
rum ecclesiis eligentes, nulla soluta pa-
rocho portione, sepelire; vel si fratres ad
ad mortuorum corpora associanda vocati
fuerint, illa, absque fratrum huiusmodi
praesentia, sepeliri facere audeant vel
praesumant.

Declaratio vi-
gesimae sextae
molestiae.

26. Cumque maxime deceat liberam
esse cuiusvis testantis voluntatem, pra-
vum illum usum, parvo adhuc tempore,
ut praefertur, introductum, per quem
testamenta absque presbyterorum prae-
sentia fieri interdiciuntur, omnino abro-
gamus.

Declaratio quo-
ad accessum ad
processiones.

§ 3. Postremo, quod capite xiii sessio-
nis xxv cautum fuit quod omnes, scilicet
tam clerici quam regulares quicumque,
ad publicas processiones vocati, accedere
compellantur, id, quoad fratres praefatos,
de illis tantum processionibus intelligi
volumus, ad quas secundum consuetudi-
nem antiquam locorum soliti sunt acce-
dere, vel quae pro bono pacis Ecclesiae
vel pro victoria contra infideles indicun-
tur, quod etiam de illis conventibus, qui
collegia nuncupantur, minime intelligi
volumus, in quibus fratres sub arctiori
clausura degunt, ita ut nec in choro can-
tent, nec ad mortuos accedant, sed tan-
tum studiis et lectionibus vacent.

Extinctio li-
tium de super-
pendentium.

§ 4. Praeterea, si forte inter episcopos
vel collegia aut capitula vel alias quas-
vis personas et praefatos fratres seu mo-
niales aut eorum aliquos, super praemis-
sis vel aliquo eorum, coram quocumque
seu quibuscumque iudicibus, etiam cau-
sarum Palatii Apostolici auditoribus, ac
sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus,
tam in Romana Curia quam extra eam,
ubilibet lis seu lites respective pendeant,
nos litem seu lites et causam vel causas
huiusmodi ad nos advocamus, ac illam et
illas, quarum statum ac nomina et co-

gnomina iudicum et colligantium praesentibus haberi volumus pro sufficienter expressis, cassamus et extinguimus, ac partibus ipsis perpetuum silentium desuper imponimus.

Confirmatio
omnium privi-
legiorum, quae,
aliter quam su-
pra concessum
est, concilio
Tridentino non
adversantur.

§ 5. Ac insuper, ut facilius praemissa omnia illibata persistent, omnia et singula privilegia, immunitates, indulgentias, facultates, libertates, indulta, dispensationes, favores et gratias, quae decretis concilii Tridentini, alias quam ut superius est dictum, concessum et declaratum, non contrariantur expresse, eisdem fratribus necnon monialibus quibuscumque et sororibus Tertii Ordinis praedictorum Ordinum respective Ordinibus, ac illorum ecclesiis, domibus et personis, etiam vivae vocis oraculo, in genere vel in specie, tam per recolendae memoriae Eugenium IV, Sixtum IV, Leonem X, Paulum III ac dictum Paulum IV et Pium etiam IV quam alios quoscumque Romanos Pontifices, etiam praedecessores nostros, ac nos et Sedem eandem quomodolibet concessa, confirmata et innovata, necnon nostras et praedecessorum nostrorum ac alias quascumque desuper confectas literas, quarum omnium tenores ac eorumdem praedecessorum nostrorum nomina et alia de necessitate exprimenda, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso et forma in illis tradita observata, inserti forent, etiam praesentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiciamus, eaque perpetuis futuris temporibus inviolabiliter observari debere; ac fratribus, superioribus et personis Ordinum huiusmodi necnon aliis quibuscumque, quos illa concernunt, suffragari debere seu posse volumus. Necnon privilegia, immunitates, facultates, libertates, indulta, dispensationes, exemptiones, favores et

gratias, tam spirituales quam temporales, modo et forma quibus concessa sunt, etiam per viam communicationis et extensionis, active et passive, inter se et alios quoscumque Ordines respective, de novo concedimus; illaque omnia et singula ad domos et loca quaecumque dictorum Mendicantium Ordinum et monialium quarumcumque ac sororum de Tertio Ordine nuncupatarum, in congregatione viventium dictorum Ordinum, ut praefertur, hactenus recepta et in posterum recipienda, necnon eorum personas et bona, etiam si privilegiorum et aliarum gratiarum praefatorum authentica originalia, propter temporis antiquitatem vel varias Urbis ruinas, deperdita existant, dummodo de eis alias legitime constet, extendimus et ampliamus.

§ 6. Et sic, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque iudices et personas, quavis auctoritate fungentes, etiam cardinales et auditores praefatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; necnon quicquid secus, super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

§ 7. Quocirca dilectis filiis nostris, Praedicatorum cardinali protectori, et S. Hieronymi generali Ordinum, ac Curiae causarum Camerae Apostolicae etiam generali auditori, nunc et pro tempore existentibus, per apostolica scripta, motu simili mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes literas et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte eorumdem fratrum aut monialium vel alicuius eorum fuerint desuper requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficaciae defensionis praesidio assistentes, faciant au-

Decretum irritans

Executorum deputatio et facultates.

thoritate nostra praesentes et in eis contenta huiusmodi firmiter observari, ac singulos, quos literae ipsae concernunt, pacifice frui et gaudere, non permittentes eos vel aliquem eorum desuper, contra praesentium tenorem, per quoscumque, etiam locorum ordinarios, quomodolibet indebite molestari, contradictores quoslibet et rebelles, per censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo, legitimisque super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, et interdictum ecclesiasticum apponendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clausulae derogatorias.

§ 8. Non obstantibus praemissis et aliis apostolicis, necnon in provincialibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac etiam, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis, eisdem episcopis vel quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu simili, ac alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes,

illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, necnon omnibus illis, quae in literis confirmationis et innovationis privilegiorum eorumdem, alias per eosdem Paulum IV et Pium etiam IV, praedecessores nostros praedictos, Ordini fratrum Minorum huiusmodi concessorum, concessum est non obstare, contrariis quibuscumque; aut si locorum ordinariis vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Et quia difficile foret earundem praesentium literarum notitiam ad quascumque personas pervenire, et ubique illas praesentare, etiam motu et scientia similibus volumus et decernimus quod transumptis earundem praesentium literarum, etiam per impressionem factis, manu alicuius notarii publici subscriptis aut sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae sigillatis, quemadmodum adhiberetur praesentibus literis originalibus si praesentarentur, ubique adhibeatur, tam in iudicio quam extra illud, plena et indubitata fides.

§ 9. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, prohibitionis, exemptionis, liberationis, inhibitionis, advocationis, cassationis, extinctionis, impositionis, approbationis, confirmationis, adiectionis, concessionis, extensionis, ampliacionis, voluntatis et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Sanctio poenalis.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quin-

gentesimo sexagesimo septimo, xvii kalendas iunii, pontificatus nostri anno ii.

Dat. die 16 maii 1567, pontif. anno ii.

Sequitur extensio istorum privilegiorum Mendicantium ad alios Ordines.

Pius episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Ex supernae dispositionis arbitrio gregi dominico praesidentes, inter curas multiplices, quas ex ministerio nostri pastoralis officii nobis incumbere censemus, illam per quam personarum quarumlibet earum praesertim, quas sub suavi Religionis iugo sedulum in dies Altissimo famulatum exhibere conspiciamus, statui et quieti rite consulitur, libenter amplectimur; ac ut personae ipsae, idem exoptantes a nobis, gratias et favores reportasse laetentur, grato intendimus animo, ac in his nostri pastoralis officii partes favorabiliter impartimur, prout, temporum qualitate pensata, id perspicimus in Domino salubriter expedire.

Constitutio huius Pontificis est praeserta

§ 1. Nuper siquidem a nobis emanarunt literae tenoris subsequentis: *Etsi Mendicantium* etc. 1.

Causa extensionis privilegiorum.

§ 2. Et deinde, pro parte dilectorum filiorum canonicorum regularium Ordinis S. Augustini congregationum Lateranensis, et S. Salvatoris, ac S. Crucis Olivienensis, et monachorum S. Benedicti congregationum Cassinensis, Montis Oliveti, Vallis Umbrosae, necnon etiam congregationum Cisterciensis, et Carthusiensis, necnon S. Hieronymi Hispaniarum, ac Camaldulensis, et fratrum militiae Iesu Christi Reformatorum nuncupatorum regni Portugalliae nobis nuper exhibita petitio continebat quod ipsi, etiam iuxta eorum cuiuslibet regularia instituta, tum vita eorum exemplari, tum doctrina ac verbi Dei praedicatione aliasque summis

1 Omittitur tenor, quia est hic supra insertus.

eorum laboribus et studiis animarum salutem ac sanctae Sedis Apostolicae dignitatis et auctoritatis augmentum haecenus semper procuraverunt, et in dies, circa hoc tam laudabile ministerium magis ac magis versari non cessantes, sibi favente superni Numinis auxilio, suavissimum cunctisque fidelibus gratissimum suae probitatis et diligentiae latius diffundunt odorem, pariterque in vinea Domini laborare non desinunt; ac proinde eos aliqua ratione indignos censi non posse, quin ipsi quoque gratiarum, facultatum, privilegiorum et aliorum praefatis fratribus Mendicantibus concessorum participes fieri; necnon monasteria, etiam monialium, et alia loca quaecumque ad gratias, facultates, privilegia ac alia in eisdem praesertis literis contenta quaecumque extendi, ac illis gaudere debeant. Quare, pro eorumdem canonicorum, monachorum et fratrum parte nobis fuit humiliter supplicatum ut eorum statui et tranquillitati consulentes, eos et eorum singulos, necnon suorum Ordinum et congregationum monasteria, etiam monialium, ac domos et loca alia quaecumque, ad declarationes, statuta, exemptiones, voluntates, prohibitiones, approbationes, extensiones et decreta, ac alias gratias, facultates et privilegia quaeque, praedictis fratribus Mendicantibus concessa praedicta, ita ut illis omnibus et singulis, aeque et pariformiter, absque ulla penitus differentia, frui et gaudere possint et debeant, extendere et, quatenus opus sit, illa eis de novo concedere, aliasque sibi desuper opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Extensio privilegiorum.

§ 3. Nos igitur qui, omni qua fieri potest ratione commodiori, personarum, quarumlibet, praesertim Deo dicatarum, animi quietem sinceris exoptamus affectibus, singulos canonicos, monachos et fratres praedictos a quibusvis censuris et

poenis ecclesiasticis, quavis occasione latis, si quibus innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, canonicos, monachos et fratres praedictos, si professionem regularem, iuxta eorum statuta et laudabiles consuetudines ac privilegia et indulta eis concessa, emisierint respective, illorumque monasteria, etiam monialium, necnon domos et loca alia quaecumque, ad singula declarationes, statuta et immunitates (contributione ratione seminariorum pauperum clericorum iuxta ordinationem dicti concilii Tridentini erigendorum et instituendorum, necnon subsidiorum apostolica auctoritate pro tempore impositorum, ac quaestuatione elemosynarum dumtaxat exceptis), exemptiones, voluntates, prohibitiones, approbationes, extensiones, decreta et alia quaecumque gratias, facultates et privilegia eisdem fratribus Mendicantibus, ut praefertur, concessa et facta, ac alia in praesertis literis contenta et inde secuta quaecumque, dicta auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo extendimus et ampliamus; illosque declarationibus, statutis, exemptionibus, voluntatibus, prohibitionibus, approbationibus, extensionibus, decretis et aliis gratiis, facultatibus et privilegiis huiusmodi pariformiter et absque ulla penitus differentia, prout dicti fratres Mendicantes utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt, libere et licite uti, potiri et gaudere posse atque debere; illaque omnia et singula sibi eorumque monasteriis, domibus et locis huiusmodi eorumque superioribus et personis quibuscumque, quas illa concernunt, et pro tempore concernent, suffragari, necnon modo et forma quibus praedictis fratribus Mendicantibus concessa et facta sunt, concessa factaque

Bull. Rom. Vol. VII.

74

esse; necnon ad singula monasteria, domos et loca quaecumque dictorum canonicorum, monachorum et fratrum necnon monialium congregationum et Ordinum praedictorum in congregatione viventium extensa et ampliata censi.

§ 4. Sicque, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque iudices et personas, et sanctae Romanae Ecclesiae cardinales ac causarum Palatii Apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; necnon quicquid secus, super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

§ 5. Quocirca venerabilibus fratribus et dilectis filiis eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, dictorum Ordinum et congregationum huiusmodi respective nunc et pro tempore protecto-ribus, per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes literas et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte eorumdem canonicorum, monachorum et fratrum aut monialium huiusmodi vel alicuius eorum fuerint desuper requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficaciae defensionis praesidio assistentes faciant auctoritate nostra praesentes et in eis contenta huiusmodi firmiter observari, ac singulos, quos literae ipsae concernunt, pacifice frui et gaudere, non permittentes eos vel aliquem eorum desuper, tam contra praesentium literarum, quam praesertiarum tenorem, per quoscumque, etiam locorum ordinarios, quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet et rebelles, per censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo, legiti-

Decretum irritans.

Exco-omm depulatio et facultates.

misque super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, et interdictum ecclesiasticum apponendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

(Clausulae derogatoriae.) § 6. Non obstantibus praemissis et aliis apostolicis, necnon in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis eisdem episcopis aut quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatarum derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio ac alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, praesentibus pro-expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si locorum ordinariis vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, a praedicta sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi, mentionem.

Fides exemplorum. § 7. Et quia difficile foret earundem praesentium notitiam ad quascumque personas pervenire, et ubique illas praesentare, etiam dicta auctoritate nostra

volumus et decernimus quod, transumptis illarum, etiam per impressionem factis, manu alicuius notarii publici subscriptis, sive sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae sigillatis, prout eisdem praesentibus adhiberetur si praesentarentur, ubique adhibeatur, tam in iudicio quam extra illud, plena et indubitata fides.

§ 8. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, extensionis, ampliationis et decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, XVII kalendas septembris pontificatus nostri anno I.

Dat. die 16 augusti, pontif. anno II.

Sequitur declaratio praesentis constitutionis.

Pius Papa V universis et singulis venerabilibus fratribus patriarchis, archiepiscopis et episcopis, ac dilectis filiis abbatibus et aliis personis in dignitate ecclesiastica constitutis, necnon metropolitanarum et aliarum cathedralium ecclesiarum canonicis, ac eorundem patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum officialibus, seu vicariis in spiritualibus generalibus, ubilibet constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Ad hoc nos Deus praetulit in familiam domus suae, ut singulis opportuna provisionis auxilia fidelis servitutis iniuncta providentia pro tempore dispensantes, religiosorum quorumlibet, praesertim fratrum Ordinis Praedicatorum in humilitatis spiritu, sub Religionis iugo Deo servientium, necessitatibus intendamus, dispendiis et oppressionibus, divina cooperante clementia, salubriter occurramus.

Hic Pontifex et alii quamplures Ordini fratrum Sancti Dominici gratias concesserunt;

§ 1. Sane, licet nos et quamplures Romani Pontifices praedecessores nostri, propter uberes fructus, quos dictus Ordo fratrum Praedicatorum, multa praefulgens gloria meritorum et gratia sanctitatis in agro militantis Ecclesiae, in propagationem fidei orthodoxae, eatenus produxerat, ac in futurum producturum fore, firma spe sperabatur: et ut fratres ipsi quietius eorum sanctis officiis, vitaeque regulari ac verbi Dei praedicationibus libentius et alacrius, ad ipsius fidei christianae propagationem incumbere valerent et incumbere cum effectu, quamplura privilegia, indulta, gratias, exemptiones et immunitates eis concesserint.

Et signanter circa praedicationes, ut supra num. 21;

§ 2. Et inter caetera, per quasdam alias nostras litteras declaraverimus, canonem sess. XXIV, cap. IV, Tridentini concilii, per quem omnibus regularibus, etiam in suorum Ordinum ecclesiis, contradicente episcopo, praedicationis officium interdictum, fratres huiusmodi, quando a suis generalibus vel eorum ministris provincialibus ad id deputati fuerint, non comprehendere, neque eos afficere; immo voluerimus quod, in eorum ecclesiis, quando eis placeret, licite etiam absque ullo impedimento vel contradictione, etiam episcopi, nisi ipse praedicaret, licet in cathedrali ecclesia tunc praedicaretur, praedicare possent.

Et quartam funeralium et ius sepeliendi, ut supra n. 11, 12 et 13;

§ 3. Circa autem quartam funeralium, de qua in sess. XXV, cap. XIII, eiusdem concilii, nequaquam domos seu conventus et monasteria, quae a quadraginta annis citra tunc fundata existebant, postquam concilium ipsum loquitur tantum de monasteriis seu domibus ante quadraginta annos fundatis, et quae ipsam quartam solvere consueverunt, et tantum cerae et aliorum, quae tempore, quo defunctorum corpora ad sepulturam deferuntur, non autem de missis seu legatis vel aliis, fratribus ipsis seu monialibus

relictis, aut alias quomodolibet donatis, solvi deberet, sicque decretum concilii huiusmodi, quoad dictam quartam funeralium solvendam intelligendum esse decreverimus; ubi vero non est consuetudo solvendi quartam funeralium huiusmodi, de nullo suprascriptorum solvi debere declaraverimus; nec ad quartam seu aliam partem eorum, quae etiam pro ornamento ecclesiae, palliorum, planetarum, cortinarum, pannorum et aliorum, quae dictis ecclesiis seu fratribus, etiam pro eorum victu aut alias, relinqui vel dari contingeret, aliquid contribuere tenerentur; ac curatis seu parochialium ecclesiarum rectoribus, ius tantum sepulturae eis solvi consuetum, nec aliquid aliud, quamvis partes ad earum libitum ecclesiis ipsorum fratrum, seu eisdemmet fratribus alia quaecumque tribuissent seu elargiti fuissent, quando in eorum ecclesiis corpora mortuorum sepeliuntur, eis solvere, seu ad aliquorum onerum contributionem eisdem curatis faciendam teneri, nec propterea impediri posse fratres ipsos, quin possent defunctorum corpora praefata ad eorum ecclesias tumulanda deferri facere.

§ 4. Neque dictos fratres illorumque loca, etiam si curam animarum haberent, aut quaecumque beneficia eis unita, ad aliquam contributionem pro seminario, aut decimarum aliquarum solutionem pariter teneri nec cogi posse; immo illos et eorum domos, monasteria, beneficia et loca ab illis quomodolibet dependentia, eorumque bona quaecumque, tam ad eos quam ad moniales praefatas quomodolibet pertinentia, a quibuscumque decimis, primitiis, quartis, mediis et aliis fructuum partibus, necnon subsidiis caritativis, etiam per nos, ex quacumque causa concessis, ac aliis quibuscumque oneribus, tam ordinariis quam extraordinariis, necnon ab omni iurisdictione

Exemptionemque a solutione onerum et iurisdictione ordinariarum, ut supra n. 14.

Exordium.

et superioritate ordinariarum locorum, ita ut ordinarii ipsi aliquam iurisdictionem sive potestatem in eos exercere, sive eos eorum iurisdictioni subicere, vel aliquid contra eos facere minime possent, eximerimus et liberaverimus.

Nonnulli tamē
episcopi et
alii molestabant
fratres et mo-
niales super
praemissis ex
causis hic enun-
ciatis.

§ 5. Nihilominus, sicut accepimus, nonnulli episcopi sive alii locorum ordinarii, alique ecclesiarum praelati, necnon canonici sive capitulares personae ac parochialium ecclesiarum rectores et aliae tam ecclesiasticae quam saeculares personae, qui non cessant dictos fratres et moniales, eorumque personas sive oeconomos et procuratores, super praemissis diversimode molestare, et ipsos in eorumdem quiete et spiritualibus muneribus turbare.

Alii enim praetendentes quod, cum canon concilii huiusmodi, super quo, ut praefertur, nostra emanavit declaratio, loquatur nisi de una quarta, cathedrali seu parochiali ecclesiae solvi consueta; nec dictum concilium, nec nos cogitaverimus de duabus quartis, scilicet ubi consuevit solvi et cathedrali ac parochiali ecclesiis, et ideo dictis in locis cessare dispositionem dictae declarationis nostrae et canonis concilii.

Alii vero, etiam praetendentes quod, dictis nostris declarationibus non obstantibus, fratres praedictos, quantumcumque ab eorumdem superioribus approbatos, in eorum ecclesiis et locis praedicare non posse, nisi primo se coram ordinariis ipsis sive eorum vicariis et licentiam suorum superiorum muneris dictae praedicationis praesentaverint, et ab eisdem ordinariis seu dictis eorum vicariis benedictionem obtinuerint.

Alii etiam locorum ordinarii necnon canonici et capitulares personae, tam metropolitanarum et cathedralium quam collegiatarum, necnon parochialium ecclesiarum rectores, sive aliae personae

ecclesiasticae, etiam praetendentes dictos fratres alienas parochias, cum eorum cruce elevata ad levanda cadavera eorum qui in ecclesiis domorum et locorum eorumdem fratrum elegerint sepulturam, intrare, et dicta cadavera ad ipsorum fratrum ecclesias, pro eis inibi tumulandis, recusante ipso loci ordinario, sive capitulo vel rectore, deferre seu deferri facere non posse.

Alii autem, ex consuetudine praetendentes quod fratres ipsi cum eorum cruce non possint levare cadavera defunctorum ex eorumdem domibus, et eorum funus exequi, sed capitulis sive capitularibus personis, seu rectoribus ipsis id tantum licere, et primo ad ipsorum capitulorum sive presbyterorum ecclesias dicta corpora deferri debere, et in eisdem ecclesiis funus sive funeris officium peragi; postea vero, per ipsos presbyteros retentis funeralibus universis, sive solutis sibi certis pecuniis per haeredes defuncti pro funere et exequiis sive missis in eorumdem ecclesiis celebrandis, tunc, et non alias, licere fratribus corpus sive cadaver defuncti ad eorum ecclesiam deferre.

Alii etiam, praetextu diversarum consuetudinum et concordatorum, etiam cum dictis fratribus initorum, praetendentes a dictis fratribus et monialibus velle habere et sibi exigere licere quartam seu aliam portionem, etiam quorumcumque legatorum et seu aliarum piarum largitionum, ipsis fratribus et monialibus, sive eorumdem domibus, ecclesiis et locis, quoquomodo factarum.

Alii etiam praetendentes iurisdictionem et superioritatem in dictos fratres et moniales, eorumdemque domos, conventus, monasteria et loca exercere posse, propterea ipsos fratres et moniales ad solutionem diversorum onerum et impositionum dictorumque subsidii et decimarum cogunt et compellunt.

Aliique in erectione sive institutione et acquisitione novorum locorum, sive domorum, conventuum et ecclesiarum dicti Ordinis, et alias, praemissorum occasione, eosdem fratres et moniales molestant et perturbant, contra nostrarum et dictorum praedecessorum nostrorum literarum formam et tenorem.

Hic Pontifex
ad tollendum
has controversias,
ead omnes
ad se advocat;

§ 6. Nos, praemissis et aliis similibus gravaminibus, perturbationibus et molestiis fratribus et monialibus praefatis illatis, eorumdemque fratrum et monialium quieti et tranquillitati consulere, et ut fratres ipsi facilius et promptius eorumdem officia et vitam regularem, ac munus praedicationis eis iniunctum, ad summi Dei laudem et fidei catholicae propagationem, exequi et adimplere, illisque incumbere possint, et ad illa promptiores reddantur, opportune providere, ac omnem ambiguitatem, etiam nostrae amplioris declarationis ministerio, remove volentes; ipsosque fratres et moniales, et eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, et ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fare censes; nec non literarum praefatarum, ac cuiusvis litis et causae, desuper inter quoscumque et in quavis instantia pendentium, status et merita, nominaque et cognomina iudicium et collitigantium, eorumque iura et titulos; ac sententiarum desuper forsantularum, necnon transactionum sive conventionum inter eos initarum ac instrumentorum aliarumque scripturarum desuper quomodolibet confectorum et inde secutorum quorumcumque tenores, praesentibus pro expressis habentes, motu proprio, non ad alicuius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam,

sed de mera deliberatione et ex certa scientia nostra, omnes lites, causas, controversias et quaestionum materias, super praemissis et eorum occasione, inter fratres et seu etiam moniales praefatos ex una, necnon episcopos et locorum ordinarios, ac canonicos sive capitulares personas, parochialium ecclesiarum rectores, et alias quascumque personas ecclesiasticas et saeculares praefatas, partibus ex altera, coram quocumque iudice seu quibusvis iudicibus ecclesiasticis et saecularibus, etiam Sedis Apostolicae de latere legatis ac vice-legatis, ac etiam ab eadem Sede delegatis et subdelegatis, ac aliis quibusvis, etiam S. R. E. cardinalibus, et sacri Palatii Apostolici causarum auditoribus, quomodolibet in prima seu alia quacumque, etiam forsitan ulteriori, instantia introductas et adhuc forsitan pendentes, etiam forsitan si super illis, etiam contra dictos fratres et moniales, per unam vel plures sententias iudicatum, et inter ipsas partes concordatum sive transactum desuper fuerit, apostolica auctoritate, tenore praesentium, ad nos advocamus, eaque omnia et singula cassamus et extinguimus, ac pro cassis et penitus extinctis haberi volumus et declaramus; eisdemque episcopis, locorum ordinariis, vicariis, canonicis, capitularibus personis necnon parochialium ecclesiarum rectoribus et caeteris personis ecclesiasticis et saecularibus desuper perpetuum silentium imponimus.

§ 7. Necnon omnia et singula privilegia, indulta, concessionem; suppressiones, extinctiones, uniones, incorporationes, applicationes, immunitates, exemptiones, libertates, praerogativas, favores, communicationes, indulgentias et alias quascumque gratias, dicto Ordini fratrum Praedicatorum et eiusdem pro tempore existentibus magistro generali, provincialibus, superioribus, fratribus et monialibus

Confirmatque
omnia privilegia
eiusdem fratrum
et monialibus etc. concessa;

praefatis, eorundemque domibus, conventibus, monasteriis, ecclesiis et locis, ac membris, colonis, servitoribus, procuratoribus, oeconomis ac aliis personis quibuscumque dicti Ordinis Regulam profitentibus, etiam oblati et Tertii Habitus monialibus nuncupatis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praefatam, ac dictae Sedis legatos, vicelegatos, episcopos, locorum ordinarios et quascumque alias personas, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque quibusvis, clausulis, statutis, etiam irritantibus decretis, hactenus quomodolibet concessa, approbata et innovata, literasque desuper, tam sub plumbo quam in forma brevis et alias quomodolibet confectas et expeditas, ac prout ea omnia et singula per eosdem praedecessores ac nos et Sedem praefatam aliosque praedictos concessa, approbata et innovata fuerunt, quorum omnium et singulorum tenores, formas et datas, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus haberi volumus pro expressis, eisdem auctoritate et tenore approbamus, confirmamus et innovamus; illaque omnia et singula efficacia existere, et perpetuam roboris firmitatem obtinere, ac suos plenarios et integros effectus sortiri. Necnon ab omnibus et singulis, quavis, etiam de latere legati, vice-legati, necnon cardinalatus, patriarchali, archiepiscopali et quavis alia ecclesiastica sive saeculari et temporali praesulgeant dignitate et praeminentia, etiam sub sententiis, censuris et poenis in eisdem contentis, perpetuo inviolabiliter observari debere decernimus.

Declarat in-
dultum circa
praedicationem de
quibus in praefato
sorta bulla
num. 1.

§ 8. Et insuper, quod fratres dicti Ordinis (ab eorum superioribus tamen approbati) in eorum ecclesiis, quando eis placuerit, etiam quod in cathedrali ecclesia (non tamen ab episcopomet) praedicetur, libere et licite, absque aliquo impedimento,

sive etiam ipsius episcopi contradictione, et absque eo quod coram dicto episcopo se non praesentaverint, nec eidem licentiam muneris praedicationis huiusmodi exhibuerint, et ab eodem episcopo benedictionem, ut praefertur, non obtinuerint, praedicare, et munus praedicationis huiusmodi exequi.

§ 9. Necnon fratres ipsi quaecumque corpora defunctorum, qui se in eorum ecclesiis sepeliri ordinaverint, vel si a defunctorum haeredibus sive curam funeris habentibus vocati fuerint, ipsorum fratrum cruce elevata, etiam sine dictorum canonicorum ac capitularium personarum, necnon curatorum vel aliorum presbyterorum interventu, ex ipsorum defunctorum domibus levare, eaque accipere et associare, ac ad ipsorum fratrum ecclesias directe deferri, et in eorum ecclesiis (non tamen tempore interdicti) sepeliri facere, salvo dumtaxat iure parochiali. Nec fratres ipsi ad alterius cuiusvis contrariae consuetudinis, usus sive moris observationem teneri, vel super praemissis a quoquam, quavis auctoritate, molestari seu perturbari possint vel debeant.

§ 10. Quartam autem funeralium, quoad domos sive conventus et monasteria ipsius Ordinis, tempore dicti concilii Tridentini ante quadraginta annos fundata et erecta, et ratione illorum ubi consuetudo illam solvendi tantum extitit, ac de ceris et aliis, quae deferuntur iuxta cadaver dum ad sepulturam defertur, non autem de aliis quibusvis eisdem fratribus seu monialibus, aut eorum domibus, conventibus, monasteriis, ecclesiis et locis, etiam pro funeris sive anniversarii aut missarum celebratione donatis, legatis, sive alias quomodolibet largitis, et ubi duae quartae forsitan solvi consueverint, una scilicet parochiali ecclesiae, alia vero episcopo sive cathedrali aut collegiatae ecclesiae, sive canonicis et capitulo eiusdem, una tan-

tasque sepul-
turae, de quo
ibidem n. 13.

Et quartam
funeralium de
qua ibidem n.
11. et seqq.

tum, scilicet episcopo; ubi vero consuetudo illam solvendi non fuit, sive domus, conventus et monasteria dictorum fratrum et monialium post quadraginta annos erecta sive fundata fuerint, nequaquam nec ullo modo solvere seu tradere, omnem aliam praemissis contrariam consuetudinem sive morem harum serie cassantes et extinguentes, ac omnibus et singulis, quorum interest, desuper perpetuum silentium imponentes.

Decimasque
et contributio-
nes, de quibus
ibidem num. 14.

§ 11. Minusque fratres et moniales ipsi, ad aliquorum onerum realium vel personalium, etiam ratione eorundem domorum seu conventuum, monasteriorum, ecclesiarum et locorum, ac quorumcumque beneficiorum eisdem unitorum, etiamsi, ut praefertur, curam animarum habeant, contributionem sive solutionem, etiam pro seminario et decimarum quarumcumque, aut cuiuscumque subsidii, etiam caritativi et triennalis nuncupati, nunc et pro tempore per nos et quoscumque Romanos Pontifices aut Sedem praefatam impositorum et imponendorum ex quavis causa, quantumcumque urgentissima, teneantur, vel desuper aliter molestari possint seu debeant.

Et aedificatio-
nem monaste-
riorum, de qua
sup. n. 23.

§ 12. Quodque fratres et moniales praefati, ubique locorum, novas domos sive conventus et monasteria ac ecclesias dicti Ordinis, cum claustris, cellulis, refectoriis, dormitoriis aliisque officinis necessariis, ordinarii loci sive cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita, construere, aedificare, erigere et instituire, nec pariter super his molestari possint sive debeant, eisdem auctoritate et tenore, etiam perpetuo statuimus, ordinamus et declaramus; eisque fratribus et monialibus, super praemissis omnibus et singulis, licentiam et facultatem concedimus et impartimur.

§ 13. Ac etiam ipsos fratres et moniales, eorumque domos, monasteria, bene-

ficia, et ab illis quomodolibet dependentia loca ac bona quaecumque, cuiuscumque qualitatis et quantitatis existant, dictorumque bonorum colonos, laboratores et conductores, ac oblatos et Tertii Habitus moniales aliasque personas praefatas, a quibusvis decimis, etiam praedialibus et primitiis, quartis, mediis et aliis partibus fructuum, ac subsidiis, etiam caritativis praefatis, ac ab omni iurisdictione et superioritate quorumcumque locorum ordinariorum, etiam de novo, quatenus opus sit, auctoritate et tenore similibus eximimus et liberamus, ac exemptos, liberos et immunes penitus esse volumus. Necnon, quatenus opus sit, illos eorumque singulos in ius et proprietatem B. Petri et Sedis Apostolicae, ac sub eorum speciali et immediata protectione suscipimus, ac eos solum et dumtaxat immediate Sedi praefatae et nobis ac pro tempore existenti Romano Pontifici subiacere decernimus et declaramus.

§ 14. Et ut fratres et moniales, a praemissis molestiis et perturbationibus sublevati, quietius Altissimo famulari, et uberiores fructus quotidie in agro Domini, pro christiana religionis defensione et ampliatione, perferre possint, tam vos omnes et singulos supradictos, quam quascumque alias personas in dignitate ecclesiastica, ubilibet et in quibusvis mundi partibus, constitutas, et quoscumque locorum ordinarios, ac eorum vicarios et officiales, necnon canonicos metropolitanarum et aliarum cathedralium ecclesiarum, per eosdem fratres et seu moniales, ac dicti Ordinis fratrum Praedicatorum superiores, et domorum priores, ac eorum singulos pro tempore eligendos, in eorum et dictorum eorundem privilegiorum, indulgentiarum, concessionum et gratiarum et singulorum aliorum praemissorum conservatores et iudices unicos, qui, quandiu dictum officium exercueritis et ipsi exercuerint,

Exemptionem
que a iurisdic-
tione ordina-
riorum;

Facultatem
etiam eiusdem
fratribus et mo-
nialibus con-
cedit eligendi
quascumque per-
sonas in eccle-
siastica digni-
tate constitutas
in eorum con-
servatores et
iudices, qui hoc
munus recusare
non possint;

a nemine, quominus illud exerceatis et exerceant, sub aliquo praetextu, ac sub excommunicationis sive suspensionis a divinis latae sententiae, quam eo ipso incurrere volumus et declaramus respective, poena, impediri vel molestari possitis et possint, dicta auctoritate deputamus. Ita quod vos seu alii quicumque sic electi, sub excommunicationis et seu suspensionis latae sententiae poena huiusmodi, quam statim quod munus sive officium conservatoris huiusmodi acceptare et debite ac plenarie exequi neglexeritis et neglexerint, absque alterius declarationis ministerio, incurrere volumus, nec ab aliquo quam a nobis et pro tempore existente Romano Pontifice (praeterquam in mortis articulo) absolvi posse, eosdem priores, superiores et fratres ac moniales, etiam Tertii Habitūs, oblatos et alios praefatos, ac eorum singulos, adversus inferentes eis aut eorum procuratoribus, agentibus, servitoribus et familiaribus, in praemissis et eorumdem aliquo, molestias sive perturbationes aliquas, seu iniurias, gravamina vel damna, in personis, rebus et bonis, seu exigendo ab eis vectigalia, datia, pedagia, gabellas, collectas aut alia onera, defendere, praesentare, ac omnem eorum iurisdictionem exercere. Necnon sententias, censuras et poenas ecclesiasticas contra rebelles et inobedientes cum effectu promulgare; ac omnibus facultatibus, conservatoribus dicti Ordinis fratrum Praedicatorum illiusque fratribus et personis per quascumque literas apostolicas quomodolibet concessis, uti; ac privilegia superioribus, prioribus et fratribus ac monialibus praefatis pro tempore concessa, eis observari facere debeatis et debeant.

Declarat etiam eosdem fratres et alios personas eiusdem Ordinis alibi

quarumcumque constitutionum et ordinationum aliquorum regnorum, etiam quod, non habentes superiorem in illis regnis, coram saecularibus iudicibus respondere debeant ac teneantur, ad iudicium vocari, vel alias molestari, quavis occasione vel causa, possint vel debeant. Quodque ipsi fratres et moniales, oblato et aliae personae praefatae, sive actores sive rei existant, coram aliquo alio iudice ordinario vel delegato, quam praedicto suo conservatore (coram quo primo unam sententiam definitivam, antequam ipsi ad aliud iudicium evocentur, seu causa committatur vel transferatur, obtinere debeant et teneantur), ut praefertur, etiam quavis occasione vel causa, molestari vel in iudicium trahi, sive ad iudicium evocari, vel agere minime possint sive debeant, eisdem auctoritate et tenore etiam statuimus, ordinamus et decernimus.

§ 16. Et insuper, adversus molestatores, inquietatores et alios iniuriatores huiusmodi, volentes eisdem Ordini, magistro generali, prioribus, superioribus, fratribus, monialibus, oblatis, servitoribus, oeconomicis, procuratoribus et aliis eorum personis praefatis illo rimedio providere, per quod ipsorum compescatur temeritas, et aliis aditus et voluntas committendi similia praeccludatur, discretioni vestrae per praesentes mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, etiam si sint extra loca in quibus estis deputati conservatores et iudices, Ordini fratrum Praedicatorum, ac illius pro tempore existentibus magistro generali, prioribus, fratribus, monialibus, oblatis, praesentibus et futuris quibusvis aliis personis praefatis, efficaciae defensionis praesidio assistentes, non permittatis eos, super iis ac eorum privilegiis, immunitatibus, gratiis, concessionibus, facultatibus, exemptionibus, indultis

Conservatorum iurisdictionem et facultates.

ac aliis quibusvis eisdem concessis, per quoscumque patriarchas, archiepiscopos, episcopos aliosque ecclesiarum praelatos, necnon eorum vicarios, officiales, capitula, collegia et clericos ac ecclesiasticas personas, tam saeculares quam Sancti Benedicti, Sancti Augustini, Cisterciensis, Cluniacensis, Praemonstratensis et aliorum quorumcumque Ordinum et congregationum, ac hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani, et Sancti Iacobi de Spatha, ac Iesu Christi, et quarumcumque aliarum militiarum religiosos et milites, exemptos et non exemptos, necnon duces, marchiones, comites, barones, milites et laicos, communitates civitatum, universitates oppidorum, castrorum, villarum et aliorum locorum, ac alias singulares personas civitatum et dioecesium, ac quarumcumque aliarum partium, super praemissis et eorum aliquo, quovis praetextu et quaesito colore, et contra praemissorum singulorum tenorem et formam indebite molestari, aut eis vel eorum alicui molestias, gravamina, damna seu iniurias et iacturas irrogari, facturi dictis prioribus, superioribus, fratribus, monialibus, oblatis aliisque personis praedictis, cum ab eis aut eorum aliquo fueritis requisiti, super dictorum privilegiorum, indultorum, exemptionum, libertatum, facultatum et aliarum gratiarum praefatarum observatione, necnon super quibusvis molestiis, damnis, iniuriis atque iacturis, sibi pro tempore illatis seu inferri comminatis, in illis videlicet, quae iudicalem requirunt indaginem, summarie, simpliciter et de plano, sine strepitu et figura iudicii, sola facti veritate inspecta, in aliis vero prout qualitas eorum exegerit, iustitiae complementum. Molestatores et iniuriatores huiusmodi, necnon contradictores quoslibet et rebelles, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis extiterint, quandocumque et quotiescumque expe-

Bull. Rom. Vol. VII.

75

dierit, auctoritate nostra, per censuram ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis; et nihilominus, legitimis super his per vos habendis servatis processibus, illos, quos censuras et poenas praefatas ac alias per vos pro tempore latis incurrisset vobis constiterit, eas incurrisset declaretis, ac censuris et poenis praedictis, quoties opus fuerit, etiam iteratis vicibus, aggravare curetis. Caeterum, si per summariam informationem, per vos super iis habendam, etiam vobis constiterit quod ad loca, in quibus molestatores et iniuriatores huiusmodi necnon caeteros, quos presentes litterae concernunt, pro tempore morari contigerit, pro monitionibus, requisitionibus et inhibitionibus ipsis ac citationibus de eis faciendis tutus non pateat accessus, nos vobis, monitiones ac inhibitiones quaslibet, tam contra in iudicio praesentes, quam alios quoscumque sua quomodolibet interesse putantes, et quacumque auctoritate sive dignitate praefulgentes, in decreto sive executione dictae citationis sive inhibitionis nominandos, etiam sub eisdem censuris ac aliis, arbitrio vestro imponendis et applicandis, poenis, etiam pecuniariis, etiam per edicta publica, locis affigenda publicis et partibus illis vicinis, de quibus sit verisimilis coniectura quod ad ipsorum monitorum, requisitorum et citatorum notitiam pervenire valeant, faciendi et decernendi, eosque citandi, ac eisdem molestatoribus, iniuriatoribus, contradictoribus et rebellibus, ac aliis quibus opus fuerit, etiam sub censuris ecclesiasticis ac aliis poenis, etiam pecuniariis, suo arbitrio moderandis, inhibendi, easque incurrisset modo praemisso declarandi, aggravandi, et auxilium brachii saecularis invocandi. Necnon causas et controversias quascumque dictorum fratrum, monialium, et dicti Ordinis su-

1 Legendum forte vestro (R. T.).

periorum, oblatorum ac aliarum personarum praefatarum, super quibusvis rebus et negotiis, motas et movendas, active et passive, cum omnibus et singulis earum incidentibus, dependentibus et emergentibus, annexis et connexis, modo praemisso, et tam coniunctim quam divisim, arbitrio vestro audiendi, cognoscendi, decidendi et in suis statu et terminis reassumendi, et fine debito finiendi et terminandi; et eorumdem, necnon sententias per vos ferendas, postquam transiverint in rem iudicatam, vel alias de iure executioni locus fuerit, debite exequendi et executioni demandandi plenam et liberam, earumdem tenore praesentium, concedimus facultatem et potestatem. Ac volumus et eadem apostolica auctoritate decernimus quod monitiones, requisitiones, citationes, inhibitiones sic factae huiusmodi, ipsos monitos, requisitos, citatos, inhibitos arceant, perinde ac si eis factae, insinuae et intimatae personaliter extitissent.

Clausula sub-
lata.

§ 17. Sicque, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere. Ac irritum et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae derogatoriae.

§ 18. Non obstantibus tam felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, predecessoris nostri, qua cavetur ne quis extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, et in illis, ultra unam diaetam a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur; seu ne iudices a Sede praedicta deputati extra civitatem et dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas

committere praesumant; et de duabus diaetis in concilio generali edita, dummodo ultra tres diaetas aliquis, vigore praesentium, ad iudicium non trahatur; seu quod de aliis quam manifestis iniuriis et violentiis ac aliis quae iudicalem non requirunt indaginem, poenis in eos, qui secus egerint, et in id procurantes adiectis, conservatores se nullatenus intromittant, quam aliis quibuscumque constitutionibus a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, tam de iudicibus delegatis, quam personis ultra certum numerum ad iudicium non vocandis, aut alias editis, quae vestrae in hac parte possent iurisdictioni aut potestati eiusque libero exercitio quomodolibet obviare; quodque vos, filii, canonici, officiales et vicarii non sitis de personis, quae deputari possunt in conservatores; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis, ac exemptionibus, facultatibus et aliis conservatoriis, per nos aut eosdem praedecessores nostros Romanos Pontifices, quibusvis ecclesiis, monasteriis, hospitalibus et aliis piis locis, necnon Ordinibus, congregationibus, militiis, communitatibus et aliis collegiis ac Universitatibus, etiam Studiorum generalium, civitatibus, castris, terris et locis, ac personis, tam ecclesiasticis quam saecularibus, cuiuscumque dignitatis, etiam patriarchali, episcopali, archiepiscopali et alia maiori dignitate seu auctoritate fungentibus, ac capitulis, conventibus, ducibus et aliis dominis temporalibus, etiam per modum statuti perpetui, etiam motu et scientia similibus, ac quibusvis aliis personis, cuiuscumque qualitatis, conditionis, gradus, praeminentiae seu dignitatis, ac Universitatibus, etiam Studiorum generalium, seu collegiis, etiam exemptis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis, etiam de

non trahendis, irritantibusque et aliis decretis, etiam *Mare Magnum* seu *Bulla Aurea* nuncupatis, aut alias quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissum, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse pari motu derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari, seu extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi et eorum personis, locis, Ordinibus et nominibus propriis mentionem; et qualibet alia dictae Sedis indulgentia generali, cuiuscumque tenoris existat, per quam, praesentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus huiusmodi gratiae impediri valeat quomodolibet vel differri, et de qua eiusque toto tenore habenda sit in nostris literis mentio specialis.

Declaratio
facultatum et
iurisdiction. di-
ctorum conser-
vatorum.

§ 19. Caeterum, etiam volumus et dicta apostolica auctoritate decernimus quod quilibet vestrum prosequi valeat articulum, etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico impeditus; quodque a data praesentium sit vobis et unicuique vestrum, in praemissis et eorum singulis, coeptis et non coeptis, praesentibus et futuris, perpetuata potestas, et iurdictio attributa, ut eo vigo-

re eaque firmitate possitis, in praemissis omnibus, coeptis et non coeptis, praesentibus et futuris, et pro praedictis procedere, ac si praedicta omnia et singula coram vobis coepta fuissent, et iurdictio vestra et cuiuslibet vestrum, in praedictis omnibus et singulis, per citationem vel modum alium legitimum perpetuata extitisset, constitutione praedicta super conservatoribus et alia qualibet in contrarium edita non obstante.

Exemplorum
Ideo.

§ 20. Et quia difficile foret praesentes literas ad singula, in quibus de eis fides forsitan facienda fuerit, loca deferre, etiam volumus, et eadem auctoritate apostolica decernimus quod praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius praelati vel personae in dignitate ecclesiastica constitutae aut curiae ecclesiasticae munitis, in iudicio et alibi, ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae, praesentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die 23 septembris, millesimo quingentesimo septuagesimo primo, pontificatus nostri anno sexto.

LVIII.

Reformatio motus proprii felicis recordationis Pii Papae IV super admissione appellationum causarum criminalium 1.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

§ 1. Cum, sicut accepimus a dilecto filio Alexandro Riario etc. 2.

1 Ex edit. typis Bladi. 2 Hic Pii V motus proprius ipsissimis verbis legitur superius pag 803 huius voluminis. Illum igitur haud his rescribimus, quemadmodum in Romana Mainardi editione factum videmus (n. t.).

*Sequitur alius motus proprius
super eadem re.*

Plus Papa V, motu proprio, etc.

*Cum, ob innumeras Romani Pontificis
occupationes etc. 1.*

LIX.

*Moderatio dotium, munerum et orna-
mentorum quarumcumque mulierum,
etiam tempore nuptiarum in Urbe.*

Plus Papa V, motu proprio, etc.

*Populus Ro-
manus, ad co-
hortationem hu-
ius Pontificis,
super modera-
tione dotis con-
didit statutum,
cuius tenor mox
sequitur.*

Quoniam nos pluries, iustis causis moti, cohortati sumus dilectos filios nostros conservatores Camerae almae Urbis et Populi Romani, ut vellent in modum publici statuti moderari ac limitare quantitatem, usque ad quam in futurum ascendere possent dotes mulieribus in ipsa Urbe inter Romanos seu inter eos et externos aliosque suprascriptos constituendae ac dandae; ipsique propterea in diversis eorum, etiam publicis, consiliis, negotio tractato, prius curam faciendi moderationem et limitationem praedictam, illamque cum poenis, capitulis et clausulis opportunis in scriptis redigendam, conservatoribus et aliis superius descriptis demandaverint, et praeinserta scriptura, sic ut supra exemplata est, in eodem publico consilio lecta, et mature discussa, fuerit per ipsum consilium approbata, et in modum publici statuti publicata.

*Confirmat
Pontifex dictum
statutum.*

§ 1. Nos, cupientes ut inviolabiliter observetur, motu simili statutum ipsum subscriptum, prout iacet, cum omnibus suprascriptis ordinationibus, in omnibus et per omnia, etiam apostolica nostra auctoritate, ex certa nostra scientia, perpetuo laudamus et approbamus et confirmamus; omnesque et singulos tam iuris quam fa-

† Nescimus quid causae fuerit cur in Mainardiano Bullario una eademque tabula in eodem volumine iteretur. Nos, cum nulla repetitionis ratio appareat, duplicationem omnem de medio tollimus: verum ne Mainardianae editionis vestigium omne auferatur, motum hunc proprium Pii PP. V linquimus, quem supra pag. 463 huiusce voluminis retulimus (a. r.).

eti et solemnitatum, etiam verbalium, forsitan omissarum defectus, si qui in praemissis intervenerint eadem auctoritate apostolica supplēmus. Et pro abundantiori cautela, maiorique ipsiusque statuti omniumque suprascriptorum efficacia, etiam nos, per eadem verba statutum ipsum ac suprascriptas omnes ordinationes de novo facimus, atque inviolabiliter perpetuo observari, et ad executionem per illos, ad quos spectat, inconcusse demandari volumus et mandamus.

§ 2. Volentes quod huius nostrae cedulae sola signatura sufficiat et, clausula non obstante, in iudicio et extra fidem faciat.

*Sola sufficiat
signatura.*

§ 3. Et quod praemissis ac praeinserto statuto et huic nostrae cedulae ac dispositioni per nos et successores nostros numquam sufficienter derogatum esse censeatur, nisi in publica Signatura, proposita supplicatione cum huius nostrae cedulae insertionem, derogatio fuerit concessa.

*Clausula prae-
servativa.*

§ 4. Decernentes irritum et inane, si quid in contrarium fieri contingat.

*Decretum ir-
ritans.*

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, aliisque dictae Urbis statutis, reformationibus et consuetudinibus, etiam iuramento etc. roboratis, caeterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

*Clausulae de-
rogatoriae.*

Placet, motu proprio. M.

Datum Romae apud S. Petrum, nono kalendas iulii, anno secundo.

Dat. die 23 iunii 1567, pontif. anno II.

Sequitur tenor istius Statuti.

CAP. I.

§ 1. Statuimo, et ordinamo, che nessuna persona Romana di qualunque stato, grado, o preminenza si sia, eziandio chierico, ardisca, nè presuma costituire, promettere, pagare, ricevere, tanto in denari contanti, quanto in argento, oro, gioie, proventioni, o altre cose, eziandio mobili, e semoventi, ragioni, et azioni, dote, et acconcio, in una o più volte, che passi o ecceda, et computata eziandio cassa bianca, bacile, e boccale, la somma

*Statuti tenor
in quo extat
moderatio dotis
ad scuta 4500
de carlenis.*

CAP. II.

e quantità di ducati quattromila e cinquecento di carlini, a ragione di dieci carlini per ducato. Ne sia lecito a questo contravvenire per alcun patto o consentimento, etiam giurato, da farsi per li contrascritti, et altre terze persone, per causa o occasione di accrescere somma dotale, costituire pegno, o in qualunque modo far fraude a questo statuto, ad effetto ch' il marito, o la donna, o altri per essi vengano ad aver più della detta somma di ducati quattromila e cinquecento, in alcun modo o via, diretta, o indiretta, alla pena di mille ducati simili da incorrersi per ciascuno, che contrafarà, e da applicarsi per la quarta parte all'accusatore, qual sarà tenuto secreto, l'altra quarta all'esecutore, et per lo resto alla fabrica del palazzo delli magnifici signori conservatori della Camera di quest'alma città di Roma. E nientedimeno volemo, che pagata o non pagata la detta pena, tutto quello che oltre la detta somma si desse, ovvero ancora con intervento di terze persone sotto quale color si sia di donazione, parafrano, o altro titolo etiam in persona della donna, qual similmente proibiamo sotto la pena predetta ipso facto sia applicato alla fabbrica del palazzo delli prefati magnifici signori conservatori. Et ancora volemo, che colui che costituisce, da, ovvero promette in alcun modo oltre la somma predetta, o suo herede, o successore, ovvero la donna, per la qual fosse data per verun tempo, venendo il caso della restitutione, possa rimandare il sopra più, et habbi perduta ogn'azione, che in ciò et sopra ciò li competesse, e detto sopra più s'applichi ipso iure alla fabrica predetta, come di sopra; ordinando che tutti simili contratti, o private scritture, quali sopra ciò si facessero, siano quanto alla detta quantità eccessa ipso iure nulli, et invalidi, e per vigore di essi nulla esecuzione se ne possa fare quanto alla quantità eccedente di ducati quattromila, e cinquecento.

§ 2. Ancora proibemo a tutti simili notari, che non ardischino ne presumino rogarsi d'alcun istrumento, qual sia contra la proibizione soprascritta, nè far scrittura che sia incerta, o che si riferisca a quella cedola privata, o qualunque altra scrittura, o arbitrio di vomo, sotto la pena del falso, e di scudi duecento per ciascheduno di loro, che contrafarà, e da applicarsi come di sopra, e detti contratti non validi ipso iure, et nullius fidei, ed essi notari si intendino nondimeno privati in perpetuo de' loro uffici.

*Notariorum
contra hanc
prohibitionem in-
strumenta con-
sistentium poe-
nae.*

CAP. III.

§ 3. E similmente proibemo che nessuna persona possa in ciò come mezzano intravvenire, o altrimenti presumere far cedola privata, ovvero esser testimonio in contratto, o cedula, che fosse contro la proibizione predetta alla detta pena, da incorrersi, ed applicarsi come sopra.

*Mediatorum
et aliorum scri-
pturam hanc pro-
hibitionem con-
traria interven-
ientium poena*

CAP. IV.

§ 4. Vogliamo ancora che nelle soprascritte proibizioni e pene siano compresi baroni, cortigiani, o forastieri, eziandio chierici, che appareranno con Romani, tanto originari, come fatti cittadini, et incolli di Roma, e tanto dando, e promettendo, quanto ricevendo, e stipulando ovvero come mezzano, notaro, testimonio, fideiussore, o promissore, o in qualunque altro modo si intromettano, purchè uno delli consorti, cioè, o sposa, o marito, o sposo, o moglie, sia Romano originario, ovvero fatto cittadino, o pur'incola in Roma.

*Hanc prohi-
bitio quos com-
prehendat.*

CAP. V.

§ 5. Nè sia lecito alla sposa, poichè se ne sarà gita a marito, o prima, mostrare o far mostrare a pompa, o altrimenti, tanto in publico, come in privato, in presenza di persone, che non siano di casa, le robbe che saranno nelle casse, e spozalizio, quali vogliamo non possano ecce-

*Sponsa non
potest ad pom-
pam ostendere
paraphernalia.*

dere il numero di due, alla pena di ducati cinquecento, da incorrersi ed applicarsi come di sopra.

CAP. VI.

Moderatio munerum inter coniuges et affines.

§ 6. Non sia medesimamente lecito al sposo donare più di una veste alla sposa, la quale sia conforme alli abiti leciti per le ultime riformazioni sopra ciò fatte, alla pena predetta. E non sia lecito al padre o madre, o altra congiunta persona della sposa, donar al sposo, o ad altri per lui, dirette, ovvero indirette, nel tempo della subharratione, o prima o poi, alcun vaso, bacile, boccale, coppa, nappo, catena, o altro dono, tanto di oro, come d'argento, denari, gioie, perle, drappi, o altre cose, eziandio non simili, alla pena predetta di ducati cinquecento e perdita delle robbe, d'applicarsi come di sopra. Non sia lecito alli parenti dello sposo nell'atto della subharratione, donare alla sposa alcun dono, eccetto che padre, madre, fratelli, e sorelle carnali e consobrini dello sposo, alla detta pena. Non sia lecito alla sposa, e suoi, al tempo della subharratione, dar fazzoletti, o cosa simile ad altre persone, che a coloro, che li è permesso di donare, e che donaranno come di sopra, alla pena predetta.

Nomina deputatorum.

§ 7. Deputati super praemissis per populum Romanum in publico consilio illustrissimi domini conservatores Camerae almae Urbis D. Antonius Vellius I. U. D., advocatus consistorialis, D. Domitius Cavalerius, D. Vincentius Nobilius, magnificus D. Angelus prior dominorum capitum regionum, D. Marcus Antonius Burghesius advocatus consistorialis, D. Marius Gabrielius advocatus consistorialis, D. Pirrhus Tharus I. U. D., Vincentius Parentius I. U. D., Galeatius Poggius I. U. D., Antonius Massa I. U. D., Dom. Lucas Petus I. U. D., Dom. Marius Frangipanus, D. Cincius Frangipanus, D. Hector Mutinus, D.

Horatius Narus, D. Petrus Paulus Fabius, D. Thomas Cavalerius, D. Hieronymus Picus.

LX.

Monasteria quorum fructus reperiuntur taxati in libris R. C. A. et quaecumque beneficia piis locis unita, de cetero non vacantia, quindennia et alia iura eidem Revêrendae Camerae solvere tenentur; et capitula, congregationes et alia pia loca indicare debent beneficia quae possident, et titulum possessionis et annuos redditus.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Apostolicae Sedis poscit auctoritas, ut quae provide per Romanos Pontifices statuta fuerunt, debitae executioni demandentur.

§ 1. Cum autem, sicut accepimus, ut annatarum, communium et aliorum iurium semel tantum vel de xv in xv annos, ob perpetuas beneficiorum ecclesiasticorum uniones persolvendorum, quae alias felicitis recordationis Iulius tertius et Paulus quartus Romani Pontifices praedecessores nostri per eorum literas in forma motus proprii desuper editas, ex praeterito dumtaxat Camerae Apostolicae applicaverunt, eo celerius, quo poterit, exactio et executio fiat, plurimum intersit et necessarium existat ut tam Iulii tertii et Pauli quarti praedecessorum literae praedictae, quam aliae quaecumque constitutiones, statuta, decreta et declarationes per recondendae memoriae Pium secundum, Paulum etiam secundum, Innocentium octavum, Iulium similiter secundum ac Iulium et Paulum praefatos, aliosque diversos R. P. praedecessores nostros contra pro tempore in Camera Apostolica aut alias, ratione annatarum, communium et aliorum iurium praedi-

Exordium.

Causa constitutionis.

ctorum, semel tantum aut de xv in xv annos solvendorum, obligatos aut alios quoscumque beneficia ecclesiastica, absque eo quod annatas, communia et quindennia praedicta solvissent, pro tempore possidentes, editae et factae per nos innoventur, approbentur et confirmantur.

Confirmat hic Pontifex const. praedecessorum et defectus supplet.

§ 2. Nos igitur singularum literarum et cuiuslibet motus proprii a praedictis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris, ut praefertur, quam etiam forsitan a nobis hactenus emanati veriores tenores, ac si de verbo ad verbum hic inserti essent, pro plene et sufficienter expressis et insertis haberi volentes, illas et illos, necnon omnia et quaecumque per quoscumque iudices, executores et commissarios in illis deputatos, et ab eis subdelegatos, ac alios ministros, in praemissis et circa ea, quomodolibet gesta et executi reperiuntur, ac inde secuta quaecumque, ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, approbamus et confirmamus, ac rata et grata habemus, necnon illis perpetuae et irrefragabilis firmitatis robur adiicimus, illaque inconcusse observari debere decernimus et declaramus omnesque et singulos, tam iuris quam facti et solemnitatum forsitan omissarum et alios quoscumque defectus, si qui forsitan interverint in eisdem, et qui necessario exprimi deberent, motu, scientia et potestatis plenitudine similibus supplemus, illasque et illa, quatenus opus sit, innovamus.

Et ex causis hic expressis

§ 3. Et insuper quoniam, sicut etiam nobis innotuit, a nonnullis nimium scrupulosis et plusquam oporteat sapere contententibus haesitatur an monasteria, quorum fructus, etc. in libris Camerae Apostolicae taxati reperiuntur, necnon prioratus quorumvis Ordinum regularia et regulares, ceteraque beneficia ecclesiastica, quocumque titulo nuncupata, quorum fructus, redditus et proventus in

distributiones quotidianas convertuntur, sub literis Pauli secundi et aliorum praedecessorum huiusmodi comprehendantur.

§ 4. Nos, considerantes quod annatarum, communium et aliorum iurium praedictorum exactio, in recognitionem universalis dominii introducta, est antiquissima, quindenniorumque usus et solutio ideo adinventi sunt, ne Camera praedicta, ex monasteriorum, prioratum et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum unionibus, quae amplius vacare non sperabantur, detrimentum aliquod pateretur. Volentes Camerae nostrae Apostolicae ac venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium, necnon dilectorum filiorum Romanae Curiae officialium participantium iura praeservare, illorumque indemnitati consulere, ad omne dubium, omneque disputandi et excipiendi occasionem tollendum, motu simili etc., omnia et singula monasteria, tam saecularia quam quorumvis Ordinum regularia, dummodo in libris eiusmodi Camerae taxata reperiuntur; reliqua vero monasteria, prioratus, praeposituras, praepositatus, tam saeculares, quam quorumvis Ordinum regulares, necnon dignitates, personatus, administrationes, officia et alia quaecumque beneficia ecclesiastica, etiam si manualia et de iure patronatus existant, quorum fructus, etc. summam vigintiquatuor ducatorum auri de Camera se. co. aest. valorem annum excedunt, a quocumque tempore citra, etiam ante felicitis recordationis Martinum Papam quintum similiter praedecessorem nostrum, et per nos et successores nostros quibuscumque cathedralibus, etiam metropolitanis seu collegiatis, ecclesiis, aut capitularibus mensis, etiam pro quotidianis distributionibus, aut aliis usibus, necnon collegiis, universitatibus, congregationibus, quorumvis Ordinum monasteriis, domibus, hospitalibus, fabricis ac

Declarat etiam quod monasteria quorum fructus in libris Camerae Apostolicae taxati reperiuntur et quocumque beneficio unita de cetero non vacantia, quindennia et alia iura solvere tenentur.

utriusque sexus personarum piis locis, quantumvis privilegiatis et exemptis, sub quibuscumque tenoribus et formis apostolica auctoritate unita, seu alias quomodolibet et quovis titulo obtenta et possessa, sub literis Pauli secundi et aliorum praedecessorum huiusmodi comprehendere et includi.

§ 5. Et propterea omnia et singula cathedralium, etiam metropolitanarum, ecclesiarumque collegiatarum capitula, congregationes, universitates, collegia, hospitalia et pia loca et quivis alii, in quorum favorem uniones, annexiones, incorporationes, applicationes et submissiones huiusmodi factae reperiuntur, quantumcumque, ut praefertur, exempta et privilegiata existant, etiam si se superinde in Camera Apostolica non obligaverint, dummodo monasteria et beneficia ipsa possideant, ad solutionem communium, annatarum et aliorum iurium praedictorum eidem Camerae pro tempore praeterito (salvis collegii et officii iuribus quoad futura remanentibus), ratione unionum, annexionum, incorporationum, applicationum et submissionum praedictorum, singulis xv annis a die qua illae suum sortitae fuerunt effectum, et alias iuxta tenorem literarum in forma motus proprii a Iulio tertio praedecessore praedicto, super applicatione quindenniorum praedictorum eidem Camerae facta desuper emanatarum, faciendam teneri et obligatos esse, et ad id, per sententias, censuras et poenas in singulis Pauli secundi et aliorum praedecessorum huiusmodi literis contentas, cogi et compelli posse.

§ 6. Sicque et non aliter, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque iudices et commissarios, quavis apostolica auctoritate fungentes, etiam Palatii nostri Apostolici causarum auditores, necnon sanctae Romanae Ecclesiae cardi-

nales, ac venerabilem fratrem nostrum Hieronymum episcopum Maceratensem, praefatae Camerae clericum, cui omnes et singulas causas occasione praemissorum pendentes commisimus, in quavis instantia, sublata eis et eorum cuilibet aliter iudicandi facultate, iudicari et definiri debere; irritumque etc. decernimus et declaramus.

§ 7. Mandantes eidem Hieronymo episcopo ut omnes et singulas causas coram eo, inter dilectum filium eiusdem Camerae collectorem, ex una, et quascumque congregationes, capitula, collegia et quasvis alias personas, ex altera partibus, super solutionem annatarum, communium et aliorum iurium quindenniorum eorundem vel eorum occasione, nunc et pro tempore pendentes, iuxta praesentium tenorem terminet et decidat. Et pro faciliiori indagatione unionum praedictarum, omnia et singula cathedralium, etiam metropolitanarum et collegiatarum, ecclesiarum capitula; necnon tam virorum quam mulierum saeculares et quorumvis Ordinum regulares congregationes seu collegia et pia loca, eorundemque praelatos et procuratores, ad indicandum et profitendum, medio iuramento, omnia et singula monasteria, prioratus, praeposuras, praepositatus, parochiales ecclesias et alia quaecumque beneficia ecclesiastica, quae ipsa capitula, congregationes et alia pia loca praedicta possideant, et quo titulo illa possideant, illorumque annuos valores, sub privationis et aliis in literis in forma motus proprii Pauli quarti praedecessoris huiusmodi contentis sententiis, censuris et poenis, in Romana Curia et extra eam moneat et requiratur.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon privilegiis, exemptionibus, indultis et literis apostolicis congregationibus, capitulis et

Executuris
deputatio.

aliis piis locis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis et aliis decretis, etiam motu et scientia similibus, ac de apostolicae potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet concessis, ac iteratis vicibus approbatis et innovatis, quibus omnibus, etiam si, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma servanda esset, tenores etc. pro expressis habentes, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, necnon omnibus illis, quae praedecessores praedicti in singulis eorum literis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 9. Volentes praesentis motus proprii solam signaturam sufficere, et ubique, in iudicio et extra, regula contraria non obstante, fidem facere.

§ 10. Et nihilominus illius transumpto, manu publici notarii Camerae Apostolicae subscripto, ubique locorum, tam in iudicio quam extra, fidem adhiberi, ac si praesentes exhibitae forent et ostensae.

Placet, motu proprio. M.

LXI.

Revocatio quorumcumque commissariorum ad quaecumque onera cameraria aut alia Sedem et Cameram Apostolicam concernentia exigenda destinatarum (ad ius reddendum tamen exceptis); formaque in posterum servanda in huiusmodi deputandis commissariis seu exactoribus.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

§ 1. Cum, sicut nobis innotuit, tam super subsidii triennalis, quatreni carnis,

Ex edit. typis Bladi.

Bull. Rom. Vol. VII.

76

et spoliolum, ac confiscationum et aliorum Camerae Apostolicae iurium, necnon etiam gabellarum, vectigalium, datiorum et aliorum ab eadem Camera et sancta Sede Apostolica, seu illarum intuitu, pro tempore impositorum onerum exactionibus; quam etiam super viarum, pontium, transituum, passagiorum, aquaeductuum et murorum reparatione et manutentione, ac civitatum, oppidorum, gastrorum, terrarum et locorum nostri Status Ecclesiastici fabrica et fortificatione; necnon super fraudibus annonae et usuraria pravitae, aliisque rebus et negotiis publicis, aut alias Cameram et Sedem Apostolicas praedictas, vel aliquod illarum interesse, saltem aliqua ex parte, tangentibus vel concernentibus, multi ac diversi commissarii a praedecessoribus nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, ipsiusque Sedis, etiam de latere, legatis, ac provinciarum civitatum, etiam almae Urbis, gubernatoribus, et etiam a nostro et sanctae Romanae Ecclesiae camerario, Camerae Apostolicae clericis, thesaurario, praesidentibus dictae Camerae, spoliolum et aliorum iurium ipsius Camerae collectore generali, depositario, praefecto annonae, reddituum dictae Camerae conductoribus et appaltatoribus, aliisque personis ad id forsitan facultatem habentibus, partim ad vitam, partim ad beneplacitum, et partim ad aliud etiam forsitan perpetuum tempus, ac alias diversimode in nostro Statu et dominio ecclesiastico ac alibi passim deputati existant et reperiuntur.

§ 2. Et ex huiusmodi commissariorum deputationibus, qui munera sibi iniuncta acerbius, quam par sit, exercendo, et etiam proprio commodo et peculiari lucro praeter et ultra modum inhiare dicuntur, multa et gravia variaque damna, iniuriae, vexationes, extorsiones et gravamina provincialibus et aliis subditis nostris

Multi commissarii ad exigendum iura Camerae Apostolicae deputati reperiuntur.

Hinc molestiae multae et damna inferuntur subditis.

aliisque personis quotidie inferri audiantur; eorumque provincialium et subditorum ac aliarum personarum huiusmodi, oneri atque labori succumbentium, ad nos uti pium patrem assidue dietim clamantium et recurrentium voces, querelae nostris in dies auribus resonare non cessent.

Cui malo oportune consulere volens
Plus,

§ 3. Nos, quorum intentionis ac mentis semper fuit et est, ut probi et sinceri quique et timoratae illibataeque conscientiae homines ad huiusmodi commissariatuum officia destinarentur et destinerentur; ipsique commissarii subditos nostros et quoscumque alios cum ea, qua fieri potest, lenitate, clementia, benignitate et benevolentia tractent atque prosequantur, et nihil ab eis, praeter iuris et aequitatis debitum exigant vel extorqueant, et sanctae piaequae matris Ecclesiae iugum suave et onus leve sentiant, memores quoque quod improbos officiales princeps quantumlibet bonus et integer male audire consuevit; volentes probitate et integritate praeditos viros ad huiusmodi munera deinceps deputare et propterea in praemissis, pro nostri pastoralis officii debito, opportune provideri.

Quascumque commiss. huiusmodi deputationes de praerogativa facias irritas et cassas;

§ 4. Motu simili, et ex certa scientia maturaque animi nostri deliberatione, ac de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, omnes et singulos ac quoscumque commissarios, quovis nomine nuncupatos, tam super subsidii triennalis, quateni carnis, et spoliolum ac confiscationum et aliorum Camerae Apostolicae iurium, nemon etiam gabellarum, vectigalium, datiorum et aliorum quorumcumque ab eadem Camera et dicta Sede Apostolica, seu alias illarum intuitu nunc et pro tempore impositorum onerum exactionibus; quam etiam super viarum, pontium, portarum, transituum, passagiorum, aquaeductuum et murorum reparatione et manutentione; ac civitatum,

terrarum, oppidorum, arcium, castrorum et quorumvis aliorum locorum nostri Status Ecclesiastici fabrica et fortificatione; necnon super fraudibus annonae et usuraria pravitate, aliisque omnibus et singulis, ac quibuscumque rebus et negotiis publicis, aut alias Camera et Sedem praedictas vel aliquod earum interesse quomodolibet tangentibus vel concernentibus (exceptis tamen commissariis ad reddendum ius et ad iustitiae cognitionem et executionem deputatis, qui tamen non possint nec debeant nisi unum scutum ad plus pro quolibet die recipere), tam a quibuscumque Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris quam alias a Sede et Camera praedictis, ipsiusque Sedis, etiam de latere, legatis, gubernatoribus, camerario, Cameraeque Apostolicae praesidentibus et clericis, thesaurario, collectore spoliolum, et iurium eiusdem Camerae depositario, praefecto annonae, conductoribus et appaltatoribus praefatis ac quibuscumque aliis personis, quavis dignitate fulgentibus et fungentibus, nomine Sedis vel Camerae praedictarum et alias quomodolibet in universo nostro Statu Ecclesiastico praefato ac alibi ubilibet, tam ad vitam, quam ad beneplacitum, et quodvis aliud, etiam perpetuum, tempus, necnon tam per apostolicas, etiam in forma brevis aut sub plumbo expeditas, quam patentes et etiam camerales, ac sacri venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium collegii, et quascumque alias literas vel etiam per publica instrumenta, ac alias quomodocumque et qualitercumque hactenus deputatos, destinatos et etiam transmissos, ac illorum deputationes etc. huiusmodi, sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis, ac irritantibus et aliis, etiam vim stipulati et

iurati contractus inducentibus, ac etiam cum expressione quod revocari, etc. non possint, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter et de dictorum cardinalium consensu, ac alias quomodolibet factas, necnon literas et instrumenta desuper, ut praemittitur, ac alias quomodolibet confectas, motusque proprios et supplicationes desuper etiam dictorum nostrorum praedecessorum manibus signatos et signatas, ac in eis contenta quaecumque, illarum et illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro plene et sufficienter expressis ac insertis habentes, etiam si illae et illa, ex quavis causa legitima, etiam onerosa, emanaverint, apostolica auctoritate ex nunc perpetuo revocamus, cassamus, irritamus, annullamus et abolemus, ac ex nunc revocatos etc. revocatasque, etc. ac revocata etc. fore et esse, nulliusque roboris vel momenti seu auctoritatis amplius existere decernimus et declaramus.

De cetero eos per breve pontificium, seu per litteras patentes Camerae eiusdem deputari iubet.

§ 5. Et nihilominus, quod ex nunc deinceps perpetuis futuris temporibus nulli similes vel dissimiles commissarii, nisi per speciales et expressas nostras et eorundem successorum in forma brevis expeditas, aut Camerae Apostolicae patentes literas, quae, si manu dilecti filii moderni vel pro tempore existentis praesidentis Camerae praedictae signata fuerint, nostris mandato et intentione emanasse intelliguntur, deputari et destinari possint, ac aliter deputati et transmissi eo ipso a nobis revocati sint et esse censeantur, perpetuo statuimus et ordinamus.

Eos autem absque scientia Pontificis destinari vetat.

§ 6. Districtius inhibentes eisdem camerario, praesidentibus et clericis, necnon legatis, et aliis omnibus supranominatis, et quibusvis aliis personis, cuiuscumque dignitatis etc. existentibus et quacumque auctoritate fungentibus, ne ex

nunc in posterum ullos huiusmodi commissarios, nisi de expressis ordine et mandato ac certa scientia nostris et dictorum successorum nostrorum, ac alias, ut praefertur, deputare, destinare vel transmittere audeant seu praesumant.

§ 7. Decernentes quascumque commissariolum huiusmodi deputationes etc., alias quam ut praefertur deinceps pro tempore factas, nullas et inanes existere ac fore, et pro infectis omnino haberi. Sicque in praemissis omnibus et singulis ab omnibus censi, ac ita per praefatos et quoscumque alios iudices etc., sublata etc., iudicari etc. debere; irritum quoque et inane quicquid secus super his etc. contigerit attentari.

Electiones seorsus factas irritat;

§ 8. Mandantes nihilominus camerario, praesidentibus, clericis, legatis etc. et aliis quibuscumque supradictis, ceterisque ad quos spectat et pertinet, ac spectabit et pertinebit, quatenus praesentem nostrum motum proprium perpetuo observent et observari faciant inviolabiliter et ad unguem, contradictores etc. compescendo, invocato etiam seu adhibito auxilio brachii saecularis.

Praesentem constituit. praecipit observari;

§ 9. Et nihilominus omnes et singulas communitates et universitates, ac alios quoscumque civitatum, castrorum, terrarum, oppidorum, villarum et locorum nobis et sanctae Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectorum habitatores et incolas, necnon illorum rectores, praefectos, potestates, officiales et negotiorum gestores, aliosque illorum deputatos et deputandos, ceterosque ad quos spectat et spectabit, in Domino hortamur et paterne monemus, eisque sub indignationis nostrae, et pecuniariis aliisque nobis et pro tempore existenti Romano Pontifici benevisis poenis, arbitrio nostro et illius declarandis et exigendis, praecipimus et mandamus ut omnia et singula onera, impositiones et alia quaecumque

Vectigales R. R. ad persolvenda onera camerae adhortatur.

LXII.

iura cameraria, nobis et pro tempore existenti Romano Pontifici ac Sedi Apostolicae quomodolibet pro tempore debita, absque ulla mora et contradictione, loco et tempore debitis, integre persolvant realiter et cum effectu, nec se praetextu praesentis nostrae constitutionis a facienda solutione huiusmodi excusent, aut difficile reddant, ne alias desuper opportuna remedia adhibere cogamur.

Obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, provincialibusque, synodalibus et municipalibus, necnon, etiam iuramento etc. roboratis, statutis etc., etiam Camerae Apostolicae etc.; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis etc., sub quibuscumque tenoribus etc., etiam motu proprio etc., ac consistorialiter etc., et alias in contrarium quomodolibet concessis etc. ac concedendis etc. Quibus omnibus, etiam si de illis etc., eorum tenores etc., latissime hac vice derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque, cum clausulis opportunis.

Praesentium motus solam signaturam sufficere, et ubique fidem facere, in iudicio et extra, regula contraria non obstante. Et nihilominus literas desuper, etiam per breve nostrum, simul vel ad partem expediri posse, latissime extendentes.

Placet, motu proprio. M.

Die vigesima nona maii MDLXVII admissa et registrata fuit haec cedula motus proprii libro primo signaturarum sanctissimi domini nostri domini Papae apud me infrascriptum Camerae Apostolicae notarium, folio quinto, ex decreto illustrissimi et reverendissimi domini mei Vitellotii cardinalis camerarii.

Andreas Martini.

Adm. die 29 maii 1567, pontif. anno II.

Extensio constitutionis Pii IV de condemnatis et bannitis non audiendis nisi in carceribus constitutis et defuncti haereticis citatis, ut procedatur etiam contra condemnatos in contumaciam, et in quacumque instantia, pro quacumque poena corporis afflictiva.

Pius Papa V, motu proprio, etc.

Licet alias felicitis recordationis Pius Papa IV, praedecessor noster, motu proprio et ex eius scientia, sua perpetuo valitura constitutione sanciverit, etc. ^{Pius IV edidit constitutionem, de qua hic.}

§ 1. Cum tamen a nonnullis in dubium revocetur an in literis Pii praedecessoris huiusmodi comprehendantur etiam illi, qui ex aliqua criminali causa, pro qua poena corporis afflictiva imponenda foret, in eorum contumaciam condemnati fuerint, ita ut ad purgandum contumaciam et condemnationem huiusmodi admitti vel audiri non debuerint nec debeant, nisi prius se in carceribus constituerint.

§ 2. Nos, omnem circa praemissa ambiguitatem e medio tollere et penitus amputare volentes, necnon literarum huiusmodi tenores praesentibus pro expressis habentes, illisque nihil addentes vel minuantes, motu simili, ex certa nostra scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, decernimus et declaramus eos omnes et singulos, qui ex huiusmodi causis, licet in eorum meram contumaciam hactenus condemnati fuerint, et in futurum condemnabuntur, sub eisdem literis omnino comprehensos fuisse et esse ac fore, ita ut non aliter ad purgandum dictas eorum contumaciam et condemnationem admitti debuerint vel debeant, nisi sese prius in carceribus constituerint vel constituent.

¹ Haec bulla Pii IV est sup., const. LXIV, *Etsi cuncta*, pag. 186, ideo hic omittitur.

Decernentes quod, in quacumque instantia, casu et causa se absolvi petant, licet forsitan in aliqua se constituerint, nullo modo audiantur, nisi se prius in carceribus, servatis servandis, de novo constituerint, et novae constitutioni huiusmodi ad plenum satisfecerint.

Annulatio absolutionum aliter factarum.

§ 3. Ac omnes et singulas absolutiones, remissiones et quasvis alias gratias contra praesentium tenorem, quomodolibet pro tempore impetratas, et a quibuscumque iudicibus, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis existant, quovis praetextu vel causa emanatas, nulloatenus attendi debere, minusque cuiquam prodesse modo posse, sed tamquam nullas et invalidas, nulliusque roboris vel momenti relinendas esse; licereque praefatis et aliis iudicibus quibuscumque, illis non obstantibus, processus huiusmodi reassumere et, prout iuris fuerit, terminare.

Clausulae praeservativae.

§ 4. Praesentemque nostrum motum proprium, nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari vel impugnari nullatenus posse, sed illum semper validum et efficacem existere, suosque plenarios effectus omnimode sortiri.

Decretum irritans.

§ 5. Sicque in praemissis omnibus, etiam per S. R. E. cardinales ac causarum Palatii auditores aliosque iudices etc., sublata eis etc., iudicari debere; irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentatum forsitan est hactenus, vel in futurum contigerit attentari, fuisse, esse et fore, et vitio nullitatis penitus subiacere decernimus.

Clausulae derogatorias.

§ 6. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon omnibus illis, quae idem praedecessor in eisdem literis voluit non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 7. Volumus autem quod praesentis

motus proprii sola signatura sufficiat, et ubique fidem faciat, in iudicio et extra, regula quacumque contraria non obstante, cum decreto quod, praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Placet, motu proprio. M.

Anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, indictione x, die vero xii mensis iulii, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Pii Papae quinti, anno eius II, retrospectae literae affixae et publicatae fuerunt ad valvas Cancellariae Apostolicae, et in acie Campi Florae, ut moris est, per nos Iulium Parinum et Alexandrum Astancollum, praefati sanctissimi domini nostri Papae cursores.

Camillus Cher., magister cursorum.
Pub. die 12 iulii 1567, pontif. anno II.

LXIII.

De parochialium ecclesiarum vacatione, vicariorum earundem deputatione, examinatorum electione, promovendorum examine et idoneitate, necnon idoneorum institutione ab ordinariis facienda 1.

Pius episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Apostolatus officium, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissum, admonet ut, in conferendis beneficiis ecclesiasticis, et praesertim parochialibus ecclesiis, personis dignis et habilibus, quae in loco residere, et per se ipsos curam exercere valeant, omnem diligentiam ac sollicitudinem nostram, quantum nobis desuper conceditur, adhibere studeamus, ut

¹ Ex Regest. in Archiv. Vatic.

illae, fideles suae curae creditos, sciant non solum doctrina verbi, sed etiam exemplo boni operis informare, commissasque sibi parochiales ecclesias huiusmodi velint et possint, auctore Domino, salubriter regere, ac feliciter gubernare. Quod provide ac diligenter considerasse Alexandrum tertium, Gregorium decimum ac Innocentium etiam tertium et alios Romanos Pontifices praedecessores nostros, eorum super hoc editae constitutiones testantur.

Vacante parochiali ecclesia, episcopus debet in ea vicarium constituere.

§ 1. Nosigitur, qui sacrosanctae Romanae Ecclesiae, quae omnium fidelium mater est et magistra, divina disponente clementia, modo praesidemus; eorumdem praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, volentesque super praemissis, pro nostro universalis pastoris officio, opportune providere, motu proprio, et ex certa scientia, maturaque deliberatione nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione statuimus, sancimus, decernimus et ordinamus ut, occurrente vacatione alicuius parochialis ecclesiae, etiam generaliter vel specialiter, etiam vigore indulti, in favorem S. R. E. cardinalium aut alias quomodolibet reservatae vel affectae, etiamsi illius, dum pro tempore vacat, collatio et provisio ad quosvis abbates vel capitula aut alios inferiores collatores saeculares vel regulares pertineat, debeat episcopus, habita notitia vacationis ecclesiae, si opus fuerit, idoneum in ea vicarium, congrua eius arbitrio portionis fructuum assignatione constituere, qui onera ipsius ecclesiae sustineat, donec ei de rectore provideatur.

A collatore nominandi clerici idonei ad examen.

§ 2. Et deinde, episcopus et alius quisvis inferioris ordinis dictae parochialis sic vacantis collator, seu qui illius iuspatronatum ecclesiasticum vel mixtum habeat, intra decem dies vel aliud tempus ab episcopo praescribendum, idoneos aliquot

clericos ad regendum ecclesiam, coram deputandis examinadoribus nominet; liberum sit tamen etiam aliis, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, ut possit postea, de cuiuslibet aetate, moribus et sufficientia fieri diligens inquisitio, et si episcopo aut synodo dioecessanae, pro regionis more, videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari.

§ 3. Transacto constituto tempore, omnes qui descripti fuerint examinentur ab episcopo, sive, eo impedito, ab eius vicario generali, atque ab aliis examinadoribus, non paucioribus quam tribus, quorum votis, si pares aut singulares fuerint, accedere possit episcopus vel vicarius, quibus magis videbitur.

§ 4. Examinatores autem, singulis annis, in dioecesana synodo, aut ab episcopo vel eius vicario et capitulo maioris ecclesiae ad minus sex proponantur, qui illis satisfaciant, et ab eis probentur, advenienteque vacatione cuiuslibet ecclesiae, tres ex illis eligat episcopus, qui cum eo examen perficiant, indeque, succedente alia vacatione, aut eosdem tres aut alios tres, quos ipse episcopus maluerit, ex praefatis illis sex eligat.

§ 5. Sint vero ii examinatores magistri seu doctores aut licentiatii in theologia aut iure canonico, vel alii clerici seu regulares, etiam ex Ordine Mendicantium, aut etiam saeculares, qui ad id videbuntur magis idonei; iurentque omnes ad sancta Dei Evangelia se, quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executuros; caveantque ne quidquam prorsus, occasione huius examinis, nec ante nec post, accipiant: alioquin simoniae vitium, tam ipsi quam alii dantes incurrant, a qua absolvi nequeant nisi dimissis beneficiis, quae quomodocumque, etiam antea, obtinebant; et de his omnibus non solum coram Deo, sed etiam in synodo praedicta,

Sic nominati ab episcopo examinentur.

Sex examinatores in qualibet dioecesi deputandi.

Qualitates in examinadoribus requirendae.

si opus erit, rationem reddere teneantur: a qua, si quid contra officium eos fecisse compertum fuerit, graviter eiusdem episcopi arbitrio puniri possint.

Magis idoneo et approbato conferenda ecclesia.

§ 6. Peracto postea examine, renunciatur quocumque ab his idonei iudicati fuerint aetate, moribus, doctrina, prudentia et aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunis, ex hisque episcopus eum eligat, quem caeteris magis idoneum iudicaverit, atque illi et non alteri collatio ecclesiae ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre.

Nominatus a patrono ab episcopo debet institui.

§ 7. Si vero iuspatronatus ecclesiastici erit, ac institutio ad episcopum et non alium pertineat, is quem patronus dignorem inter probatos ab examinadoribus iudicabit, episcopo se praesentare teneatur, ut ab eo instituat.

Diversi casus praesentationis et institutionis.

§ 8. Cum vero institutio ab alio quam ab episcopo erit facienda, tunc episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei praesentet, ad quem institutio spectat. Quod si iuspatronatus laicorum fuerit, debeat, qui a patrono praesentatus erit, ab eisdem deputatis, ut supra, examinari, et non, nisi idoneus repertus fuerit, admitti; in omnibusque supradictis casibus, non cuiquam alteri quam uni ex praedictis examinatis et ab examinadoribus approbatis, iuxta supradictum modum, de ecclesia provideatur.

Quid sit agendum in casu appellationis.

§ 9. Nec praedictorum examinatorum relationem, quominus exequutionem habeat, ulla devolutio aut appellatio, etiam ad nos et Sedem Apostolicam sive eius legatos aut vice-legatos aut nuncios seu episcopos vel metropolitanos aut primates vel patriarchas interposita, impediatur aut suspendatur; alioquin vicarius, quem ecclesiae vacanti ante episcopus arbitrio suo ad tempus deputavit, vel forsitan postea deputabit, ab eius ecclesiae custodia et administratione non amoveatur, donec eidem aut alteri, qui probatus et electus fuerit, ut supra sit provisum.

§ 10. Si tamen adeo exigui redditus dictae parochialis fuerint, ut totius huius examinationis operam non ferant, aut nemo sit qui se examini quaerat subiicere, aut ob apertas factiones seu dissidia, quae in aliquibus locis reperiuntur, facile graviores rixae ac tumultus possint excitari, poterit ordinarius, si pro sua conscientia cum deputatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac forma ommissa, privatum aliud examen, caeteris tamen ut supra servatis, adhibere.

Synodus alia potest addere.

§ 11. Licebit etiam synodo provinciali, si quae in supradictis circa examinationis formam addenda remittendave esse censuerit, providere.

Clausulae firmitatem et observantiam praesentis constitutionis inducent.

§ 12. Et ut praesens nostra constitutio firmiter et inviolate ab omnibus observetur, easdem dictorum praedecessorum constitutiones innovando, auctoritate apostolica, tenore praesentium, omnes et singulas collationes, provisiones, institutiones et quasvis alias dispositiones parochialium ecclesiarum ab eisdem episcopis ac quibusvis aliis collatoribus, tam ordinariis quam delegatis, etiam dictae Romanae Ecclesiae cardinalibus, ac Sedis Apostolicae legatis vel nuntiis, praeter et contra formam praesentis nostrae constitutionis, praesertim in examine per curriculum faciendo, praescriptum post tempus infra expressum faciendas, nullas, irritas ac nullius roboris vel momenti fore et esse, nullumque provisum seu institutum ius aut titulum, et coloratum, possidendi praebere, et parochiales ecclesias, ut prius ante collationes huiusmodi vacabant, ex tunc vacare decernimus et declaramus; illaeque omnes sic pro tempore vacantes, si episcopus, qui curam dicti examinis habere debet, praemissa non fecerit, ad eius metropolitanum; si vero archiepiscopus idem facere praetermiserit, ad Sedem Apostolicam dispositionem specialiter devolvantur.

Collatoribus terminus praefigitur praesentandi, instituenti, etc.

§ 13. Insuper, ne parochiales ecclesiae diu in suspensio maneat, in maximum animarum periculum, quarumque parochialium ecclesiarum, quarum, dum pro tempore vacant, ad episcopos et archiepiscopos et quoscumque alios ordinarios collatores provisio et collatio spectat, de quibus iidem episcopi et ordinarii intra sex mensium spatium a die vacationis earundem, perfecto examine, iuxta formam praesentis nostrae constitutionis non providerint, ac illarum etiam quarum collationes aliis ex indulto Sedis Apostolicae competunt, ad quas, occurrente illarum vacatione, episcopi et archiepiscopi praefatas personas, per examen, concursu, ut praefertur, habito, iuxta formam praescriptam approbatas, et magis idoneas non elegerint, aut electas iis, ad quos collatio spectabit, pro collatione obtinenda, infra quatuor mensium spatium, a die illarum vacationis, non significaverint, nec non parochialium ecclesiarum similiumque iurispatronatus ecclesiastici vel laicorum, seu clericorum et laicorum simul fuerint, si praesentatus, intra tempus eisdem personis a iure praefixum, praevio examine praedicto, approbatus, petatur institui, institutioque ipsa per duos menses a die praesentationis dilata fuerit, collatio, provisio, institutio ad eosdem supranominatos, ut praemittitur, pariter devolvatur, data tamen in parochialibus iurispatronatus optione ipsius patronis, ut si institutio ad ordinarios spectabit, ipsis ordinariis illam facere negligentibus, et ultra dictos duos menses differentibus, possint, pro huiusmodi institutione obtinenda, habere recursum ad metropolitanum vel vicinorem ordinarium aut ad Sedem Apostolicam.

Terminum decem dierum ad nominandum praefixum nemini licet protrahere.

§ 14. Prohibentes etiam eisdem ordinariis et personis per hanc nostram constitutionem, ad nominandum idoneos clericos coram deputatis examinadoribus

praefixum, ultra alios decem dies prorogare audeant vel praesumant.

§ 15. Districtius inhibentes ne quis, quacumque sit super hoc auctoritate munitus, contra formam superius expressam, de huiusmodi parochialibus ecclesiis, ut praefertur, disponere, vel circa illas alias quidquam innovare quoquomodo praesumat.

§ 16. Ut autem, non solum dignis, sed magis idoneis repertis, iuxta ordinationem nostram, huiusmodi parochiales ecclesiae conferantur, volumus et eadem auctoritate decernimus quod, si episcopus aut alius ordinarius minus habilem, posthabitis magis idoneis, elegerit, possint ii, qui reiecti fuerint, a mala electione huiusmodi ad metropolitanum; vel, si ipse eligens metropolitanus aut exemptus fuerit, ad vicinorem ordinarium, uti nostrum et Sedis Apostolicae delegatum, aut alias ad Sedem Apostolicam appellare, ac praeelectum ad novum examen, coram ipso appellationis iudice et eius examinadoribus, provocare; et, constituto de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoque revocato, parochialis magis idoneo per eundem iudicem appellationis auctoritate nostra, quatenus collatio ad episcopum, a quo appellatum fuit, spectaret, conferatur, alias eidem magis idoneo, per iudicem appellationis approbato, conferenda remittatur ad eum, ad quem collatio, provisio vel institutio spectabit.

§ 17. Haec tamen appellatio interposita interim non impediat aut suspendat quominus electio per ordinarium primo loco facta, interim debita demandetur executioni, et provisos ab eadem ecclesia, causa appellationis huiusmodi pendente, non amoveatur.

§ 18. Si quis a sententia per iudicem appellationis lata duxerit appellandum, is tunc ad primatem praedictum seu Sedem Apostolicam appellabit.

§ 19. Si secus in praemissis omnibus et singulis actum et attentatum fuerit, irritum decernimus et inane.

Nec formam examinis, celebrationis huiusmodi statu immutare.

Ad quem appellari possit, si minus idoneo conferatur ecclesia.

Huiusmodi tamen appellatio exequatur, primo deputatione non impedit.

A iudice appellationis ad primatem, vel ad Sedem Apostolicam appellatur.

Si secus actum fuerit, irritum esto.

Derogatio constitutionum.

§ 20. Non obstantibus quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non exemptionibus, indultis, privilegiis, praeventionibus, affectionibus, novis provisionibus, quibuscumque etiam Universitatibus vel aliis quomodolibet, ad certam summam, per Sedem Apostolicam concessis. Quibus omnibus, etiamsi de illis, specialis, specifica, expressa et individua mentio, seu quaevis alia expressio habenda esset, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, ad effectum praesentium, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Spolia transumptis danda.

§ 21. Volumus autem quod praesentium transumptis etc.

Praesentes publicatas omnes abligant.

§ 22. Quodque ipsae praesentes literae valvis Camerae et Cancellariae Apostolicarum, et Audientiae causarum Palatii Apostolici, et in acie Campi Florae, dimissis inibi copiis, publicatae et affixae, post ultra menses tres, intra post sex vero menses, omnes ita afficiant et arcent, ac si illis personaliter intimatae fuissent.

Clausulae.

§ 23. Nulli ergo omnino hominum etc. Datum Romae apud S. Petrum, anno incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, quartodecimo kalendas septembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 19 augusti 1567, pontif. anno II.

LXIV.

Spoliorum nomine ad reverendam Camera Apostolicam spectantium non veniunt ornamenta et paramenta ecclesiarum, nec suppellectilia domestica, neque bona clericorum, qui beneficia aut pensiones non excedentes summam ducatorum triginta habuerunt, sed eorum ecclesiis dari debent.

Pius episcopus servus servorum Dei ad perpetuam rememoriam.

Romani Pontificis providentia circumspecta ad ea sollicitudinis suae partes Bull. Rom. Vol. VII.

potissimum convertit, per quae singulis ecclesiis debita obsequia et opportuna subventionis auxilia minime subtrahantur. Cum itaque, sicut accepimus, nonnulli patriarchae, archiepiscopi, episcopi et abbates seu commendatarii, ac alii beneficia ecclesiastica obtinentes, proprii honoris et salutis immemores, etiam praetextu facultatum testandi eis per Sedem Apostolicam concessarum, in eorum ultimis voluntatibus res sacras ac vasa, ornamenta et paramenta ecclesiastica, aliaque cultui divino dicata, quandoque ex fructibus ecclesiasticis per eos acquisita, non ecclesiis et monasteriis ac beneficiis, quibus praefuerunt, seu a quibus proventus ecclesiasticos et stipendia acceperunt, prout rationi et honestati consentaneum foret, sed aliis locis, etiam aliquando non piis, ac interdum eorum consanguineis et affinibus relinquere; ac Camerae Apostolicae collectores, praetextu quod illa sub appellatione spoliorum veniant, tamquam eiusdem Camerae spolia exigere et percipere non erubescant, in maximum religionis dedecus, ac ecclesiarum, monasteriorum et beneficiorum eorumdem detrimentum, ac relinquentium animarum periculum, scandalumque plurimorum.

§ 1. Nos, abusibus scandalisque huiusmodi providere, ac singularum ecclesiarum et monasteriorum ac beneficiorum indemnitati, animarumque quorumlibet saluti consulere volentes, motu proprio, et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura constitutione, statuimus, ordinamus, decernimus et declaramus quod de caetero omnia et singula ornamenta et paramenta ac vasa, necnon missalia et gradualia, ac cantus firmi et musicae aliter quomodolibet nuncupati libri, et aliae res sacrae, etiam auri et argenti, ac quaecumque alia bona per quoscumque patriarchas, archiepiscopos, episcopos,

Causae istius constitutionis.

Ornamenta et paramenta ac res sacrae et alia bona ad nomen et cultum divinum spectantia non veniunt sub nomine spoliorum pertinentium Camerae Apostolicae, sed spectant ad ecclesias tempore obitus illarum relinquentium.

abbates seu commendatarios, et alios quoscunque, quaecumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, saecularia et quorumvis Ordinum regularia, in titulum vel commendam aut alias quomodolibet obtinentes, quocumque nomine vel titulo censeantur, etiamsi de illis et eorum qualitatibus specialis et expressa mentio habenda foret, ad usum et cultum divinum, etiam in eorum privatis aedibus et cappellis vel oratoriis destinata, tempore eorum obitus ex testamento vel ab intestato relicta, sub quibusvis facultatibus testandi et alias disponendi de bonis per eos ex altari vel alias quomodolibet acquisitis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores et successores nostros ac nos, sub quibusvis tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu proprio, et alias quomodolibet concessis et concedendis, minime comprehendantur, nec sub appellatione spoliolum veniant, sed ad singulas ecclesias, monasteria, etiam conventu carentia, et beneficia huiusmodi, in quibus resederint, aut quibus praefuerint, seu quae alias obtinuerint, omnino spectent et pertineant, ac spectare et pertinere.

Successores in ecclesiis propria auctoritate illa apprehendere possunt.

§ 2. Illaque post eorum obitum eisdem ecclesiis, monasteriis et beneficiis, etiam si in Romana Curia et procul ab illis decesserint, vel ad illa numquam accesserint, etiam si antea ecclesiarum et monasteriorum regimini cesserint, vel beneficia huiusmodi renunciaverint, eo ipso applicata et incorporata sint et esse censeantur. Ita quod liceat, illis defunctis, in eisdem ecclesiis, monasteriis et beneficiis successoribus, ac ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi capitulis et conventibus respective, illa propria auctoritate libere apprehendere, ac eorum ecclesiis et sacristiis applicare et incorporare.

§ 3. Ac quaecumque donationes, ac

relicta et legata, testamenta et codicilli et aliae ultimae voluntates, seu spolia desuper, contra praesentis constitutionis nostrae tenorem, quomodolibet pro tempore facta, quoad praemissa, nulla et invalida nulliusque roboris et momenti existant, et personis, etiam ecclesiasticis, seu locis, etiam piis aut ecclesiasticis, aliis quibuscumque, in quarum seu quorum favorem pro tempore facta fuerint, minime suffragentur, nec per ea eisdem personis seu locis vel aliis ecclesiis huiusmodi aliquod ius in rebus praedictis vel ad illas acquiri posse.

§ 4. Quinimmo res sacras ac alia bona praedicta, quocumque nomine vel titulo, pro tempore detinentes, ad illa ecclesias et monasteria ac beneficia, per defunctos quomodolibet acquisitis, ut praefertur, iuxta praesentium tenorem, realiter et cum effectu restituendum et consignandum, quibusvis dispositionibus de illis in contrarium quomodolibet factis minime attentis, omnino teneantur, et ad id per censuras et poenas, etiam furti et sacrilegii, ac alia iuris et facti remedia opportuna, cogi et compelli possint et debeant.

§ 5. Insuper, ne deinceps contingat, insolentia spoliolum Camerae Apostolicae collectorum vel subcollectorum, aliquas ecclesias nec hominum quemquam damno et iniuria affici, nec cuiquam de caetero vertatur in dubium quae res habenda sint nomine spoliolum, simile modo statuimus, decernimus et declaramus quod quaecumque scamna, cathedrae, arcae et, etiam lignae vel lapideae, etiam marmoreae, mensae et tabulae, ac quaecumque dolia seu vasa vinaria vacua et alia similia suppellectilia domestica, per quosvis presbyteros seu clericos, ab humanis pro tempore decedentes, tempore eorum obitus, in ecclesiis seu eorum domibus ecclesiarum earundem vel alibi, ubi locorum relicta, etiam si ex fructibus et proventi-

Et de illis obitu et placuisset disponi prohibetur.

Defunctoresque illorum bonorum ad restitutionem compelli debent.

Suppellectilia presbyterorum, et clericorum non veniunt sub nomine spoliolum.

bus beneficiorum, quae dum viverent, obtinebant, acquisita fuerint, sub spoliolum appellatione minime veniant, nec pro spoliolum ullo modo reputari possint.

Spoliolum non potest praestendi per obitum obtinentis beneficium vel pensionem non excedentes xxx ducatos.

§ 6. Praeterea, quod nullum spoliolum Camerae praefatae fieri, nec quicquam a quibusvis spoliolum Camerae huiusmodi collectoribus vel subcollectoribus exigi possit per obitum illius, qui, dum viveret, unum vel plura beneficia ecclesiastica obtinuerit, cuius vel quorum simul fructus, redditus et proventus triginta ducatorum auri de Camera, secundum communem aestimationem, valorem annum non excesserint, aut qui pensiones annuas super quibusvis fructibus ecclesiasticis usque ad dictum valorem annuatim perceperit, dummodo tamen is se ab omni illicita negotiatione et a sacris canonibus prohibita abstinerit. Ita quod, si quis dictorum collectorum aliquid ex bonis quorumvis defunctorum, qui similia beneficia obtinuerint, seu similes pensiones perceperint, praetextu spoliolum eiusdem Camerae percipere, aut alias contra praesentes nostras literas attentare praesumpserit, ad totalem bonorum per eum perceptorum restitutionem teneatur, ac ad viam iuris, etiam per similes censuras et poenas, cogi et compelli possit et debeat.

Inhibito contra spoliolum collectores, ne desuper se intromittant.

§ 7. Districtius inhibentes quibusvis Camerae praefatae spoliolum collectoribus, nunc et pro tempore existentibus, sub indignationis nostrae, et privationis eorum officiorum poena, ne in ornamentis et paramentis, ac vasis et libris praefato cultui divino dicatis, ac alias in rebus sacris, necnon suppellectilibus, praefatis quomodolibet se intromittant, nec in eorum inventariis tamquam spolia redigant seu describant, sed ornamenta et paramenta, necnon vasa et libros, aliaque divino cultui dicata huiusmodi ecclesiis et monasteriis, cappellis et aliis beneficiis huiusmodi, eorumque rectoribus et aliis praefatis li-

beris admittant et consignent, ac consignari faciant cum effectu, ac suppellectilia praedicta, in locis, ubi constiterint, relinquant.

Decretum ir- rianum.

§ 8. Ac decernentes sic, in praemissis omnibus et singulis, per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere, ac irritum et inane quicquid secus super iis a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum deputatio et facultates.

§ 9. Quocirca dilectis Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, et singulis locorum ordinariis, ac maiorem dignitatem post pontificalem in universis ecclesiis cathedralibus et metropolitanis pro tempore obtinentibus, per apostolica scripta, motu simili, mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, praesentes literas et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, quoties pro parte quorumcumque in praemissis interesse habentium, ut praefertur, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eis in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes literas et in eis contenta quaecumque firmiter observari, ac singulos, quos literae ipsae concernunt, illis pacifice gaudere, non permittentes eos desuper quomodolibet indebite molestari. Contradictores auctoritate nostra, appellatione postposita, compescendo.

Clausulae derogatorias.

§ 10. Non obstantibus apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, necnon ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, facultatibus testandi, aliisque privilegiis, indulgentiis et literis apostolicis, quibusvis concessis, approbatis

et innovatis, etiam de illis eorumque totis tenoribus specialis et expressa mentio facienda esset, illorum tenores pro sufficienter expressis habentes, illis in reliquis in suo robore permanentibus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Divisio ornamentorum etc. quando beneficiatus obtinet plura beneficia.

§ 11. Volumus autem quod si aliquis ex patriarchis, episcopis, abbatibus seu commendataris et aliis beneficiatis praefatis, pluribus ecclesiis seu monasteriis pro tempore, simul vel successive, praefuerit, seu plura beneficia obtinuerit, ornamenta et paramenta ac res et bona praedicta, ad illa omnia, habita ratione fructuum et temporis quo eadem beneficia possedit, omnino pertineant, et proportionaliter inter ea dividantur.

Forma publicae constitutionis.

§ 12. Quodque praesentes litterae in Cancellaria nostra Apostolica et acie Campi Florae de more publicentur, et inter constitutiones perpetuo valituras describantur.

Transumptum fides.

Sanctio penalis.

§ 13. Et quia difficile foret etc.

§ 14. Nulli ergo omnino hominum etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo sexagesimo septimo, III kalendas septembris, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 30 augusti 1567, pontif. anno II.

LXV.

Iurisdictio consulum artis lanæ in Urbe, cognoscendi causas ad artem ipsam spectantes.

Pius Papa V. motu proprio, etc.

Causa constitutionis.

Ut ad artis lanæ, quae tamquam nobilibus Mediolani, Neapoli, Florentiae aliisque insignibus civitatibus, in illarum decus et ornamentum, ac civium et populi utilitatem et sustentationem, quam maxime quotidie exercitatur, exercitium etiam in hac alma Urbe nostra, temporum iniuria

iam pene collapsum, restaurandum, et suo pristino splendori restituendum, dilecti filii collegium seu societas mercatorum artis lanæ Urbis nostrae eo efficacius excitentur, illique alacrius intendant, quo uberiori Sedis Apostolicae munificentia noverint se confoveri, collegium seu societatem praedictam specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes.

Confirmatio privilegiorum et statutorum artis lanæ Urbis.

§ 1. Omnia et singula ipsius collegii seu societatis capitula, ordinationes, statuta, privilegia, indulta, immunitates, exemptiones aliasque gratias a quibuscumque Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris quomodolibet concessa, approbata et innovata, etiam illa in usu esse desierint, illorum omnium necnon litterarum et instrumenti seu instrumentorum desuper confectorum tenores, pro expressis et insertis habentes, ac, prout illa concernunt, in dictis literis seu instrumentis contenta, et inde secuta quaecumque licita et honesta ac sacris canonibus non contraria, apostolica auctoritate perpetuo confirmamus et approbamus, ac illis perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiciamus, omnesque et singulos iuris et facti defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, supplemus, quoad omnes et singulas personas dictam artem exercentes in perpetuum.

§ 2. Necnon quod moderni et pro tempore existentes ipsius collegii seu societatis consules, de omnibus et singulis causis, tam civilibus quam criminalibus seu mixtis, etiam ratione praeteritorum (quatenus instructae non sint), lanæ artem concernentibus, iuxta praefata statuta et ordinationes in futurum cognoscere, easque decidere et terminare libere et licite valeant, ita quod causae praefatae per modernos et pro tempore existentes Urbis praefatae gubernatorem et senatorem et conservatores aliosque capitulinos iudices et caeteros, etiam maiores, magistratus, quovis

Iurisdictio et facultates consulum eiusdem artis cognoscendi causas artem ipsam concernentem.

praetextu vel colore, reassumi non possint, ipsos consules in ordinarios iudices constituendo et deputando, perpetuo statuimus et ordinamus. Ac confirmationem, approbationem, adiectionem, supplementationem, exemptionem, liberationem, constitutionem, deputationem, statutum et ordinationem praefata suos plenarios et integros effectus sortiri, et inviolabiliter observari, ac eisdem exercentibus et collegio suffragari, et illos ad omnimodam suorum statutorum observationem teneri, et efficaciter obligatos fore.

Clausula preservativa.

§ 3. Ac litteras super praesentibus faciendas in libris Camerae et Capitolii, si videbitur, registrari, et nullo umquam tempore, quovis quaesito colore vel ingenio, de subreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae defectu notari vel impugnari, nec sub quibusvis revocationibus, suspensionibus vel derogationibus, limitationibus similium vel dissimilium gratiarum, a nobis vel dicta Sede pro tempore emanatarum, comprehendi, sed semper ab illis exemptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum et validissimum statum restitutas, et de novo, etiam sub data per eosdem collegium seu societatem eligenda, concessas ac validas et efficaces esse et censi.

Decretum irritans.

§ 4. Et sic per quoscumque iudices etc., etiam S. R. E. cardinales, sublata etc., iudicari et definiri debere; irritum quoque etc. decernimus.

Inhibitio contra iudices Urbis, ne consules et alios de super impediant.

§ 5. Necnon modernis et pro tempore existentibus camerario, praesidentibus et clericis Camerae Apostolicae, ac senatori, conservatoribus, gubernatori aliisque Urbis praedictae magistratibus, dohaneriis, commissariis et aliis personis, ne collegium seu societatem, illiusque singulas personas praedictas super praemissis in aliquo molestare, perturbare vel impedire, quovis quaesito colore vel ingenio, audeant seu praesumant, in virtute sanctae

obedientiae, et sub indignationis nostrae, ac mille ducatorum auri de Camera per contrahentes eo ipso, toties quoties etc., incurrenda, partim collegio seu societati huiusmodi, partim hospitali S. Iacobi incurabilium de Urbe applicanda poenis, districtius inhibemus; quinimmo, collegio illiusque personis praefatis, quoad praemissa eorumque executionem, quantum in eis fuerit, ac prout ad illos, communiter vel divisim, pertinebit, faveant et assistant, ac eadem praemissa integre observari faciant, praecipimus et mandamus.

Clausula derogatoria.

§ 6. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac praescriptione, etiam longissimi temporis; necnon dictae Urbis, etiam iuramento, etc. roboratis, statutis, consuetudinibus, inhibitionibus, declarationibus et decretis, etiam per nos et quosvis Romanos Pontifices praedecessores nostros, etiam motu simili, etc. hactenus factis et in posterum faciendis; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis, etiam populo Romano, senatori, conservatoribus, gubernatori praedictis, ac clericis et gabellariis, dohaneriis, commissariis aliisque deputatis et personis, quocumque nomine nuncupatis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie, etiam motu et scientia similibus, concessis etc., quibus omnibus in literis latissime extendendis, illorum tenores etc., hac vice latissime derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque, cum clausulis opportunis.

Fiat, ut petitur. M.

§ 7. Et cum absolutione a censuris, ad effectum etc.; et quod instrumenta, litterarum, statutorum, privilegiorum, exemptionum aliorumque praedictorum tenores habeantur pro expressis, seu in toto vel parte exprimi, aut de verbo ad verbum inseri possint. Et cum confirmatione, approbatione, adiectione, supplementatione, exem-

Repetitio clausularum.

ptione, liberatione, statuto, ordinatione, decreto, inhibitione, praecepto, mandato et derogatione praefatis, quae hic pro singulariter repetitis habeantur, in forma gratuita, ad perpetuam rei memoriam, latissime extendendis, et cum opportuna, si videbitur, executorum deputatione, qui assistant, etiam sub censuris etc. cum potestate aggravandi etc., interdictum ecclesiasticum apponendi, invocato etiam ad hoc, si opus sit, auxilio brachii saecularis, cum derogatione constitutionum de una et duabus diaetis, non tamen ultra tres.

Sola signatura
ra sufficit.

§ 8. Et quod sola praesentis motus proprii sufficiat signatura, et ubique, etiam in iudicio, fidem faciat, regula contraria non obstante, super qua literae, etiam per breve nostrum, cum maiori et veriori praemissorum expressione, expediri possint.

Datum Romae apud S. Petrum, nonis septembris, anno 11.

Fiat. M.

Dat. die 5 sept. 1567, pontif. anno 11.

LXVI.

Declaratio quod Ordines tam S. Dominici, et S. Francisci, quam Eremitarum S. Augustini, et Carmelitarum, ac Servorum B. Mariae sunt vere et proprie Ordines religiosi Mendicantes, etiam si in communi bona, quamvis immobilia, possideant, eorumque gratis omnibus perfruuntur.

Pius Papa V. ad futuram rei memoriam.

Exordium.

Romanus Pontifex, tam universalis christianae quam singularum eius Religionum praecipuus defensor, omnibus illarum incommodis, pro sui pastoralis officii debito, libenter occurrit, et eorum indemnitati, salubribus, iuxta temporum morumque exigentiam, declarationibus et aliis remediis consulere solet opportunis.

§ 1. Sane, licet dilecti filii omnium Mendicantium Ordinum fratres a contributione seminarii clericorum, in qualibet civitate iuxta eiusdem concilii formam erigendi, per Tridentini concilii decreta eximantur, nosque, inter alia, eisdem Mendicantium Ordinum fratribus concessa privilegia, eos et eorum quemlibet, tam a seminarii huiusmodi contributione quam subsidio quomodolibet, necnon decimis quibuscumque et caeteris aliis oneribus, apostolica auctoritate similibus exemimus et liberaverimus, eosque ad illorum omnium contributionem nullo unquam tempore cogi et compelli posse decreverimus; cum tamen non sine animi molestia nuper accepimus, nonnulli locorum ordinarii, et forsan in provincialibus conciliis, eo forsan sub praetextu quod Ordinum Mendicantium fratres huiusmodi bona stabilia ex indulto seu dispensatione apostolica retinere possunt, et propterea Mendicantes revera non sint, eos ad seminarii subsidii, decimarum et aliorum onerum huiusmodi contributionem cogere forsan praesumpserunt, et in dies praesumunt, in grave ipsorum Ordinum gravamen et praedudicium non modicum.

Declaratio de
qua in rubr.

§ 2. Nos, animo revolventes eos ex fructibus bonorum huiusmodi varias reipublicae christianae utilitates afferre, cum ex ipsis varios magistros et doctores manteneant, ex quorum doctrina ipsorum fratres novitii, eruditi postmodum effecti, gregem dominicum praedicationibus suis, consiliis, confessionibus, orationibus aliisque innumeris pietatis operibus iuvent et pascant, eorumque domos, non minus quam ea, quae per ordinarios erecta sunt, seminaria vocari posse, et propterea Mendicantium nomen amittere nullo modo debere. Volentes idcirco omnem dubitandi materiam amputare, omnes et singulos Mendicantium Ordinum fratres huiusmodi, ac eorum singulos a quibusvis excommu-

Causa huius
depositionis.

nicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, necnon quarumcumque litium et causarum, coram quibusvis iudicibus et ubicumque quomodolibet pendentium, status et merita, nominaque et cognomina iudicium et colligantium, necnon quorumcumque privilegiorum, indultorum, exemptionum et immunitatum eorumdem Ordinum Mendicantium fratribus hactenus quomodolibet concessorum tenores, praesentibus pro expressis habentes, lites quoque et causas praefatas, ut praefertur, pendentes, ad nos harum serie advocantes, illasque penitus extinguentes, et colligantibus huiusmodi perpetuum super praemissis silentium imponentes, motu proprio, non ad ipsorum fratrum vel alicuius eorum nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, omnes et singulos quatuor Mendicantium Ordinum, videlicet S. Dominici, et S. Francisci, ac Eremitarum S. Augustini, necnon Carmelitarum, et quos etiam recenseri volumus, Servorum B. Mariae nominibus comprehensos fratres, eorumque domos, monasteria et loca, etiamsi in communi propria bona, tam mobilia quam immobilia et stabilia ac alia quaecumque, possederint, Mendicantium vocabulo et omnibus et singulis Mendicantium privilegiis eis quomodolibet concessis uti posse et debere, nec super praemissis ullo unquam tempore molestari posse, auctoritate apostolica per praesentes statuimus et declaramus, ac tam concilii Tridentini, quam omnia et singula alia decreta, statuta, ordinationes, privilegia et iura de Mendicantibus loquentia, ad omnes et singulos

Ordines praefatos eorumque domos et loca, etiam propria bona in communi tamen retinentes, extendimus et ampliamus, illaque de illis loqui etiam auctoritate praefata, per easdem praesentes, declaramus.

§ 3. Ac insuper eisdem ordinariis et quibusvis aliis, tam ecclesiasticis quam saecularibus, quavis auctoritate fungentibus, in virtute sanctae obedientiae, et aliis arbitrio nostro moderandis poenis, similiter per praesentes mandamus ut, si quid per eos, tam nostro quam praedecessoris nostri temporibus, tam ratione seminarii, subsidii et decimarum, quam aliorum onerum huiusmodi, exactum fuit, id totum eisdem fratribus, omni mora et dilatione postpositis, restituant, districtius inhibentes eisdem locorum ordinariis caeterisque personis, tam ecclesiasticis quam saecularibus, quavis auctoritate fungentibus, et cuiusvis dignitatis, gradus et conditionis existentibus, ne eosdem Mendicantium Ordinum fratres praefatos, bona huiusmodi retinentes, quovis praetextu, super seminarii, subsidii et decimarum contributione molestare, inquietare vel perturbare audeant vel praesumant.

Inhibitio contra ordinarios et alios, ne de super eos molestent, et si quid exactum est restituant.

§ 4. Decernentes quoque praesentes literas nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vicio, aut intentionis nostrae vel quopiam alio defectu, notari vel impugnari nullatenus posse; minusve sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, modificationibus, limitationibus, restrictionibus et aliis contrariis dispositionibus, tam per nos quam etiam successores nostros quomodolibet, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis, irritantibusque decretis, pro tempore factis et faciendis, quorumcumque tenorem existant, includi, sed, illis non obstantibus, in suis robore et efficacia persistere, et quoties illae ema-

Clausulae praeservativae.

nabunt, toties in pristinum statum restituas, repositas et plenarie reintegratas, etiam sub data etiam per ipsos eligenda de novo concessas esse, et ita incommutabilis voluntatis et intentionis nostrae esse; et ad hoc, ut perpetua firmitate substant, vim validi et efficacis contractus inter Sedem Apostolicam et praefatorum Ordinum Mendicantium huiusmodi fratres habere debere. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac Sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari debere; irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executorum
deputatio et fa-
cultates.

§ 5. Quocirca, dilectis filiis Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, necnon quarumcumque, tam cathedralium quam collegiarum, ecclesiarum decanis, praepositis, archipresbyteris, archidiaconis, thesaurariis et quibuscumque aliis in eisdem ecclesiis dignitates obtinentibus, ubilibet et in quibuscumque regionibus, terris et locis existentibus, per praesentes motu simili mandamus quatenus ipsi et eorum cuilibet, per se vel alium seu alios, praesentes literas et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum fratrum vel alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis omnibus etc., pacifice frui et gaudere, non permittentes eos vel eorum quempiam super illis quomodolibet indebite molestari. Contradictores, quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo. Et nihilominus, legitimis super his habendis servatis processibus, censuras

et poenas ipsas etiam aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 6. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris nostri, de una, et concilii generalis de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas quis, vigore praesentium, ad iudicium non trahatur, et aliis apostolicis, necnon in provincialibus et synodalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus; ac quibusvis, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis, clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu simili, et ex certa scientia, ac apostolicae potestatis plenitudine, ac alias quomodolibet, etiam consistorialiter concessis, approbatis, confirmatis, et saepius innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis illorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio seu aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret (tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris), hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas, non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 7. Volumus autem quod praesentium transumptis etc.

§ 8. Quodque eadem praesentes in val-

Clausulae de-
rogatorias

Transumptio-
rum fides.

Forma et ef-
fectus publi-
cationis.

vis Cancellariae Apostolicae et basilicae Principis Apostolorum de Urbe necnon in acie Campi Florae per aliquem ex cursoribus nostris publicentur, et inter extravagantes constitutiones perpetuo valituras conscribantur, ac, postquam publicatae fuerint, plenam et indubiam fidem faciant, necnon omnes et singulos illas concernentes perinde ligent, ac si essent personaliter intimatae.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die III octobris MDLXVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 3 octob. 1567, pontif. anno II.

LXVII.

Prohibitio transeundi ab Ordine fratrum Minorum Cappuccinorum S. Francisci de Assisio ad Ordinem Minimorum Sancti Francisci de Paula, et contra.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Sedis Apostolicae solertia, dum ad salutare quorundam remedium extructa in eorum detrimentum vergere conspicit, ne quod illis profuturum maturitate summa providisse comperitur, noxium incauto ministerio efficiatur, celeris provisionis opem afferre consuevit, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

Causae huius
prohibitionis.

§ 1. Sane accepimus quod, cum aliquando contingat aliquos fratres religiosos, tam Ordinis S. Francisci Cappuccinorum quam eiusdem S. Francisci de Paula Minimorum nuncupatorum, de uno loco ad alium, etiam forsitan absque suorum superiorum licentia, transferri, exinde perturbationes et mala exempla inter eosdem fratres saepius oriri solent.

Prohibitio de
qua in rubrica.

§ 2. Nos, cupientes perturbationibus et malis exemplis huiusmodi, quantum cum Deo possumus, obviare, motu proprio, non ad alicuius instantiam, sed de nostra mera liberalitate et ex certa nostra scientia, quod de caetero, perpetuis futuris temporibus, nullus ex fratribus Cappuccinis ad dictum Ordinem S. Francisci de Paula,

Bull. Rom. Vol. VII.

78

nec, e converso, quod nullus frater eiusdem S. Francisci de Paula ad Ordinem fratrum Cappuccinorum huiusmodi, ullo umquam tempore, et quacumque etiam et quantumcumque iustissima causa, etiam de licentia suorum superiorum, se transferre possit, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo statuimus et ordinamus.

Poenae con-
traventium.

§ 3. Decernentes statutum et ordinationem huiusmodi, per fratres praefatos, sub indignationis nostrae poena, inviolabiliter observari debere, ac ex nunc irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, tam ordinaria quam delegata, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio con-
trariorum.

§ 4. Non obstantibus apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, ac statutis et consuetudinibus caeterisque contrariis quibuscumque.

Fides tran-
sumptorum.

§ 5. Caeterum, quia difficile foret praesentes literas ad singula quaeque loca, in quibus de eis fides forsitan facienda foret, deferri, volumus ut ipsarum transumptis etc.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die VI octobris, MDLXVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 6 octobris 1567, pontif. anno II.

LXVIII.

Homicidae, blasphemae, sacrarum imaginum percussores, aliaque nonnulla patrantes delicta in principatu Cataloniae, regno Aragonum, comitatibus Rosilionis et Ceritaniae, et confugientes ad ecclesias, possunt per iudices saeculares, cum interventu iudicum ecclesiasticorum, ab eisdem ecclesiis extrahi.

Pius Papa V, ad futuram rei memoriam.

§ 1. Exponi nobis nuper fecit charissimus in Christo filius noster Philippus,

Causa consti-
tutionis eden-
die.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

Hispaniarum rex catholicus, quod in regno Aragonum, et principatu Cataloniae, ac comitatibus Rosilionis et Ceritaniae, plures facinorosi gravia et atrocia crimina committentes reperiuntur, quae oculos divinae Maiestatis offendunt, et perpetrato crimine, ad ecclesias, monasteria, hospitalia, oratoria et sacella ad se in eis tuendum, ne per regiones et alios saeculares officiales iudices et ministros capiantur et de eorum delictis puniantur, confugiunt, regiam iurisdictionem illudentes, seque in suis facinorosis criminibus et delictis confoventes.

Philippi regis proces.

Ecclésiastica immunitas improbis delinquendi materiam praebere non solet.

Delinquentes quos in constitutione designat, ex locis ecclésiasticis immunitatis evelli posse decernit a saecularibus potestatibus, quibus licentiam impartitur.

§ 2. Quare praefatus Philippus rex, cui pro suo debito, provincias sibi subiectas sceleratis hominibus expurgare incumbit, nobis humiliter supplicari fecit ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, qui illius vices in terris gerimus, qui maleficos vivere pati vetuit, nolentes praemissa tam pessimi exempli sub silentio pertransire, et quod ecclésiastica immunitas improbis et facinorosis delinquendi materiam subministret, huiusmodi supplicationibus inclinati, eidem Philippo regi, quod omnes et singuli illius et suorum proregum et gubernatorum ac aliorum ministrorum iudices, officiales et ministri, saecularem iurisdictionem in dictis regno et principatu ac comitatibus ac singulis civitatibus, villis, oppidis et terris et locis in illis consistentibus et illis adiacentibus exercentes, omnes et singulos, cuiuscumque gradus, qualitatis, dignitatis et praeminentiae fuerint, qui crimina infrascripta, videlicet laesae maiestatis aut peccati notorii, propter quod ira Dei in filios diffidentiae venit, seu ex proposito deliberato assassinium seu incendium fecerint et commiserint, seu aliquam honestam mulierem virginem vel coniugatam aut viduam rapuerint, vel monetam aut publicas scripturas falsificaverint, seu publici fures, seu in stratis

aut viis publicis fuerint, seu aliquem archibusetum seu sclopetum, alias sclopio prohibito ad rotam, occidere procuraverint, et ad actum proximum devenerint, quamvis eum non vulneraverint vel tetigerint, aut per triginta passus ante ipsas ecclesias, monasteria, oratoria, sacella homicidium commiserint, seu qui plura homicidia perpetraverint, seu si atrociores blasphematores, et qui imaginem Dei vel sanctorum percusserint vel deturpaverint, sive ex ira vel in contemptum combusserint, vel in terra proiecerint, seu qui nocturno tempore, per civitates, oppida et loca furta commiserint, ad quascumque, etiam metropolitanas et cathedrales, collegiatis et alias ecclesias, monasteria, oratoria, sacella saecularia et quorumvis Ordinum regularia confugientes, ab illis extrahere, capere, incarcerare et, prout iustitia et suorum demeritorum qualitas exegerit ac requisiverint, punire et castigare, absque conscientiae scrupulo, et censurarum et poenarum contrafacientibus praemissa inflictarum incursu, libere et licite possint et valeant, tenore praesentium, auctoritate apostolica et ex certa nostra scientia, licentiam et facultatem damus, concedimus et elargimur.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, privilegiis quoque, indultis, etiam in favorem dictarum ecclesiarum et monasteriorum illorumque Romanos Pontifices praedecessores nostros et nos ac Sedem Apostolicam quomodolibet et sub quibuscumque verborum formis et tenoribus ac cum quibusvis clausulis et decretis concessis, confirmatis et approbatis, etiam *Mare Magnum* seu *Bulla Aurea* nuncupatis, ac ipsarum ecclesiarum immunitatibus eis a iure concessis, quibus omnibus, illorum tenores, ac si praesentibus de verbo ad verbum insererentur, pro expressis et insertis ha-

Obstantium derogatio.

bentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice latissime derogamus, ac sufficienter derogatum esse volumus et decernimus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Licentiam praefatam non concedit, nisi intervenit iudex ecclésiasticus loci; qui requisitus, si adesse noluerit, non officiet quin effectum licentiae concessa obtineat.

§ 4. Volumus autem, et dicta auctoritate decernimus ac declaramus, pro regem, gubernatorem et ministros regios, aut eorum iudices, officiales et ministros saecularem iurisdictionem exercentes, ab ecclesiis, monasteriis, oratoriis et sacellis huiusmodi aliquem delinquentem, sine interventu iudicis ecclésiastici loci illius, nec extrahere, nec illum capere et incarcerare posse, nisi et casu quo praefati iudices ecclésiastici requisiti una cum eisdem capturae et carcerationi intervenire et assistere recusaverint.

Delinquentes in carcerem ecclésiasticum mandati esse custodiendos, donec iudex ecclésiasticus de delicto cognoverit.

§ 5. Quodque delinquentes praedicti, postquam a dictis ecclesiis, monasteriis, oratoriis et sacellis extracti, capti et incarcerati fuerint, ad carceres curiae ecclésiasticae reponi, et in illis, sub tuto, securo et firmo carcere, ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit, per praefatos pro regem, gubernatorem, iudices, officiales, et ministros saeculares detineri et conservari debeant, ac ab illis extrahi, et iudicibus saecularibus praedictis consignari et tradi non possint, nisi prius cognito per dictum iudicem ecclésiasticum loci, si ipsi carcerati aliquod ex criminibus et delictis praedictis commiserint et perpetraverint, factaque commissione huiusmodi, si repertum fuerit ipsos carceratos aliquod ex criminibus et delictis praedictis commisisse et perpetrasse, illos eisdem iudicibus saecularibus, per praefatos iudices ecclésiasticos, sine alicuius conscientiae scrupulo, et irregularitatis et aliarum poenarum incursu, dari et consignari debere; et si per dictum iudicem ecclésiasticum iudicatum fuerit non esse aliquod ex supra dictis delictis, tunc per iudicem saecularem, si

sibi videbitur, haberi recursum ad iudicem ecclésiasticum cancellariae regiae principatus et comitatum huiusmodi volumus.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac contrariis quibuscumque.

Clausulae.

§ 7. Et quia difficile foret etc.

Fides danda transumptis.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die vi octobris MDLXVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 6 octobris 1567, pontif. anno II.

LXIX.

Litterae Pauli IV et Pii IV, per quas statuitur clericos principatus Cataloniae et comitatus Rosilionis in habitu et tonsura incedere debere, alias privilegio clericali non gaudeant, valent et intelligi debent iuxta terminos capituli VI sessionis XXIII Concilii Tridentini.

Pius Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Exposito alias felicitis recordationis Paulo Papae IV, praedecessori nostro, pro parte charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici, quod, licet iuxta canonicas sanctiones, clerici habitum et tonsuram clericales honeste deferre, alias privilegio clericali minime gaudere deberent; verum in principatu Cataloniae, et Rosilionis et Ceritaniae comitatibus, eidem Philippo regi subiectis, dictorum clericorum sine habitu et tonsura huiusmodi incedentium tanta inoleverat delinquendi licentia, seu potius insolentia, ut nulla fere in principatu et comitatibus praedictis homicidia, rapinae, assassinia et alia atrocia crimina committebantur, quorum aliquis clericus auctor vel particeps non existeret; idque

Constitutio Pauli IV.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Impunita sce-
lera peccandi
augent licen-
tiam.

ex eo provenire credebatur, quia dicti clerici, cum per curiam saecularem coerceri, et a iudicibus ecclesiasticis poena sanguinis affici non possent, iuxta exigentiam delictorum non puniebantur, et propter eorum impunitatem crescebat in eis peccandi libido, et facilitas veniae innocentibus delinquendi occasionem praebebat, et alii impunitatis huiusmodi exemplo, ad similia facinora perpetranda invitabantur.

Quare statui-
tur clericos
tam coniugatos
quam non con-
iugatos cum ha-
bitu et clericali
tonsura debe-
re incedere in
principatu Ca-
taloniae aliis-
que adiacenti-
bus provinciis.

§ 2. Dictus praedecessor, ipsius Philippi regis supplicationibus in ea parte inclinatus, venerabili fratri Salvatori, episcopo Clusinensi et suo Apostolicae Sedis in regnis Hispaniarum tunc nuncio, per eius in forma brevis literas commisit et mandavit quatenus omnes et singulos, tam coniugatos quam alios simpliciter tonsuratos, et minorum ordinum clericos non coniugatos, nullum beneficium ecclesiasticum obtinentes, in principatu et comitatibus praedictis pro tempore existentes, per edictum publicum in cathedralibus et metropolitanis ecclesiis principatus et comitatum huiusmodi, dum inibi populi multitudo ad divina audienda conveniret, alta voce denunciandum, et in valvis dietarum ecclesiarum affigendum, moneret et requireret, ac moneri et requiri faceret ut infra terminum duorum mensium, quos eis pro peremptorio termino et trina monitione canonica assignaret, de caetero vestem prolixam et birretum rotundum ac coronam, more illarum partium presbyterorum saecularium honeste deferrent, et sine armis offensivis incederent; et si, dicto termino elapso, non deferrent et sic ut praefertur non incederent, eosdem foro saeculari subiectos fore, et tamquam laicos per curiam saecularem, etiam usque ad vindictam sanguinis ultimique supplicii poena puniri posse; et quod, elapso anno ab edicto huiusmodi, vestem et birretum ac coro-

nam huiusmodi ad minus per sex menses ante perpetratum delictum detulissent, probandi onus eis incumberet, in dictis requisitione et monitione, eadem auctoritate decerneret.

§ 3. Felicis recordationis Pius Papa quartus vero, ad ipsius Philippi regis supplicationem, mandatum, ac cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis, literas praedictas per suas in forma brevis literas approbavit et innovavit, illasque perpetuae firmitatis robur obtinere, ac perpetuo inviolabiliter observari debere, et quatenus literae dicti Pauli praedecessoris, tunc publicatae et executioni demandatae non essent, per dictum Salvatorem episcopum aut alium pro tempore existentem partibus illis suum et dictae Sedis nuncium, illarum forma servata, iuxta illarum tenorem et formam publicari, et executioni demandari potuisse et debuisse decrevit, concessit et mandavit.

§ 4. Et quia ab oecumenico concilio Tridentino, sessione xxiii, capitulo vi, statutum et ordinatum existit quod nullus primae tonsurae initiatus, aut etiam in minoribus ordinibus constitutus, fori privilegio non gaudeat, nisi beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum et tonsuram deferens alicui ecclesiae ex mandato episcopi inserviat, vel in seminario clericorum aut aliqua schola vel universitate, de licentia episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos, versetur; in clericis vero coniugatis servetur constitutio Bonifacii VIII, *Qui cum unici*, modo ii clerici alicuius ecclesiae servitio vel ministerio ab episcopo deputati, etiam ecclesiae serviant vel ministrent, et clericali habitu et tonsura utantur, nemini, quoad hoc, privilegio vel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante.

§ 5. Praefatusque Pius praedecessor, per alias suas sub plumbo literas, quod omnes gratiae et concessionem, in omni-

Constitutio
Pii IV alteram
Pauli IV supra
confirmans.

Conditio re-
quisita ut pri-
vilegio fori cle-
ricus gaudeat
iuxta sanctio-
nem concilii
Tridentini.

Concessionem
autem omnes
contra tenorem
dicti canonis
firmavit Pius.

bus et singulis quibus illae statutis et decretis dicti concilii contrariantur, ipso iure revocatae, cassatae et annullatae, ac ad concilii huiusmodi terminos atque limites reductae essent et esse censerentur, et secundum decreta dicti concilii tantum observarentur, nec aliquid adversus dicta decreta et statuta apud aliquos permetterent, nec in aliquo suffragari possent, sed ea perinde haberi et reputari debere, ac si numquam emanassent, declaravit, statuit et ordinavit, prout in singulis praedecessorum literis et capituli concilii huiusmodi, quorum omnium tenores, ac si praesentibus de verbo ad verbum inserebantur, pro expressis habemus, plenius continetur.

Causa praesen-
tis constitutionis
edenda.

§ 6. Cum autem nuper praefatus Philippus rex nobis exponi fecerit quod a nonnullis dictas priores literas Pauli et Pii praedecessorum per concilium et posteriores literas dicti Pii praedecessoris huiusmodi revocatas, aut saltem moderatas, et ad decretum concilii praedicti reductas fuisse haesitetur, ad tollendam huiusmodi dubitationem, nobis humiliter supplicari fecit quatenus dubitationem et haesitationem huiusmodi de benignitate apostolica tollere dignemur.

Concilio Tri-
dentini sanctio-
nem enunciatis
constitutionib.
non officere de-
clarat et de-
cernit.

§ 7. Nos igitur, considerantes priores literas dictorum praedecessorum, et in eis contenta, statuta et ordinata, iusta, honesta et rationabilia esse, cum clerici ab illicitis et inhonestis se abstinere debeant, ipsique clerici, qui clericali charactere illiusque privilegiis et immunitatibus uti, frui et gaudere desiderant, habitum et tonsuram clericorum, prout presbyteri principatus et comitatum huiusmodi, deferre debeant, ipsius Philippi regis, asserentis in principatu et comitatibus huiusmodi presbyteros modo praedicto incedere consuevisse, supplicationibus hac parte inclinati, dictas priores literas, quarum veriores tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, ha-

beri volumus pro expressis, a statutis, et ordinatis in concilio huiusmodi, neque per posteriores literas dicti Pii praedecessoris revocatas esse, sed tantum ad terminos et dispositionem dicti capituli vi sessionis xxiii reductas esse et censi debere in omnibus et per omnia, per praesentes, auctoritate apostolica et ex certa nostra scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, declaramus.

§ 8. Et ut priores literae praedecessorum huiusmodi maiorem firmitatem et robur obtineant, illas confirmamus et approbamus, et inviolabiliter observari debere, iuxta terminos dumtaxat dicti capituli vi, mandamus; et si praefati clerici primae tonsurae non coniugati, beneficia ecclesiastica non obtinentes, et coniugati, contenta in dictis prioribus literis ipsorum praedecessorum, iuxta ordinata et statuta in dicto sexto capitulo concilii huiusmodi, non observabunt, et habitum et tonsuram dictos, prout clerici principatus et comitatum huiusmodi deferre consueverunt et deferunt, ut praefertur, non detulerint, foro et immunitate clericorum gaudere et frui non possint, sed ut tales laici per iudices saeculares, prout in dictis prioribus literis continetur, capi, carcerari, puniri et castigari possint et valeant.

§ 9. Et nihilominus venerabili fratri archiepiscopo Rossanensi apud praefatum Philippum regem, nostro et Sedis Apostolicae nuncio, quatenus priores literas praedecessorum huiusmodi, illarum forma servata, et iuxta illarum tenorem et formam, et iuxta terminos dumtaxat dicti capituli sexti, ac etiam praesentes, in ecclesiis praedictis publicare, et executioni demandare faciat.

§ 10. Necnon venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis dicti principatus et comitatum, easdem prae-

Praefatas con-
stitutiones pro
maiori valore
confirmat et ap-
probat.

Praefatas li-
teras per nun-
cium apostoli-
cum publicari
praecipit.

Adversus eam
contraven. non
possunt archiepi-
scopi et epi-

scopus decia-
rat.
senties et contenta in dictis prioribus ipsorum praedecessorum literis ac capitulo et praesentibus observare, illisque obedire, et contra illas venire et reclamare non posse.

Praesentes
litterae nullo
vicio notandae.
§ 11. Nec non praesentes et in eis contenta quaecumque, de subreptionis aut obreptionis vitio, sive intentionis nostrae aut quocumque alio defectu, notari et impugnari non posse, sed validas et efficaces existere, suosque debitos effectus sortiri debere in omnibus et per omnia.

Iuxta eorum
tenorem iudica-
ri debere de-
cernit.
§ 12. Et sic et non alias nec aliter, per quoscumque iudices et commissarios, et causarum Palatii Apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, iudicari et definiri debere, sublata eis et cuilibet illorum quavis aliter iudicandi et definiendi et interpretandi facultate, auctoritate et potestate; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus, concedimus, declaramus, statuimus, praecipimus et mandamus.

Clausulae.
§ 13. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac omnibus illis quae praefati praedecessores, in prioribus literis huiusmodi, non obstare voluerunt. Volumus autem quod praesentium transumptis etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIII octobris MDLXVII, pontificatus nostri anno II.

Dat. die 13 octobris 1567, pontif. anno II.

LXX.

*Quod spolia monachorum Ordinis Cistercensis spectent ad loca et monasteria in quibus professionem emisunt; et commendatarii aut commissarii Reverendae Camerae Apostolicae in illis se non intromittant*¹.

Plus Papa V, ad futuram rei memoriam.

Exordium.
Decet Romanum Pontificem iustitiae supremum assertorem ad ea libenter in-

¹ De institutione et toto statu huius Ordinis notavi plane in constitutione in Paschalis II, *Desiderium*, tom. II, pag. 210.

tendere, per quae gratiae a Sede Apostolica in favorem quarumcumque, praesertim religiosarum, personarum pro tempore emanatae suum, ut par est, consequantur effectum; et ut id facilius subsequi possit, dubiis et difficultatibus, quae superinde pro tempore oriuntur, aliquando per declarationis quandoque vero per alia remedia providere.

Causa huius
constitutionis.
§ 1. Sane cum, sicut dilecto filio Hieronymo de la Souchiere, abbate generali, vel, pro eo, dilecto filio Dionysio Laceronis, procuratore et vicario, etiam generali, Cisterciensis Ordinis, referente, accepimus, in statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel alia firmitate roboratis, dicti Ordinis, privilegiis quoque, indultis et literis apostolicis eidem Ordini concessis, ac per felicis recordationis Pium Papam IV, praedecessorem nostrum, et Sedem Apostolicam confirmatis, inter alia, disponatur quod, in spoliis, rebus et bonis monachorum Ordinem ipsum professorum, in quibusvis locis et monasteriis pro tempore decedentium, eorum abbates et priores commendatarii, pro tempore existentes, se intromittere nequeant, sed illa monasterii seu prioratus aut loci, in quo dictum Ordinem expresse professi fuerint, et seu eos decedere contigerit, conventuali mensae applicari et incorporari debeant; defuncto tamen superioribus diebus in monasterio de Casamari eiusdem Ordinis, Verulanensis dioecesis, quod dilectus filius Fulvius Philonardus clericus in commendam ex concessione seu dispensatione apostolica obtinet, quondam Antonio Pollutio, ipsius monasterii priore, praefatus Fulvius et quidam Camerae Apostolicae procurator aut commissarius, ipsius Antonii bona, ut ipsa forsitan in proprios usus convertere possint, apprehendere, et sibi appropriare contendunt, in gravem ipsius monasterii conventualis mensae iacturam, praeiudicium et gravamen.

Quod spolia
monachorum. Or-
dinis Cister-
ciensis, non
ad eorum com-
mendat. aut
cameram Apost.
sed ad loca, in
quibus profes-
sionem emis-
erunt, spectent.

§ 2. Nos, cupientes ut ea, quae per praedecessores nostros et Sedem praefatam roborata dicuntur, firmiter observentur, ac finem huiusmodi contentioni, futuris autem, quantum cum Deo possumus, obviare volentes, eosdemque Hieronymum abbatem et Dionysium ac singulos monachos Ordinis huiusmodi a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, motu proprio, non ad ipsorum, seu alicuius alterius pro eis, nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, quod de coeterno tam praefatus Fulvius, quam quicumque alii commissarii¹ quorumcumque monasteriorum et prioratuum vel aliorum locorum dicti Ordinis, tam citra quam ultra montes et in quibuscumque mundi partibus consistentium, et quicumque nostri et Camerae praefatae commissarii et procuratores quomodocumque, in spoliis, bonis et rebus, quaecumque sint, tam praefati Antonii, quam aliorum quorumcumque monachorum dicti Ordinis, in ipsorum commendatariorum monasteriis, prioratibus, locis et iurisdictionibus pro tempore decedentium, se intromittere non possint; sed illa ad monachos monasteriorum seu prioratuum, vel locorum huiusmodi, et seu eorum conventualem mensam, coniunctim vel divisim, pleno iure spectare et pertinere, ac eorumdem monachorum seu mensae fore et esse, eorumque possessionem realem et actualem adipisci et continuare; ipsosque monachos desuper per quoscumque commendatarios, etiam praetextu cuiusvis indulti seu concessionis sibi desuper facti, aut consuetudinis antiquitus observatae, et seu praefatum commissari-

¹ Leg. forsitan *commendatarii* (n. t.).

rium, seu quosvis alios, quavis auctoritate fungentes, molestari, perturbari vel inquietari non posse neque debere, auctoritate apostolica, per praesentes decernimus, illasque, quatenus opus sit, eisdem monachis concedimus et assignamus.

§ 3. Necnon, tam Fulvio, quam quibusvis aliis commendatariis et commissariis praefatis, ne in spoliis, rebus et bonis pro tempore decedentium monachorum huiusmodi, directe vel indirecte, quovis quaesito colore vel ingenio, se de coeterno intromittere audeant vel praesumant, sub excommunicationis maioris latae sententiae et aliis ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, etiam pecuniariis, arbitrio infrascriptorum iudicum infligendis et moderandis, districtius inhibemus.

§ 4. Ac tam venerabili fratri episcopo Soranensi, et dilecto filio Curiae causarum Camerae praefatae auditori generali, quam quibusvis aliis iudicibus, quavis auctoritate fungentibus, per quos, in praemissis, ut praefertur et non alias, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi facultate, iudicari debere volumus, per praesentes motu simili mandamus quatenus ipsi et eorum quilibet, per se vel alium seu alios, praesentes literas et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte Hieronymi et pro tempore existentis eiusdem Ordinis abbatis, seu Dionysii et monachorum huiusmodi, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis, ac tam dicti Antonii defuncti, quam quorumcumque aliorum monachorum dicti Ordinis decedentium, spoliis et bonis, eorumque (cum monachi ipsi decesserint) possessione adipiscenda, efficaci defensionis praesidio assistentes, faciant abbatem et monachos ipsos statutis, privilegiis et indultis, quoad dicta spolia, res et bona, necnon decreto, declaratione, concessione et assignatione ac inhibitione praefatis, pacifice frui et gau-

Inhibitio con-
tra commenda-
tarios et offi-
ciales Camerae.

Deputatio exe-
cutorum huius
constitutionis.